

รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาล
นครนครสวรรค์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาล
นครนครสวรรค์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขต
เทศบาลนครนครสวรรค์"
ของ รัชพล เลาสุขศรี
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี สุขเกษม)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.ดาริน คงสัจวิวัฒน์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ดร.ศิวาภรณ์ ไชยเจริญ)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยาน สวรรค์ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์
ผู้วิจัย	รัชพล เลาสุขศรี
ประธานที่ปรึกษา	ดร.ดาริน คงสัจวิวัฒน์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ร.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย, การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย, การปรับตัว, นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย, ผลกระทบ, อุทยานสวรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ขึ้นเพื่อศึกษาการดำเนินงานของเทศบาลนครนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติในพื้นที่อุทยานสวรรค์ เขตเทศบาลนครสวรรค์ และ เพื่อศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลนครสวรรค์ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์จำนวน 4 ราย และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์จำนวน 60 ราย ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งครึ่ง และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การคัดออก จากจำนวนประชากรส่งผลให้ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่เทศกิจ จำนวน 2 ราย และผู้ค้าหาบเร่แผงลอย จำนวน 30 ราย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลนครนครสวรรค์นำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่มากกว่า ก่อนที่จะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลนครนครสวรรค์คือผู้ค้าสามารถปรับตัวตามนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยได้อย่างเคร่งครัด รวมถึงไม่สร้างปัญหาในพื้นที่เพิ่มเติม ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้ค้ากับเจ้าหน้าที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

Title	STREET VENDOR PATTERN AND ADAPTATION OF SAWAN PARK IN NAKHONSAWAN MUNICIPALITY
Author	Ratchapol Laosuksri
Advisor	Darin Khongsatjaviwat, Ph.D.
Academic Paper	M.Pol.Sc. Thesis in Political Science - (Type A 2), Naresuan University, 2023
Keywords	Street Vendor, Organizing Street Vendors, Adaptation, Policy for Organizing Street Vendors, Effect, Sawan Park

ABSTRACT

This research article aimed to study the operations of the Nakhonsawan Municipality in enforcing the policy on street Vendor Organizations in Sawan Park, Nakhonsawan Municipality, and to study the patterns and adaptation of street vendor affected by the implementation of the Nakhon Sawan Municipality's policy. The population consisted of 4 municipal officials of Nakhonsawan Municipality and 60 street vendor in Sawan Park, Nakhon Sawan. The sampling method split in half was employed with a specific sampling. Due to inclusion and exclusion criteria, the obtained samples included 2 municipal officials and 30 street vendor. This was qualitative research. The tools for data collection included in-depth interviews with in-depth analysis from key informants. The findings revealed that Nakhonsawan Municipality effectively implemented the policy on street vendor organizations, leading to well-organized orderliness in the area, compared to the period before the policy. Regarding the patterns and adaptation of street vendors affected by the implementation of the policy of Nakhonsawan Municipality, they could adapt according to the strict policy on street vendor organizations regardless of further problems in the area. Therefore, Street Vendor and officials could coexist in peace

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ดาริน คงสัจวิวัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านอาจารย์ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ขาดตกบกพร่องในงานวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งให้คำปรึกษาและตรวจสอบแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ พี่ๆน้องๆ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน คอยให้กำลังใจในการเขียนเล่มวิทยานิพนธ์ตลอดจนการ แนะนำหนังสือ หรือบทความที่เกี่ยวข้องกับงานวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย รวมถึงขอขอบพระคุณ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่อนุเคราะห์และสละเวลามาตอบคำถามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ ซึ่งประเด็นที่สัมภาษณ์นั้นมีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์เป็นที่สุด

เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณบิดา มารดา ของผู้วิจัยที่คอยให้การสนับสนุนในทุกๆด้าน รวมถึงคอยให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบปราบปรามเร่ร่อนมาปฏิบัติของเทศบาลนครนครสวรรค์ สืบต่อไป

รัชพล เลาสุขศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
ขอบเขตงานวิจัย.....	3
ขอบเขตด้านเนื้อหา	4
ขอบเขตด้านระยะเวลา	4
ขอบเขตด้านพื้นที่.....	4
ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria)	4
เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria).....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5

บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย	6
ประเภทของหาบเร่แผงลอย	7
แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ	7
แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ	8
ตัวแบบการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ	12
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	21
ความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	21
แนวคิดเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	22
ความหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	23
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการนโยบาย	24
ประเภทความเกี่ยวข้องและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	24
บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกระบวนการนโยบาย	24
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ	26
แนวคิดเรื่องการปรับตัว	28
สาเหตุของการปรับตัว	31
ความสำคัญของการปรับตัว	33
กระบวนการปรับตัว	34
ปัญหาของการปรับตัว	35
บริบทของอุทยานสวรรค์ เทศบาลนครนครสวรรค์	37
ประวัติความเป็นมา	38
สภาพทั่วไปในปัจจุบัน	38

วิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ	39
งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	45
กรอบแนวคิดของงานวิจัย	47
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	48
วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
จำนวนประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
หัวข้อแบบสัมภาษณ์ของเทศบาลนครนครสวรรค์.....	55
รูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐและผลกระทบต่อผู้ค้า	55
แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	60
การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน	63
หัวข้อแบบสัมภาษณ์ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	64
ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	64
ผลกระทบที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับ	66
รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	73
การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	77
บทที่ 5	79
สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ	79

การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติบริเวณอุทยานสวรรค์	79
รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบ	82
ผลกระทบของนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	83
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	84
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	85
องค์ความรู้ใหม่	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	96
ประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	96
จำนวนผู้ค้าบริเวณพื้นที่จุดผ่อนผันในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์	97
ตารางแสดงรายละเอียดพื้นที่และระยะเวลาวางขายสินค้าของแต่ละจุด	103
จำนวนร้านค้าบริเวณอุทยานสวรรค์	106
แบบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่เทศกิจ เทศบาลนครนครสวรรค์	107
แบบสัมภาษณ์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์	111
ประวัติผู้วิจัย	118

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ.....	51
ตาราง 2 ข้อมูลประชากรผู้ค้าหาบเร่แผงลอย.....	52
ตาราง 3 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	53
ตาราง 4 รูปแบบการดำเนินงานและผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย.....	55
ตาราง 5 รูปแบบการดำเนินงานและผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย.....	57
ตาราง 6 นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเจ้าหน้าที่ <u>บุคคลที่ 1</u>	60
ตาราง 7 นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเจ้าหน้าที่ <u>บุคคลที่ 2</u>	61
ตาราง 8 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ <u>บุคคลที่ 1</u>	63
ตาราง 9 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ <u>บุคคลที่ 2</u>	63
ตาราง 10 เพศของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์.....	64
ตาราง 11 อายุของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์.....	65
ตาราง 12 ระดับการศึกษาของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์	65
ตาราง 13 สภาพพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิตก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	66
ตาราง 14 สภาพพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิตหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	66
ตาราง 15 ผลตอบรับจากลูกค้าหลังจากมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	67
ตาราง 16 ผลกระทบเชิงบวกและลบของนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	67
ตาราง 17 ความปลอดภัยของผู้ค้าก่อนมีนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	68
ตาราง 18 ความปลอดภัยของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	68
ตาราง 19 สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	69

ตาราง 20 สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	69
ตาราง 21 ผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19.....	70
ตาราง 22 อาชีพของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	70
ตาราง 23 อาชีพของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	71
ตาราง 24 ผลกระทบของผู้ค้าที่ไม่เปลี่ยนอาชีพหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	71
ตาราง 25 สาเหตุการเปลี่ยนแปลงอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย.....	71
ตาราง 26 รายได้ของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	72
ตาราง 27 รายได้ของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	72
ตาราง 28 พื้นที่ขายของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	73
ตาราง 29 พื้นที่ขายของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	73
ตาราง 30 รูปแบบการค้าช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	73
ตาราง 31 รูปแบบการค้าช่วงหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	74
ตาราง 32 การเตรียมพร้อมของผู้ค้าในการปรับตัวจากนโยบาย.....	74
ตาราง 33 รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	75
ตาราง 34 หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยรูปแบบและวิธีการปรับตัว.....	75
ตาราง 35 ผลดีและผลเสียจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	76
ตาราง 36 ความพึงพอใจต่อการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	77
ตาราง 37 สิ่งที่ผู้ค้าต้องการให้หน่วยงานรัฐช่วยเหลือ หรือช่วยแก้ปัญหา	77
ตาราง 38 สิ่งที่ผู้ค้าต้องการให้หน่วยงานรัฐอำนวยความสะดวก.....	77

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพ 1 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผลของ วรเดช จันทิศร.....	13
รูปภาพ 2 ตัวแบบทางด้านการจัดการของ วรเดช จันทิศร.....	14
รูปภาพ 3 ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กรของ วรเดช จันทิศร.....	15
รูปภาพ 4 ตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการของ วรเดช จันทิศร	15
รูปภาพ 5 ตัวแบบทางด้านการเมืองของ วรเดช จันทิศร.....	16
รูปภาพ 6 ตัวแบบสหองค์กรในการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	17
รูปภาพ 7 ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย	19
รูปภาพ 8 กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติตามตัวแบบกระจายอำนาจ	20
รูปภาพ 9 กรอบแนวคิดการวิจัย	47
รูปภาพ 10 องค์ความรู้ใหม่.....	85

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“หาบเร่แผงลอย” คือการค้าขายบริเวณริมถนนโดยเป็นวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานานพบว่า มีผู้ประกอบการอาชีพนี้อยู่มากมายในประเทศไทยส่งผลให้ภาครัฐไม่สามารถกำกับดูแลการค้าลักษณะนี้ได้อย่างทั่วถึง (เอกรินทร์ ศิริโรตนะชัย, 2563) จึงเกิดข้อพิพาทจากสังคมในด้านปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่รวมถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอย (ณัฐพงศ์ เปรมพูลสวัสดิ์ และ จาตุรงค์ โพคะรัตน์ศิริ, 2561) แม้ว่าทางภาครัฐนั้นยังไม่สามารถกำกับดูแลการค้าในลักษณะนี้ได้อย่างทั่วถึงจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทจากทางสังคมในหัวข้อเกี่ยวกับความเหมาะสมของการประกอบอาชีพรูปแบบนี้ และมีการกล่าวยกประเด็นในเรื่องการเกิดปัญหาการรुकล้ำพื้นที่สาธารณะ หรือเกิดการสร้างความสกปรกบนบริเวณพื้นที่สาธารณะ จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้หน่วยงานภาครัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดระเบียบให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมากขึ้น (นฤมล นิราทร, 2560) จากปัญหาที่เกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อยู่บ่อยครั้งจากสังคม นำมาซึ่งการเกิดข้อพิพาทและความขัดแย้ง เนื่องจากทางสังคมมีมุมมองที่ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการประกอบอาชีพลักษณะนี้

ต่อมาจึงได้มีการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยบนพื้นที่สาธารณะแก่ผู้คนในสังคมที่ใช้สัญจรไปมา รวมถึงการสร้างความสะดวกบนพื้นที่ในบริเวณที่มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย จากกรณีศึกษาของจังหวัดกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์รวมของประชาชนจากทั่วประเทศในการเข้ามาอาศัยอยู่เพื่อความต้องการที่จะมีชีวิตที่มีคุณภาพและดีขึ้นกว่าเดิม และมีประชาชนซึ่งมีรายได้น้อยบางส่วนหันมาประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนทางเท้าเพราะการค้าขายรูปแบบนี้ใช้เงินลงทุนน้อย ไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ ส่งผลให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและในที่สุดก็เกิดเป็นปัญหาใหญ่ของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่ปัญหาไม่สามารถใช้พื้นที่ในการสัญจรและปัญหาเรื่องความปลอดภัยสาธารณะในการใช้รถบนถนนรวมทั้งปัญหาการไม่รักษาความสะอาดของทางเท้าและผิวนถนน (นภัสวรรณ สุภาวรรณ, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อยู่บ่อยครั้งนำมาซึ่งการเกิดข้อพิพาทและความขัดแย้งเนื่องจากสังคมมีมุมมองที่ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการประกอบอาชีพลักษณะนี้ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐซึ่งมีหน้าที่แก้ไขปัญหาคือความไม่เรียบร้อยที่เกิดขึ้นในสังคมจึงได้มีการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความเป็น

ระเบียบเรียบร้อยบนพื้นที่สาธารณะแก่ผู้คนในสังคมที่ใช้สัญจรไปมารวมไปถึงการก่อให้เกิดความสะอาดบนพื้นที่ในบริเวณที่มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ตามจังหวัดต่างๆในประเทศไทย

ผู้วิจัยพบว่าเกิดปัญหาลักษณะเดียวกันในจังหวัดนครสวรรค์และเทศบาลนครนครสวรรค์ได้นำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติในพื้นที่ผ่านกฎระเบียบข้อบังคับทางกฎหมายในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ปี 2535-2560 และ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ พ.ศ.2546 ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบริเวณพื้นที่สาธารณะ และการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยดังกล่าวจะส่งผลกระทบไปยังผู้ค้าหาบเร่แผงลอยโดยตรงจากการเก็บข้อมูลผ่านผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่รวมถึงเจ้าหน้าที่เทศกิจเทศบาลนครนครสวรรค์

เทศบาลนครนครสวรรค์มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยโดยกำหนดจุดผ่อนผันให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพอย่างมีระเบียบมากขึ้นมีการกำหนดระยะเวลาและขอบเขตชัดเจนในเขตที่เทศบาลนครนครสวรรค์ดูแลอยู่ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 22 จุด และ ในบริเวณของอุทยานสวรรค์ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ที่ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมืองเป็นจุดที่เกิดปัญหาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยสร้างความไม่เป็นระเบียบในพื้นที่อยู่บ่อยครั้งมากกว่าพื้นที่อื่นและพบว่าบริเวณนี้มีขนาดใหญ่รวมถึงเป็นจุดที่มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมาค้าขายมากที่สุดในเขตที่เทศบาลนครนครสวรรค์กำกับดูแลอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับจุดผ่อนผันอื่นๆโดยที่มาของข้อมูลอ้างอิงจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศกิจเทศบาลนครนครสวรรค์และข้อมูลตัวเลขจากเอกสารแผนที่รายละเอียดจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ในภาคผนวก

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงยกบริเวณอุทยานสวรรค์มาเป็นกรณีศึกษาในการทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและแบ่งประเภทของการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกเป็นการศึกษาทางด้านรูปแบบของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในบริเวณกรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงของประเทศซึ่งโดยเป็นการศึกษาผ่านทางเอกสารเชิงวิชาการ รูปแบบต่างๆ อาทิเช่น งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย หรือ เอกสารจากทางราชการที่ได้มีการบันทึกไว้บนฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ต่างๆบนอินเทอร์เน็ต กลุ่มที่สอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ผ่านงานวิพากษ์ วิจัยที่ ได้มีการพูดถึงผ่านสื่อสิ่งพิมพ์บนสังคมออนไลน์ในทุกวันนี้

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาคือ เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของเทศบาลนครนครสวรรค์ในการ จัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติรวมถึงศึกษาในฝั่งของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายผ่านแนวคิดการปรับตัวจากผลกระทบที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ จากแนวคิด ผลการศึกษา และปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา

อย่างละเอียดในงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อนำไปสู่การเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ในอนาคตรวมถึงเพื่อเป็นการวิเคราะห์และอธิบายถึงแนวทางการดำเนินงานของเทศบาลนครสวรรค์ในการนำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติและอธิบายถึงรูปแบบการปรับตัวของผู้หาบเร่แผงลอยต่อไป

คำถามการวิจัย

- 1.เทศบาลนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติบริเวณอุทยานสวรรค์มีรูปแบบการดำเนินงานอย่างไร
- 2.การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ในด้านใดบ้าง
- 3.ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์มีรูปแบบการปรับตัวจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในลักษณะใด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาการดำเนินงานของเทศบาลนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติในบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์
2. ศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายมาปฏิบัติของเทศบาลนครสวรรค์

ขอบเขตงานวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย เพื่อทราบถึงผลของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลนครสวรรค์ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครสวรรค์ รวมไปถึง ศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติของเทศบาลนครสวรรค์ และนำผลที่ได้มาใช้ในการตอบคำถามการวิจัย ว่าการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในจังหวัดนครสวรรค์ด้านใดบ้าง และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการปรับตัวจากผลกระทบที่ตนได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติอย่างไร

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ ในเขตเทศบาลนครสวรรค์ และศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น) และเอกสารชั้นรอง ผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์และลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการทำวิจัย ตั้งแต่วันที่1 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยสิ้นสุดขอบเขตของการเก็บข้อมูลเพื่อทำการศึกษาในวันที่30 เมษายน พ.ศ.2566 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูลและมีระยะเวลาที่

ข้อมูลสามารถหามาได้อย่างพอดี ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตงานวิจัยออกเป็น ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านระยะเวลา ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ในพื้นที่อุทยานสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และศึกษาผลการดำเนินงานของเทศบาลนครนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้จะศึกษาข้อมูลการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติของเทศบาลนครนครสวรรค์และพบว่า การดำเนินการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยจะแบ่งออกเป็นสองช่วงระยะคือ ระยะแรก ระหว่างปี 2547-2560 และ ระยะที่สองในช่วงปี 2560-2566

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้จะศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติของเทศบาลนครสวรรค์ในพื้นที่อุทยานสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- 1.) เจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์
- 2.) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ค้าขายอยู่ในบริเวณอุทยานสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion Criteria)

1. กลุ่มเป้าหมายสะดวกในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล
2. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ค้าขายในบริเวณอุทยานสวรรค์มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป
3. เจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเท่านั้น
4. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบางรายที่ค้าขายในบริเวณอุทยานสวรรค์ในช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

1. กลุ่มเป้าหมายไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล
2. เป็นผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ไม่ได้ขายในบริเวณอุทยานสวรรค์มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ผู้ค้าที่เพิ่งมาขายใหม่ได้ไม่นานจะถูกคัดออกในเกณฑ์นี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงรูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติว่านโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้านใดบ้างและผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการปรับตัวอย่างไร
2. เพื่อนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการเสนอแนะต่อทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในส่วนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพื่อใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งให้กับภาครัฐในการปรับปรุงการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในอนาคต
3. ทราบถึงผลจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐว่ามีรูปแบบและผลที่ออกมาเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายอย่างอิสระบนพื้นที่สาธารณะ อาทิ เช่น บริเวณทางเท้า หรือ ริมนถนน

การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย หมายถึง การจัดการเพื่อก่อให้เกิดความสงบเป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่สาธารณะที่มีการดำเนินการจัดการกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

การปรับตัว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตดั้งเดิมของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลนครนครสวรรค์

นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย หมายถึง การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์ของเทศบาลนครนครสวรรค์

ผลกระทบ หมายถึง ผลลัพธ์ที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลนครนครสวรรค์

อุทยานสวรรค์ หมายถึง บริเวณที่มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลนครนครสวรรค์และเป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย กรณีศึกษา ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย บริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ ” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติของเทศบาลนครสวรรค์และเพื่อศึกษาผลกระทบจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยว่าส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณอุทยานสวรรค์ในด้านใดบ้าง ซึ่ง ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและ รายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาในข้างต้น โดยครอบคลุมในประเด็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย

แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวคิดเรื่องผลกระทบ

แนวคิดเรื่องการปรับตัว

บริบทของอุทยานสวรรค์ เทศบาลนครนครสวรรค์ และการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย

อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา (2566) กล่าวว่า หาบเร่แผงลอย เป็นธุรกิจค้าขายอาหารหรือสินค้ารายย่อยมาให้แก่ผู้บริโภคบริเวณข้างถนนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย โดยมีส่วนในการสร้างรายได้รวมถึงอาชีพให้กับหลายครอบครัวของประชาชนชาวไทยมาเป็นระยะเวลาช้านาน

ประเภทของหาบเร่แผงลอย

หาบเร่แผงลอยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หาบเร่แผงลอยแบบอยู่กับที่และหาบเร่แผงลอยแบบเคลื่อนที่ได้ หาบเร่แผงลอยแบบอยู่กับที่จะมีลักษณะเป็น มอเตอร์ไซด์ สามล้อ หรือรถเข็นที่มีขนาดใหญ่ มีอุปกรณ์ทำอาหารครบครัน มีโต๊ะเก้าอี้นั่งให้ลูกค้านั่งพอสบาย มีเมนูแนะนำอาหาร โดยหาบเร่แผงลอยแบบอยู่กับที่เหล่านี้จะประกอบกิจการในแต่ละจุด เป็นช่วงเวลา เช่น ช่วงเช้า ช่วงค่ำ ส่วนหาบเร่แผงลอยแบบดั้งเดิมของไทยจะเป็นแบบเคลื่อนที่ได้ซึ่งจะมีขนาดเล็ก ใช้เงินลงทุนน้อย เช่น แม่ค้าเดินแบกตะกร้าหาบ มีการใช้รถเข็น เพื่อไปขายยังจุดต่างๆ หาบเร่แผงลอยแบบเคลื่อนที่ได้บางรายใช้มอเตอร์ไซด์ในการร่ายขายสินค้าทำให้สามารถให้บริการลูกค้าได้เป็นระยะทางไกลมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่และแต่ละช่วงเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หาบเร่แผงลอยจัดได้ว่าเป็นสถาบันที่มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงมากในระบบเศรษฐกิจไทย โดยหาบเร่แผงลอยจะให้บริการประชาชนโดยไม่เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์และไม่มีหยุดยาวเหมือนส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอิสระ ดังนั้น หาบเร่แผงลอยไทยจึงจัดว่าเป็นสถาบันที่มีการให้บริการอาหารรสชาติดี ราคาอ่อนโยน แก่ผู้บริโภคชาวไทยมาเป็นเวลานาน ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยแบบเคลื่อนที่ได้ของไทยบางรายยังมีการให้บริการแบบถึงหน้าบ้านโดยมีการพัฒนาระบบเสียงแจ้งเตือนลูกค้าที่แตกต่างกันเพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่ามีสินค้าอะไรผ่านมายังหน้าบ้านของผู้บริโภค

สรุป กล่าวได้ว่าหาบเร่แผงลอยเป็นธุรกิจที่อยู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลานาน แต่รูปแบบการประกอบอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยไทยในบางกลุ่มมีการดำเนินงานอย่างไม่เป็นระบบ สร้างความไม่เป็นระเบียบในพื้นที่ทางเท้าสาธารณะ แต่หาบเร่แผงลอยถือเป็นการประกอบอาชีพที่สุจริต สร้างรายได้และกระจายรายได้แก่พ่อค้าแม่ค้าจำนวนมากในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ ฮาเบอร์มาส นักทฤษฎีสังคมศาสตร์ ชาวเยอรมัน กล่าวว่า หมายถึงพื้นที่ของสังคมที่เปิดกว้าง เพื่อร่วมสร้าง“ความคิดเห็นสาธารณะ” พื้นที่สาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสังคมกับรัฐ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนในสังคมมาร่วมกันทำหน้าที่วิจารณ์การทำงานของอำนาจรัฐ ลักษณะเด่นของพื้นที่สาธารณะ คือ การสนทนา/อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้น โดยไม่มีการบังคับข่มขู่ ชักจูง คุกคาม หรือออกคำสั่ง ฮาเบอร์มาส ให้ความสำคัญกับพื้นที่สาธารณะทางการเมืองซึ่งมีความหมายต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย เพราะอำนาจรัฐ จะเป็นพื้นที่สาธารณะก็ต่อเมื่อถูกวางนโยบายสาธารณะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมและอยู่ภายใต้การควบคุมหรือตรวจสอบของประชาชนที่อยู่ภายใต้พื้นที่สาธารณะทางการเมือง

พื้นที่สาธารณะ จึงเป็นพื้นที่ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปพบปะพูดคุยกันในพื้นที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ โดยความคิดเห็นสาธารณะจะถูกสร้างขึ้นจากสังคม การเข้าถึงพื้นที่นี้จะมีหลักการ และระบบระเบียบที่เปิดกว้างให้แก่กลุ่มคนหรือพลเมืองทุกคนได้มีส่วนร่วม

พื้นที่สาธารณะ จึงเป็นอาณาบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนรวมและผลประโยชน์ของส่วนรวม

ฮาเบอร์มาสได้อธิบายถึงกระบวนการเกิดสำนึกสาธารณะ (สำนึกส่วนรวม) ว่ามาจากการที่ปัจเจกบุคคลใช้ความรู้และแสดงออกทางความคิดอย่างมีเหตุผล และเปิดเผยในที่สาธารณะส่งผลให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงอำนาจในขอบเขตสาธารณะที่เคยถูกจำกัดใช้โดยรัฐได้และต่อมาพื้นที่ดังกล่าวก็ได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่ของการวิพากษ์วิจารณ์การเมือง รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ตัวอำนาจรัฐ

สรุปได้ว่า พื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ต่อสู้ทางการเมืองของชนชั้นกลางเพราะนอกจากจะเป็นช่องทางให้สมาชิกในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในอำนาจสาธารณะแล้ว ยังสามารถตรวจสอบรัฐบาลที่กำลังปกครองอยู่ในขณะนั้นได้ด้วย หลังจากนั้นผลที่เกิดขึ้นคือ กลุ่มพื้นที่สาธารณะจะนำเอาข้อสรุปหรือข้อเสนอไปต่อรองกับชนชั้นปกครองที่สูงกว่าพื้นที่สาธารณะจึงเท่ากับเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ชนชั้นกลางได้แสดงตัวในฐานะ “พลเมือง” และได้รวมตัวกันเพื่อเป็น ช่องทางเข้าไปร่วมกับชีวิตสาธารณะของสังคม

แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในกระบวนการกำหนดนโยบายและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบายที่นำไปปฏิบัติ การศึกษาความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะทำให้ทราบถึงขอบเขตของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ว่ามีความหมาย ครอบคลุม ในกิจกรรมส่วนไหนของการวิเคราะห์นโยบายบ้าง โดยศึกษาจากทัศนะที่หลากหลายของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถขยายมุมมองเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างรอบด้านบางส่วน อาจคล้ายคลึงกันและบางส่วนอาจแตกต่างกัน

ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นพ้องตรงกันว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็น กระบวนการหรือวิธีการนำนโยบายที่ได้รับการเห็นชอบแล้วไปสู่การปฏิบัติ มีขั้นตอนการดำเนินการและระยะเวลาที่ต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมากมายพบว่ามีศึกษาและเสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ดังนี้

ศุภชัย ยาวะประภาส (2545) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องกันอยู่ตลอดเวลา และ กล่าวเพิ่มเติมคือ

การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงการดำเนินปฏิบัติแผนงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของนโยบายที่วางไว้

สุรสิทธิ์ วชิรขจร (2549) กล่าวว่า การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเป็นกระบวนการนำนโยบายที่ผ่านการเห็นชอบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไปสู่การปฏิบัติ เช่น การวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดแนวทางปฏิบัติ การเก็บรวบรวม ข้อมูล การเจรจาต่อรอง เป็นต้น

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2551) กล่าวว่า การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ หมายถึง การนำหลักการ หรือกระบวนการที่ผ่านการยอมรับและอนุมัติจากทางกฎหมายในการยินยอมให้นำนโยบายในลักษณะของระเบียบคำสั่งหรือรูปแบบอื่นๆ มาสู่การลงมือปฏิบัติ

กล้า ทองขาว (2551) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงการแสวงหาความรู้ความเข้าใจใน ปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้น เพื่อใช้พัฒนาแนวทางของการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถจัดการและดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่วางไว้

ชรัส ปุณณิสสะ (2553) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวกับการนำทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหารขององค์กรไปดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ตั้งไว้

สุวัฒน์ อินทรประไพ (2555) กล่าวว่า กระบวนการที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมองว่า ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินนโยบายหรือโครงการต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายโดยตรง

วรเดช จันทรศร (2548) ได้แบ่งประเด็นการนำนโยบายไปปฏิบัติได้เป็น 6 แนวทางดังนี้

แนวทางแรก ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล เป็นการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เน้นการสร้างประสิทธิภาพของการวางแผนและการควบคุม เชื่อว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ชัดเจนมีการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีระบบ มีการวัดผล

แนวทางที่สอง ตัวแบบทางด้านการจัดการ (management model) ให้ความสนใจไปที่การเพิ่มสมรรถนะขององค์กร เชื่อว่าผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านโครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้

แนวทางที่สาม ตัวแปรด้านการพัฒนาองค์กร มุ่งเน้นสนองความต้องการทางจิตวิทยาของสังคมมนุษย์ เชื่อว่าผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านแรงจูงใจ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม การสร้างความผูกพัน และการยอมรับ

แนวทางที่สี่ ตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการ ตัวแบบเชื่อว่า อำนาจขององค์กรที่แท้จริงจะกระจายอยู่ทั่วไปในองค์กรในแง่การที่สมาชิกทุกคนขององค์กรมีอำนาจในการใช้

วิจารณ์ญาณส่วนตนได้ ตัวแบบนี้จึงเชื่อว่าผลการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบาย และระดับของการยอมรับนโยบายเข้าเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ

แนวทางที่ห้า ตัวแบบทางการเมือง ตัวแบบเชื่อว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของบุคคลที่เป็น ตัวแทนองค์กร สถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอก องค์กร ตัวแบบนี้เชื่อว่าผลการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความสามารถในการต่อรอง ตลอดจนการสนับสนุนจากทุกฝ่าย

แนวทางที่หก เป็นตัวแบบที่รวมแนวคิดทั้ง 5 ตัวแบบมารวมกันโดยมุ่งหาผลกระทบของตัวแปรต่างๆที่มีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จซึ่งแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 มิติด้วยกัน ได้แก่

มิติที่หนึ่ง การวัดความสำเร็จ และ วัดความล้มเหลวของนโยบายจากผลลัพธ์

มิติที่สอง การวัดผลกระทบของนโยบาย

มิติที่สาม การวัดว่าผลของนโยบายสามารถส่งประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมได้หรือไม่โดยมีตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณาจาก 4 ปัจจัยคือ สมรรถนะองค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมภาวะผู้นำ ความร่วมมือ การเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอกผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายส่วนใหญ่จะอาศัยองค์กร หรือบุคคลในการทำหน้าที่ดำเนินนโยบาย ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน โดยองค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องต่างมีบทบาทและอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่ไม่มีใครสามารถควบคุมทิศทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยตนเองได้ทั้งหมด

องค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ

Jantarasorn, (2011) ได้แบ่งประเภทขององค์กรและผู้เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ออกเป็นหลายฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายการเมือง ระบบราชการ ข้าราชการ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย (อ้างใน สัณญา เคนาภูมิ และ บุรฉัตร จันทรแดง. (2562) หน้า 97-98)

(1) ฝ่ายการเมือง รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติของระบบราชการ ผ่านการออกกฎหมาย รวมถึงวางระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางไปปฏิบัติ สองสถาบันนี้ถือเป็นฝ่ายกำหนดหรือเสนอแนะนโยบาย จัดสรรงบประมาณ หรือรับฟังปัญหา จากกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มการเมือง หรือประชาชนทั่วไป เพื่อนำมาแปลงเป็นนโยบายการปฏิบัติ ซึ่งฝ่ายการเมืองจะเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ โดยตรงและโดยอ้อม ในประเทศไทยฝ่ายการเมืองที่มีบทบาทมากที่สุด ได้แก่ คณะรัฐมนตรี นโยบายส่วนมากได้รับการริเริ่มจากเจ้ากระทรวงไปสู่คณะรัฐมนตรี หรือริเริ่ม โดยนายกรัฐมนตรีโดยตรง และคณะรัฐมนตรีนำไปมอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติต่อไป

(2) หน่วยงานต่างๆของรัฐในระบบราชการ หน่วยงานของรัฐในระบบราชการจัดเป็นองค์กรที่สำคัญสุด ในการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะหน่วยงานของรัฐเป็นทั้งผู้เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และป้อนข้อมูลให้กับฝ่ายการเมือง ในประเทศที่กำลังพัฒนาโดยทั่วไป ซึ่งในประเทศไทย หน่วยงานของรัฐในระบบราชการ จะเป็นผู้ครอบงำระบบการเมืองเนื่องจากฝ่ายการเมืองไม่มีสมรรถนะเพียงพอในการเข้าหาข้อมูลเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องพึ่งหน่วยงานของรัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชน และปัญหาการขาดทุนของหน่วยงานรัฐ ไม่จัดเป็นปัญหาเหมือนกับภาคธุรกิจ หน่วยงานรัฐจึงเป็นเป็นผู้รับผิดชอบนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่มักเกิดข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐขึ้นเนื่องจากหน่วยงานรัฐส่วนมากจะเลือกนำนโยบายไปปฏิบัติแต่เฉพาะนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อสังกัดองค์กรตนเพียงอย่างเดียว และหน่วยงานราชการก็พบปัญหาในด้านความสัมพันธ์ด้วยกันเองอันเป็นปัญหาใหญ่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะถึงแม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีความเห็นพ้องต้องกันในการดำเนินงานของนโยบาย แต่แนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งในวิธีบรรลุเป้าหมายก็มีมาก เนื่องจาก ทักษะคุณภาพ ผลประโยชน์ รวมถึงวัตถุประสงค์หลักของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน

(3) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้ที่ส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และความเกี่ยวข้องของข้าราชการในการนำนโยบายไปปฏิบัติแบ่งได้เป็นหลายระดับ เช่น ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน ผู้บริหารโครงการหรือผู้บริหารในโครงการ บุคคลเหล่านี้ต่างก็มีแรงจูงใจ เป้าหมาย ที่แตกต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้อาจจะเป็นที่มาของพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่ต่างกัน ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน มีส่วนสำคัญที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบอุปสรรคหรือความราบรื่น เพราะ ผู้บริหารโครงการเป็นผู้แปลงเจตนารมณ์ของผู้บริหารระดับสูง แล้วส่งมอบให้ผู้นำของข้าราชการที่มีหน้าที่นำไปดำเนินงานต่อ ทำให้ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และข้าราชการดังกล่าวเป็นผู้ปฏิบัติที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชากรผู้รับบริการ เนื่องจากข้าราชการในระดับล่างเหล่านี้จะมีอิสระในการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจอย่างมาก โดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะควบคุมได้ หากนโยบายขาดความชัดเจนก็จะเกิดปัญหาในการนำไปปฏิบัติตามมา หรือกรณีที่นโยบาย ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเหล่านี้ อาจจะทำให้ข้าราชการไม่ยอมรับ หากทางหลีกเลี่ยง เพิกเฉย หรือ ตีความนโยบายเสียใหม่ก็ได้

(4) ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหาร (clients) ผู้ได้รับประโยชน์(beneficiaries) หรือผู้เสียประโยชน์ รวมถึงในแง่ ของบุคคล (individuals) กลุ่ม (groups) ในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้ได้รับผลประโยชน์ จะเป็นผู้ที่ติดต่อกับข้าราชการในระดับล่างโดยตรง หากบุคคลดังกล่าวขาดการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม บทบาทที่จะมีอิทธิพลในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีค่อนข้างน้อย และยากที่จะได้รับความสนใจจากฝ่าย

การเมืองหรือระบบราชการ ดังนั้นผู้รับประโยชน์หากมีการรวมตัวกันในลักษณะของกลุ่มจะสามารถส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติมากขึ้น ในประเทศไทยที่มีระบบการเมือง แบบประชาธิปไตย บทบาทของกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จะมีมากขึ้น ขณะเดียวกันกลุ่มผู้เสียประโยชน์จากนโยบายก็จะพยายามเข้ามามีบทบาท ในกระบวนการของ การนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะเช่นเดียวกัน ดังนั้น กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงต้องประกอบไปด้วยปฏิสัมพันธ์ของฝ่ายต่างๆ ในลักษณะของความเท่าเทียมกัน เน้นการต่อรอง (bargain) เพื่อประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายเป็นหลัก

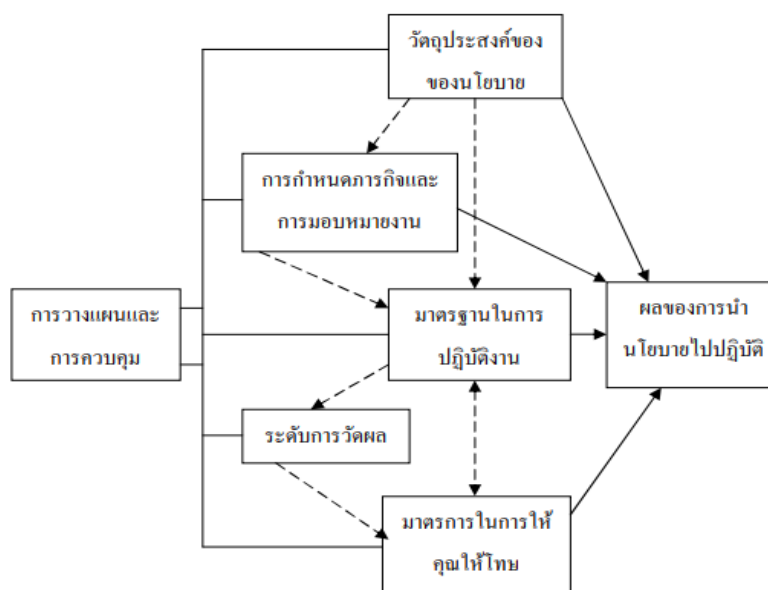
สรุปได้ว่า ฝ่ายการเมืองมีส่วนสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จโดยหากนโยบายใดได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากฝ่ายการเมืองแล้ว มักมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่ไม่ได้รับการสนับสนุน ข้าราชการในระดับล่างเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมาก การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในระยะหลังจึงหันมาสนใจศึกษาพฤติกรรมของ ข้าราชการระดับล่างและปฏิสัมพันธ์ของข้าราชการเหล่านี้มากขึ้น

ตัวแบบการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2554:129-146) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ได้เสนอตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติรวม 5 ตัวแบบ ได้แก่

ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล ให้ความสำคัญกับการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานที่มีการควบคุมเป็นระบบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการปฏิบัติ นโยบายให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ตัวแบบนี้ถือคติว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการมอบหมายงาน จะส่งผลให้นโยบายประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ การมีระบบวัดผลการปฏิบัติงาน และกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยย่อยต่างๆขององค์กร รวมถึง มีการพิจารณาด้านการให้ประโยชน์และโทษ จากนั้นจึงวัดผลการนำนโยบายไปปฏิบัติในภายหลัง

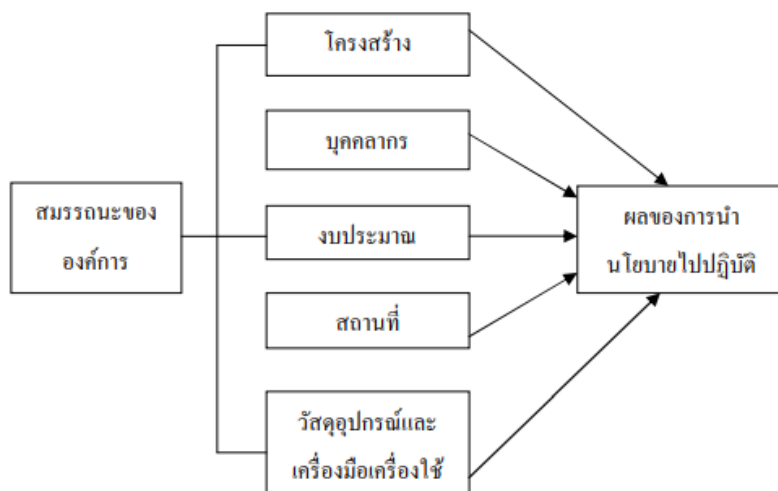
รูปภาพ 1 ตัวแบบที่ยืดหลักเหตุผลของ วรเดช จันทรรคร

ที่มา : วรเดช จันทรรคร (2554, หน้า 131)

ตัวแบบทางด้านการจัดการ เน้นถึงความสามารถขององค์กรเป็นหลัก โดยเชื่อว่าความสามารถองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นหากโครงสร้างขององค์กรมีประสิทธิภาพ นโยบายก็จะประสบความสำเร็จตามมา บุคลากรที่อยู่ในองค์การจะต้องมีความรู้ความสามารถ ทางด้านการบริหารเพียงพอ องค์กรต้องเตรียมการวางแผน หรือมีความพร้อมในด้าน สถานที่ งบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ

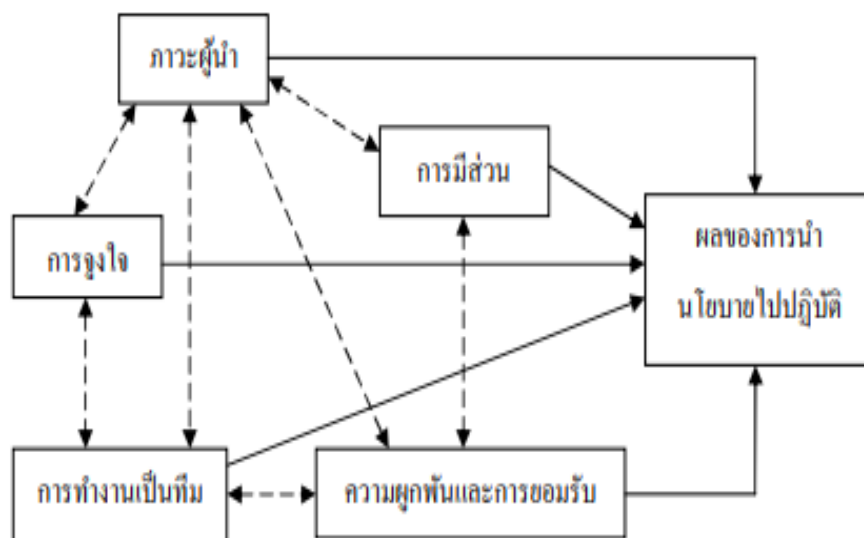
รูปภาพ 2 ตัวแบบทางด้านการจัดการของ วรเดช จันทรรคร

ที่มา : วรเดช จันทรรคร (2554.หน้า 134)

ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร ตัวแบบเน้นศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่ของการยอมรับและการเกิดความสัมพันธ์ในองค์กร ตัวแบบนี้เน้นไปยังการมีส่วนร่วม ขององค์กรเป็นหลัก มีคิดว่า การมีส่วนร่วมจะส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ผ่านวิธีการจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำ การสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กร รวมถึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับจากสมาชิกในองค์กร มากกว่าการใช้การควบคุมแบบของผู้บังคับบัญชา ซึ่งตัวแบบนี้มองว่าวิธีดังกล่าวจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดผลสำเร็จได้มากกว่า

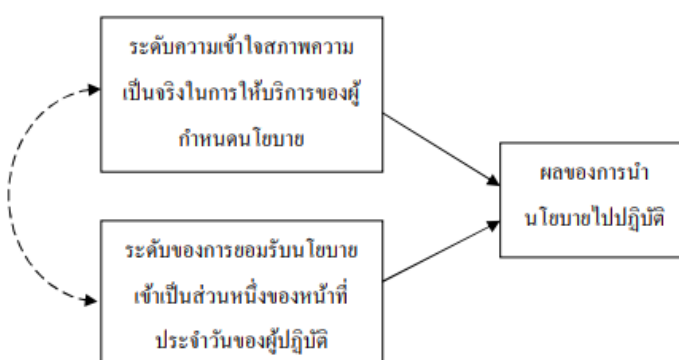
รูปภาพ 3 ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การของ วรเดช จันทรร

ที่มา : วรเดช จันทรร (2554, หน้า 136)

ตัวแบบด้านกระบวนการของระบบราชการ เชื่อว่าองค์กรมีอำนาจกระจายอยู่ทั่วไป ภายใน ดังนั้นสมาชิกขององค์กรจึงควรมีอำนาจใช้วิจารณ์ญาณส่วนตนในการตัดสินใจ โดยผู้บังคับบัญชาไม่สามารถบังคับได้แบบเบ็ดเสร็จ และไม่ควรยึดเยื้อนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของสมาชิกองค์กรภาครัฐเพิ่มเติม ซึ่งแนวทางดังกล่าวควรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของสมาชิกในองค์กรภาครัฐโดยธรรมชาติมิใช่เกิดจากการบังคับ

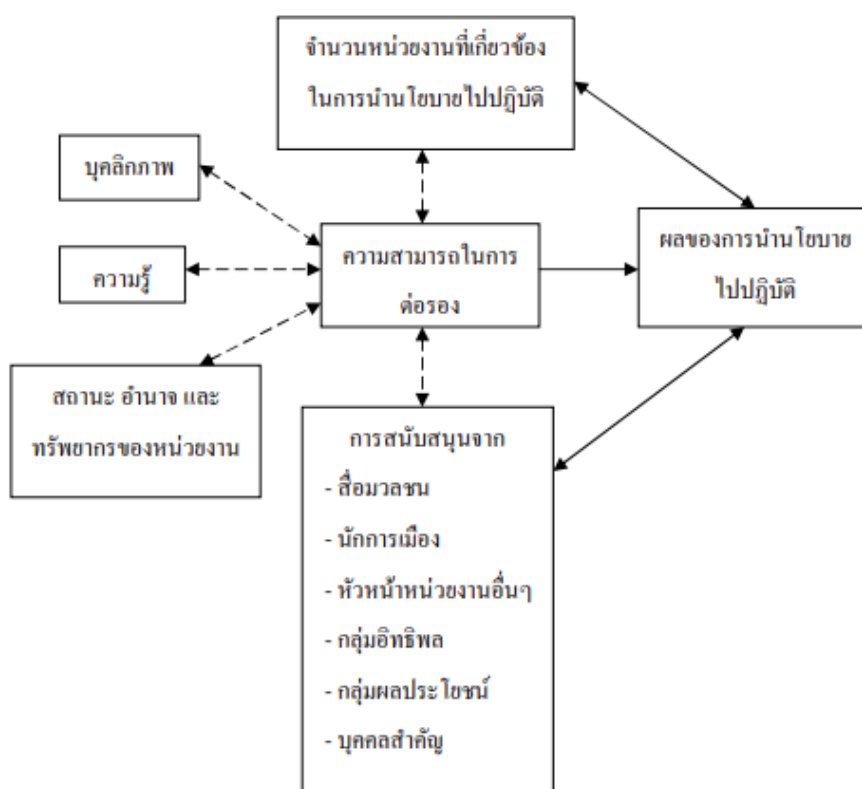
รูปภาพ 4 ตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการของ วรเดช จันทรร

ที่มา : วรเดช จันทรร (2554, หน้า 138)

ตัวแบบทางด้านการเมือง เชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของบุคคลที่เป็นตัวแทนองค์กร และ ความสัมพันธ์ภายนอกองค์กร ตัวแบบนี้เห็นว่าการมีส่วนร่วม และสนับสนุน นั้นยากที่จะเกิดขึ้น แต่ความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นได้ในองค์กรและในสังคมทั่วไป การที่จะให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามนโยบายและเห็นพ้องต้องกันจึงเป็นไปได้ยาก เพราะนโยบายคือการเมือง อันเป็นการจัดทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่สังคม ทำให้มีผู้ได้และผู้เสียผลประโยชน์ ดังนั้นทุกฝ่ายจึงคิดปกป้องประโยชน์ของตนเองก่อนในเบื้องต้น

รูปภาพ 5 ตัวแบบทางด้านการเมืองของ วรเดช จันทรรคร

ที่มา : วรเดช จันทรรคร (2554 หน้า 140)

Donald S. Van Meter and Carl E. Van Horn . (1975, pp. 445-488) เสนอตัวแบบการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระหลัก ดังนี้ (อ้างใน อลงกต แผนสนธิ. (2557) หน้า 14-15)

1.1 วัตถุประสงค์ของนโยบาย เป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติตามนโยบาย เพราะวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายคือ ปัจจัยกำหนดรายละเอียดของเป้าหมายนโยบาย และเป็นตัวช่วยต่อการวัดผลการปฏิบัติงาน

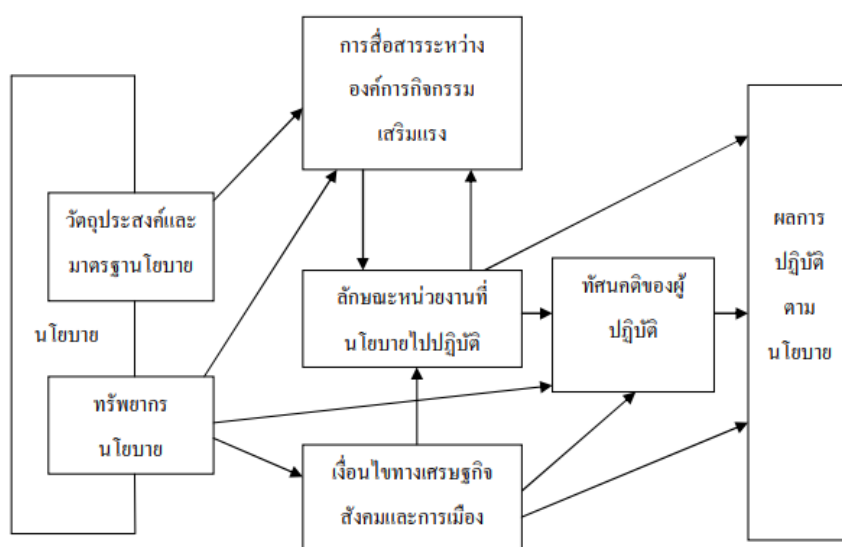
1.2 ทรัพยากร จัดเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบาย ทรัพยากรนโยบาย หมายถึงเงินและสิ่งต่างๆในแผนงาน ทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยส่งเสริม รวมถึงให้ความสะดวกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.3 การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือการสื่อสารกันภายในองค์กร เพื่อสร้างมาตรฐานงานและถ่ายทอดวัตถุประสงค์ของนโยบาย เพื่อให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติแต่ละหน่วยงาน เกิดความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน

1.4 ลักษณะขององค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ขนาดของทีมงานในองค์กร ความเข้มข้นในการปฏิบัติงานหรือการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรและความสัมพันธ์ ระหว่าง องค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติกับผู้กำหนดนโยบาย

1.5 เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติต้องเหมาะสมและต้องรับฟังความเห็นสาธารณะ ทางสังคมรวมถึงเล็งถึงกลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชนที่มีส่วนในแผนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

รูปภาพ 6 ตัวแบบสหองค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ที่มา : Van Horn, Carl E. & Van Meter, DonaldS. (1975, p.208) อ้างใน อลงกต แผนสนธิ.(2557) หน้า 17

George C. Edwards Edwards (1980, p. 148) เสนอตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ และตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้ (อ้างใน อลงกต แพนสนิท.(2557). หน้า 17-18)

1) การติดต่อสื่อสาร คือ การตัดสินใจในนโยบายและคำสั่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อถ่ายทอดไปสู่บุคลากรผู้ปฏิบัติควรมี ความชัดเจน เทียบตรง และคงเส้นคงวา มากเท่าใดจะยิ่งทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง แต่หากเกิดความผิดพลาดในการถ่ายทอดจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

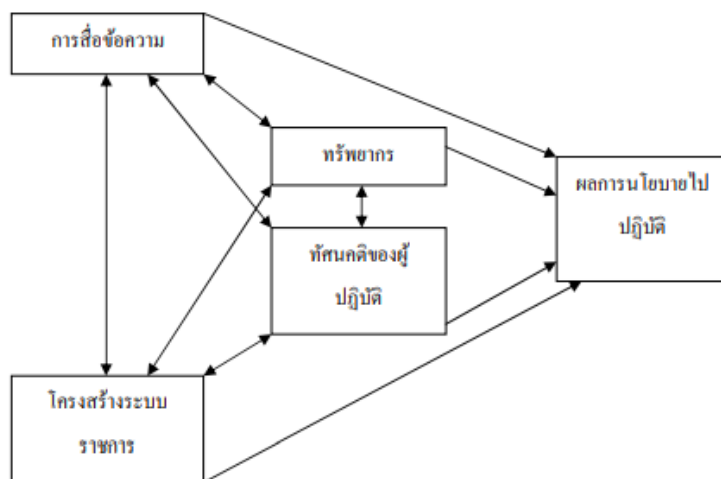
2) โครงสร้างของระบบราชการ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยแบ่งส่วนงานขององค์กรและกฎระเบียบการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันของแต่ละองค์กรจัดเป็นอุปสรรคต่อการประสานงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3) ทรัพยากร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ทรัพยากรที่สำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมและมีความชำนาญเพียงพอและได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องอย่างดี และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงาน เครื่องมือ และงบประมาณที่จำเป็น

4) ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะการสื่อสารจากผู้กำหนดนโยบายมักไม่ชัดเจนและคงเส้นคงวา และผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่พอใจที่จะเป็นอิสระจากผู้บังคับบัญชา นโยบายอาจจะขัดแย้งกับทัศนคติของผู้ปฏิบัติ หรือขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ขององค์กร ดังนั้น จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติในหลายกรณีจึงเป็นอุปสรรคต่อ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

โครงสร้างความสัมพันธ์ ที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ อธิบายจากแผนภาพ ดังนี้

รูปภาพ 7 ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

ที่มา : Edwards III, George C. (1980, p.148 อ้างใน อลงกต แผนสนธิ, 2557, หน้า 18)

Cheema, Shabbir G. & Rondinelli, Dennis A. (1983, p.16) เสนอตัวแบบการกระจายอำนาจ เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับแผนงานการกระจายอำนาจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นศึกษาสมรรถนะขององค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท ตัวแบบนี้มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ (อ้างใน อลงกต แผนสนธิ.(2557) :18-20)

1. เงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมรวมถึงโครงสร้างทางสังคมมีอิทธิพลต่อปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร โดยเงื่อนไขทาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองนั้นเกี่ยวข้องกับแผนการกระจายอำนาจ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการประสบความสำเร็จในแผนการดำเนินงาน ซึ่งปัจจัยจากสภาพแวดล้อมจะเป็นในเชิงส่งเสริมหรือกีดขวางผลสำเร็จของแผนงาน ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมสำคัญได้แก่ 1) รูปแบบทางการเมือง 2) โครงสร้างการกำหนดนโยบาย 3) ข้อจำกัดทางทรัพยากร 4) ปัจจัยจากวัฒนธรรมและสังคม 5) ผลประโยชน์จากแผนงานที่มีต่อองค์กร 6) ความพอเพียงของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร ความเชื่อมโยงระหว่างองค์กร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร การนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์และการประสานงานระหว่างองค์กรโดยตรง ดังนั้น การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สมบูรณ์ของหน่วยงานรัฐในทุกระดับ และขึ้นอยู่กับบทบาทของฝ่ายองค์กรเอกชน รวมถึงกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ

3. ทรัพยากรองค์การสำหรับการนำแผนงานไป การออกแบบองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การนำแผนงานไปปฏิบัติ ให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยการสนับสนุนจากทางการเมือง การบริหารที่เหมาะสม รวมถึง เรื่องของการกระจายอำนาจ หรือ การถ่ายโอนอำนาจในการวางแผนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

และจัดสรรทรัพยากร

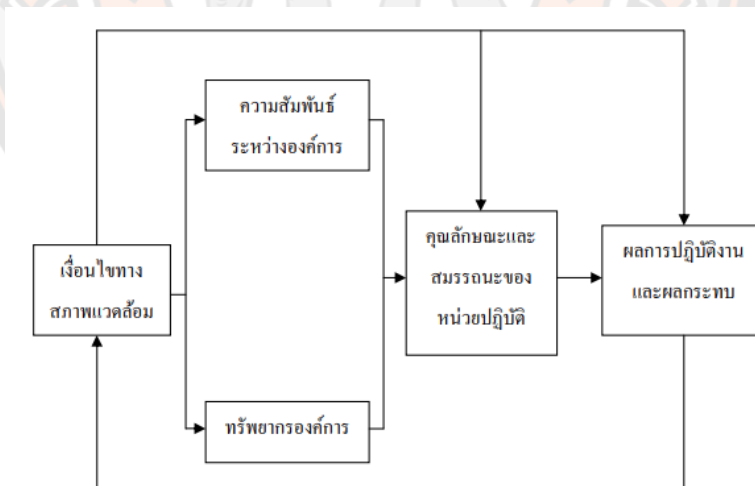
4. คุณลักษณะและสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ ลักษณะภายในของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญของความสำเร็จในการนำแผนงานไปปฏิบัติ และเป็นเครื่องบ่งชี้สำคัญในการตัดสิน ผลงานของการปฏิบัติงาน

5. ผลการปฏิบัติงานและผลกระทบของแผนงาน การประเมินความสำเร็จของแผนงานทำได้ 2 วิธี

วิธีแรก การประเมิน โดยวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ดั้งเดิมตามที่ระบุไว้ในเอกสาร จากนั้นดำเนินการตรวจสอบ และตรวจหาเครื่องมือในการชี้วัดอย่างเหมาะสม

วิธีที่สอง การประเมินผลโดยอ้างอิงจาก ผลลัพธ์ด้าน ผลของการพัฒนาและกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นเป็นหลัก

รูปภาพ 8 กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติตามตัวแบบกระจายอำนาจ

ที่มา : Cheema, Shabbir G. & Rondinelli, Dennis A. (1983, p. 25) อ้างใน อลงกต แผนสันติท. (2557) หน้า 20

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยเห็นว่าการวัดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถวัดได้จากเงื่อนไขหรือมิติต่าง ๆ ซึ่งได้สรุปไว้ดังนี้ (วรเดช จันทรศร, 2554, หน้า 106-109)

มิติที่หนึ่ง แบ่งผลการนำนโยบายไปปฏิบัติออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ผลผลิต คือ นโยบายที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีผลผลิตที่ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ สามารถใช้เกณฑ์การวัดด้านความพึงพอใจ คุณภาพ ปริมาณ งบประมาณ ระยะเวลา ได้อย่างครบถ้วน

2) ผลลัพธ์ คือ นโยบายที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา สามารถวัดได้โดยพิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับจากนโยบาย อันส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์

3) ผลลัพธ์สุดท้าย คือ นโยบายที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผลผลิตและผลลัพธ์โดยรวมจะต้องส่งผลให้เกิดการพัฒนาต่อประเทศ

มิติที่สอง ผลของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือผลลัพธ์ที่ได้ต้องไม่เกิดปัญหาต่อนโยบายที่ไม่เกี่ยวข้อง นโยบายต้องไม่มีปัญหาด้านมนุษยธรรม และไม่ขัดกับศีลธรรม รวมถึงไม่ก่อปัญหาในด้านความเชื่อถือ ผลที่ได้จากการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องคุ้มค่ากับระยะเวลาและทรัพยากรที่ลงทุนไป

มิติที่สาม กล่าวได้ว่าผลรวมของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งหมด จะต้องก่อให้เกิดผลการพัฒนาต่อประเทศที่พึงประสงค์

สรุปคือ การวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแนวคิดที่ไม่เพียงแต่พิจารณาในด้านผลผลิต และผลลัพธ์ เท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์สุดท้าย เพื่อเล็งถึงผลลัพธ์ว่าส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศหรือไม่

ความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Ran B. Ripley และ Grace A. Franklin ได้เสนอแนวทางเพื่อวัดผลการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ลักษณะใดที่ถือว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ และ ประสบความล้มเหลว โดยมี 3 แนวทางดังนี้ (อึ้งใน รัชนี้ ผันนะทัย (2562) หน้า 34)

แนวทางแรก ในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นความสำเร็จสามารถวัดได้จากค่าความร่วมมือของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ถ้าค่าของความร่วมมือมีสูง โอกาสของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะมีสูงตามมา และถ้าค่าความร่วมมือต่ำ โอกาสของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะสูง ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จาก ในกรณีที่ผลการปฏิบัติ นโยบายบรรลุผลสำเร็จ การปฏิบัติงานขององค์กรดำเนินไปอย่างไม่มีเกิดปัญหา ถือได้ว่า

ประสบผลสำเร็จ แต่หากการปฏิบัตินโยบายเต็มไปด้วยความขัดแย้ง พบอุปสรรคมากมาย ระดับความสำเร็จถือว่าประสบความล้มเหลว

แนวทางที่สอง ความราบรื่นและปราศจากปัญหาในกระบวนการของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ กล่าวได้ว่าเป็นการวัดจุดบกพร่องในตัวเอง เพราะในสภาพความเป็นจริงนโยบายที่ถูกนำไปปฏิบัติมักเผชิญกับปัญหา และความขัดแย้ง อีกแห่งหนึ่งคือเรื่องของการเมืองนั้น อาจมองได้ว่า ความขัดแย้งจึงไม่ใช่สิ่งเลวร้ายในตัวเอง แต่เป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการบอกว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประสบความล้มเหลวมากหรือน้อยต่างกัน เพราะปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและอาจเกิดจากการสร้างความเข้าใจที่ไม่ตรงจุด

แนวทางที่สาม เมื่อพิจารณาจากสองแนวทางแรกจะเห็นว่า การวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติตามแนวทางนี้ มีข้อบ่งชี้ที่กว้างและตรงประเด็นมากกว่า สองแนวทางแรก เพราะสามารถพิจารณาจากผลกระทบว่าเป็นไปตามที่พึงปรารถนาหรือไม่ ถ้าเป็นไป ตามที่พึงปรารถนาแล้ว ก็แสดงให้เห็นว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จ หากไม่พึง ปรารถนาก็แสดงว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประสบความล้มเหลว

สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงกระบวนการ อันเป็นผลต่อเนื่องจากขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย โดยอาศัยองค์กรที่รับผิดชอบในส่วนของการนำนโยบายไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจในหน้าที่ของตนว่าจะมีวิธีการหรือแนวทางอย่างไรองค์กรจึงจะนำนโยบายนี้ไปมอบหมายให้บุคลากรของตนนำนโยบายที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเกิดผลสำเร็จและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่วางไว้รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อีกด้วยนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในกระบวนการนำนโยบายสาธารณะมาปฏิบัติมีสถาบันหลักได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และ ฝ่ายตุลาการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย เราเรียกกลุ่มนี้ว่าเป็น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบายที่เป็นทางการ (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2546) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง และนักการเมือง องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) และประชาชนทั่วไป ซึ่งส่วนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการนโยบายหนึ่งจะประสบผลสำเร็จ ซึ่งในส่วนนี้จะพูดถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

ความหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชนที่เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการตัดสินใจหรือจากนโยบาย (นายคุณภาพ,นามปากกา, 2552) โดยจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง หรือ คือ บุคคลหรือกลุ่มผู้ได้รับผลจากนโยบายโดยตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบ เช่น ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบาย

2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง คือ บุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ซึ่งแบ่งเป็นเกี่ยวข้องโดยเงินทุน (เป็นผู้ถือหุ้น เช่น บริษัทคู่สัญญาที่ได้รับสัมปทาน) หรือเกี่ยวข้องโดยเป็นหน่วยงาน (เช่น กระทรวง กรม ที่มีอำนาจหน้าที่) หรือเป็นหน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เจ้าของโครงการโดยตรงแต่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของโครงการ หรือ เกี่ยวข้องโดยเป็นผู้ติดตามเรื่องนั้นโดยตลอด เช่น บุคคล หรือ NGOs หรือ สถาบันการศึกษาที่ติดตามทำวิจัยเรื่องนั้นมาโดยเฉพาะ หรืออาจเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ฯลฯ รวมถึงผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำทางความคิด เป็นต้น

3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความสำคัญ (Importance) หรือมีบทบาท (Influence) ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนโยบายความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ (2559) กล่าวว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดและการดำเนินนโยบายสาธารณะในประเทศไทยและต่างประเทศ นโยบายสาธารณะหลายฉบับสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของกลุ่มเหล่านี้ที่ต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งสะท้อนให้เห็นอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจจึงมีความสำคัญความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายสาธารณะนั้นจะสร้างฉันทานุมัติทางการเมือง (Consent) อุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยไม่เป็นผลดีเท่าที่ควรคือ การกีดกันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกจากกระบวนการนโยบายสาธารณะ ส่งผลให้ ระบบการเมืองไม่ตอบสนองความต้องการและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (ชาญชัย คุ่มปัญญา, 2560)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการนโยบาย

ศศิชา สืบแสง (2550) กล่าวว่า ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย คือ

- 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบาย หมายถึง ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม ในรูปแบบของผู้ส่งผลกระทบและผู้ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของภาครัฐ
- 2) สิ่งแวดล้อมนโยบาย หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับปัญหาที่นำไปสู่การก่อรูปนโยบายหรือได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะและจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบาย 3) นโยบายสาธารณะ หมายถึง การปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของภาครัฐ โดยได้รับอิทธิพลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบายและสิ่งแวดล้อม

ประเภทความเกี่ยวข้องและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย

- 1) ผลประโยชน์ บุคคลหรือกลุ่มที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซึ่งมีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจปิดโรงงานอันส่งผลกระทบต่อชุมชน
- 2) สิทธิ สิทธิตามกฎหมายของบุคคลหรือกลุ่มผู้มีสิทธิเรียกร้องหรือป้องกันสิทธิของตนได้ตามกฎหมาย เช่น สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของลูกจ้าง คือสิทธิในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเกิดจากความคิดในทิศทางเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับกฎหมาย เช่น ความยุติธรรม ความเสมอภาค
- 3) ความเป็นเจ้าของ คือ บุคคลหรือกลุ่มที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือสินทรัพย์ตามกฎหมาย เช่น เจ้าของบริษัท เป็นต้น

บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกระบวนการนโยบาย

- 1) กลุ่มผลประโยชน์ คือกลุ่มคนที่มีแนวคิด พื้นฐานชีวิต ฐานะทางสังคมที่คล้ายคลึง กันหรือมีอาชีพเหมือนกันมีสมาชิกรวมตัวกันเป็นครั้งคราวหรือสม่ำเสมอเพื่อเรียกร้องและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม เนื่องด้วยความสำคัญของการประสานประโยชน์จึงจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มกัน กลุ่มผลประโยชน์จะกลายเป็นกลุ่มกดดันหรือกลุ่มอิทธิพล ในการเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มจากสถาบันทางการเมือง หรือเมื่อมีการเรียกร้องให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจให้ตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งในทุกประเทศของโลกนั้น กลุ่มผลประโยชน์จะมีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบาย แต่อาจมีองค์ประกอบและความชอบธรรมหรือการได้รับการยอมรับที่แตกต่างกันไป และ กลุ่มผลประโยชน์นอกจากจะดำเนินการเรียกร้องประโยชน์จากกลุ่มต่อผู้มีอำนาจในหลายครั้งกลุ่มผลประโยชน์ก็ทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลต่างๆ รวมถึงเสนอทางเลือกใหม่รวมถึง

แนวทางการปรับปรุงทางเลือกให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจด้วย เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายให้ออกมาอย่างสมเหตุสมผล

มยุรี อนุมานราชธน (2556) กล่าวว่า ในสังคมที่มีความหลากหลายของกลุ่มผลประโยชน์นั้น จะมีจำนวนมากและแตกต่างกันออกไป เช่น ขนาดของกลุ่ม การจัดการองค์การ รูปแบบการดำเนินงาน รวมถึงผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งอาจมีผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มที่ขัดแย้งกัน ทำให้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือหลายครั้งก็เกิดการประนีประนอมกันระหว่างกลุ่ม และในความเป็นจริงแล้วจะมีกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อผู้มีอำนาจที่จะชี้้นำในการตัดสินใจนโยบายที่มากกว่าอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งตรงนี้กลุ่มผลประโยชน์จะกลายเป็นกลุ่มอิทธิพลทันที ซึ่งอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเรื่องหนึ่งมากกว่าอีกกลุ่มแต่ก็ไม่ได้เป็นอย่างนั้นเสมอไป เพราะกลุ่มหนึ่งอาจมีอิทธิพลเยอะกว่าในประเด็นหนึ่งๆเท่านั้น เช่นในเรื่องเศรษฐกิจ หอการค้าอาจจะมีอิทธิพลมากกว่ากลุ่มเพศทางเลือก ในทางกลับกันหากเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน กลุ่มเพศทางเลือกจะมีอิทธิพลต่อผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายมากกว่าทางฝั่งของหอการค้า

2) พรรคการเมืองและนักการเมือง เป็นกลุ่มที่ช่วยประสานผลประโยชน์ของสมาชิกพรรค และแสวงหาอำนาจทางการเมืองตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดในทุกๆระบบ พรรคการเมืองมีหน้าที่และความสำคัญแตกต่างกันไป ได้แก่เป็นหนึ่งในช่องทางที่ให้ประชาชนแสดงออกและรวบรวมข้อเสนอต่างๆเพื่อเข้าสู่ระบบเป็นตัวการในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เสริมสร้างพฤติกรรมของประชาชนด้วยคุณค่าใหม่ ๆ เช่น ความยุติธรรม ความเสมอภาคพรรคการเมืองและนักการเมืองมีหน้าที่ที่จะกลั่นกรองและรวบรวมผลประโยชน์ โดยแปรเปลี่ยนข้อเรียกร้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้กลายเป็นทางเลือกนโยบายและนำเสนอทางเลือกของนโยบายเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาสังคมและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนโดยมีเป้าหมายคือเข้าไปใช้อำนาจรัฐในการปกครองและจัดตั้งรัฐบาลหรือสร้างอิทธิพลต่อสถาบันทางการเมือง ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจโดยทั่วไป

3) ประชาชนทั่วไป ในกระบวนการการกำหนดนโยบายสาธารณะประชาชนทั่วไปมักจะไม่ได้รับความสำคัญให้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ถูกมอบหมายให้กับภาครัฐรับผิดชอบแต่ในปัจจุบัน กระบวนการนโยบายมีพัฒนาการที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้มากขึ้นทั้งการออกความคิดเห็นในการชี้ให้เห็นถึงปัญหา การออกความคิดเห็นถึงข้อเสนอ ทางเลือกของนโยบาย การตัดสินใจนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น นโยบายการควบคุมยาฆ่าแมลงในหลายประเทศ นโยบายการขับขี้อย่างปลอดภัย นโยบายสิทธิมนุษยชนหลายอย่างก็ออกจากภาคประชาชน ที่ไม่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ (2542) กล่าวถึงแนวคิดเรื่องผลกระทบ หมายถึงผลจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลลัพธ์ไปยังสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบสามารถจำแนกตามประเภท อาทิ ขนาดและระยะเวลาได้ดังนี้

ประเภทของผลกระทบได้แก่ ความสูญเสียด้านเศรษฐกิจ เช่น ความสูญเสียตำแหน่งหน้าที่ การงาน ความสูญเสียพื้นที่ทำมาหากิน ความลดลงของมูลค่าทรัพย์สิน

ขนาดของผลกระทบจะมีระดับที่น้อยไปจนถึงมาก ซึ่งระยะเวลาของผลกระทบจะแบ่งเป็นระยะสั้น กับ ระยะยาว

อนันต์ เกตุวงศ์ (2532) ได้อธิบายว่าผลกระทบ หมายถึงผลที่ตามมาจากการปฏิบัติงานรูปแบบต่างๆ ผลกระทบสามารถเป็นได้ทั้งแง่บวกและลบ หรือเป็น2516ผลจากการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งในบางกรณีอาจมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบตามมาในระดับที่รุนแรงภายหลังได้

บันลือ สุทธารมณ (2527) กล่าวว่า ผลกระทบ หมายถึงผลขั้นต่อไป ของการเปลี่ยนแปลง

ลักษณะ เสี่ยงมจิต (2542) ได้อธิบายผลกระทบว่าหมายถึงผลของการดำเนินนโยบายที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลลัพธ์ต่อสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลกระทบ หมายถึง การแยกแยะปัญหาของสังคมเพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่เป็นปัญหารวมถึงการค้นหาสาเหตุของปัญหาต่างๆรวมไปถึงการเสนอวิธีแก้ไขปัญหา วีระยุทธ วิเชียรโชติ.(2516)

ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์ หรือผลเสียอันเป็นผลจากการกระทำ เสถียร เหลืองอร่าม (2538)

สรุปได้ว่าผลกระทบ หมายถึง ผลจากการกระทำอันเป็นผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ในเชิงบวกและลบ รวมถึงส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในทางตรงและทางอ้อม

แสวง รัตนมงคลมาศ, (2538) แบ่งผลกระทบเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. แบ่งผลกระทบออกตามเนื้อหา ดังนี้

1.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ หมายถึง ผลกระทบที่เกิดจากการได้รับบริการ รวมถึงจากนโยบายทางเศรษฐกิจ เช่น ผลกระทบด้านรายได้อันเป็นผลมาจากนโยบายทางเศรษฐกิจ

1.2 ผลกระทบทางการเมือง หมายถึง ผลกระทบที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากการจัดสรรผลประโยชน์ด้าน อำนาจการเมือง โดยมุ่งวัตถุประสงค์ไปยัง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมืองเป็นหลัก

1.3 ผลกระทบทางกายภาพ หมายถึง ผลกระทบที่เกิดจากชีววิทยา หรือทางธรรมชาติ เช่น ผลกระทบที่ทำให้เกิดโรคเบาหวานจากการบริโภคน้ำตาลมากเกินไป

1.4 ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์รอบตัว รวมถึงจากทางธรรมชาติ

1.5 ผลกระทบทางสังคม หมายถึง ผลกระทบที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมในแง่ของพฤติกรรมทางสังคม เป็นหลัก

2. ผลกระทบจากความเป็นจริง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ผลกระทบเชิงภาวะวิสัย หมายถึง ผลกระทบที่เกิดจากธรรมชาติและกฎข้อบังคับทางสังคม ซึ่งไม่ได้เน้นอ้างอิงจากความปรารถนาของปัจเจกชนเป็นที่ตั้ง

ผลกระทบเชิงอัตวิสัย หมายถึง ผลกระทบที่เกิดจากความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งส่งผลมาจากการเกิดเปลี่ยนแปลงขึ้น อาทิเช่น ความขัดแย้งทางสังคม

3. การแบ่งจากทิศทางของผลกระทบ แบ่งเป็น ผลกระทบทางตรง และผลกระทบทางอ้อม

4. การแบ่งจากคุณค่าผลกระทบ แบ่งเป็น ผลกระทบแง่บวก หมายถึง สิ่งพึงปรารถนาอันได้รับจากผลกระทบ และ ผลกระทบแง่ลบ หมายถึง สิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอันได้รับจากผลกระทบ

5. การแบ่งผลกระทบตามระยะเวลา แบ่งเป็น ผลกระทบในระยะสั้น หมายถึง ระยะเวลาปัจจุบันที่เกิดผลกระทบขึ้น และผลกระทบระยะยาว หมายถึง ระยะเวลาในอนาคตที่เกิดผลกระทบขึ้น

6. การแบ่งผลกระทบจากความประสงค์ แบ่งเป็น ผลกระทบที่ต้องการและผลกระทบที่ไม่ต้องการ หมายถึง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานต่างๆ แบ่งออกเป็น ผลกระทบทางการเมือง ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางกายภาพ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และแบ่งออกเป็นแง่มุมต่างๆได้ เช่น ผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบเชิงบวกและลบ ผลกระทบระยะยาวและสั้น รวมถึง ผลกระทบเชิงภาวะวิสัย กับ เชิงอัตวิสัย

สรุปได้ว่า ผลกระทบ หมายถึงผลที่เกิดการกระทำโดยแบ่งเป็นผลที่เกิดในปัจจุบัน และในอนาคตซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยผลกระทบอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ แบ่งเป็นทางตรงและทางอ้อม

แนวคิดเรื่องการปรับตัว

ความหมายของการปรับตัว ได้มีนักวิชาการมากมายหลายท่าน ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Bernard ได้กล่าวถึงการปรับตัวว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับพฤติกรรมหรือการกระทำให้เข้ากับสังคมและโลกภายนอกได้อย่างเหมาะสม และกลมกลืนไปกับสภาพสังคม มีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต (Bernard, 1960 ; จุมจินต์ สลัดทุกข์, 2543)

วรารณ ตระกูลสุขดี (2545) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัว หมายถึง การที่ บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเอง เมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่างๆ ฯลฯ จนเกิดเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นๆ สามารถอยู่สภาพแวดล้อมหรือในสภาพปัญหานั้นๆ ได้

สุชา จันทน์เอม, (2544) การปรับตัว หมายถึง การที่มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายของตน และ มนุษย์เราต้องทำการปรับตัวอยู่เสมอตราบเท่าที่ยังดำรงชีวิตอยู่ รวมถึงต้องมีการแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในด้านหน้าที่การงาน และเพื่อตอบสนองความต้องการทาง กาย ใจ รวมถึงสังคม

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544) การปรับตัว หมายถึง การที่มนุษย์ขัดเกลาพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับข้อบังคับทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ส่งผลให้สามารถบุคคลนั้นสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสุขทั้งทางกาย และใจ ไม่เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น

กันยา สุวรรณแสง (2536) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่าการปรับตัวหมายถึงการปรับ ใจให้อยู่ในสังคมได้ในสภาวะแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีความสุข

นิภา นิธยาน (2530) ได้อธิบายความหมายของการปรับตัวว่า การปรับตัว หมายถึง วิธีการ ที่คนเราปรับตัว ให้เป็นไปตามความต้องการของตนเองในสภาพแวดล้อมซึ่งบางครั้งส่งเสริม บางครั้ง ขัดขวาง และบางครั้งสร้างความทุกข์ทรมานแก่เรา กระบวนการปรับตัวเกิดขึ้นจากความจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และเราสามารถใช่วิธีการแบบต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึง ความต้องการนั้นๆ ในสภาวะแวดล้อมที่ปกติหรือมีอุปสรรคขัดขวางต่างๆ กันไป

โคลแมน และแฮมแมน (Coleman and Hamman) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การกระทำที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม จนเกิดเป็นสถานการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถดำรงชีพออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างสงบสุข (อ้างใน สุวิทย์ เจริญผล, 2547, หน้า 8)

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy, 1999 อ้างถึง ใน เบญจมาศ สุขศรีเพ็ง, 2555) ให้ความหมายของระบบการปรับตัวของมนุษย์ว่า เป็นรูปแบบที่แสดงถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สามารถในการคิดวิเคราะห์แยกแยะผ่านการใช้สติปัญญาส่วนตน ระบบการปรับตัวของมนุษย์ มีการ

เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกตลอดเวลา รอยมอของมนุษย์ประกอบด้วย จิต กาย และสังขมที่แยกจากกันไม่ได้ ซึ่งระดับการปรับตัวส่งนั้นผลไปยังความสุขของมนุษย์ อันเป็นปัจจัยสำคัญของการปรับตัวของมนุษย์ รอย ได้แบ่งระดับการปรับตัวออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ระดับการปรับตัวที่ผสมผสานกันได้ดี หมายถึง ระดับของการปรับตัวที่โครงสร้างและหน้าที่ของร่างกาย สามารถทำงานประสานกันได้อย่างเหมาะสม ตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ เช่น สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามปกติ สามารถ ตอบสนองความต้องการของร่างกายได้

2) ระดับการปรับตัวที่อยู่ในระยะการชดเชย หมายถึง ระดับที่กลไกการควบคุมและกลไกการคิดรู้ถูกระตุ้นการทำงานเพื่อที่จะให้เกิดกระบวนการปรับตัวอย่างผสมผสาน

3) ระดับการปรับตัวที่อยู่ภาวะอันตราย/ไม่ดี หมายถึง ระดับการปรับตัวที่ยังไม่เพียงพอที่จะไปถึงระดับของการปรับตัวที่ผสมผสานกันได้ดีและระดับการปรับตัวในระยะของการชดเชยทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวในระยะการปรับตัวที่ไม่ดี เมื่อสิ่งเร้าที่มากกระทบนั้นอยู่ในขอบเขตความสามารถในการปรับตัวของบุคคล บุคคลจะสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าสิ่งเร้านั้นอยู่นอกเหนือความสามารถของบุคคลจะเกิดการปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งระดับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคล จะมีลักษณะ เฉพาะตัว และมีขอบเขตจำกัด แต่หากบุคคลเคยประสบความสำเร็จในสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน แล้ว ขอบเขตระดับความสามารถในการปรับตัวจะกว้างขึ้น และเพื่อให้บุคคลนั้นอยู่ในสมดุลได้เมื่อสิ่งเร้าเข้ามากระทบทำให้ระบบเกิดการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวให้เข้าสู่สมดุลของระบบโดยใช้กลไกการเผชิญปัญหา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยกลไกที่ทำงานประสานกัน 2 กลไก ได้แก่

3.1) กลไกการควบคุม เป็นกลไกการปรับตัวเพื่อตอบสนองโดยอัตโนมัติเพื่อรักษาสมดุลการทำงานในร่างกายในระบบต่างๆโดยอาศัยระบบประสาท ของร่างกาย สารเคมี และระบบต่อมไร้ท่อ เป็นกระบวนการเผชิญปัญหาทำงาน จากการที่สิ่งเร้าทั้งจากภายนอกและภายใน ผ่านการรับรู้ความรู้สึก (Sense) เข้าสู่ระบบประสาท ระบบไหลเวียน ผ่านวิถีประสาท ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองโดยอัตโนมัติ และมีผลต่อกลไกการคิดวิเคราะห์

3.2) กลไกการคิดรู้ เป็นกลไกการปรับตัวที่ทำงานผ่านทางกระบวนการการคิดรู้และอารมณ์ แบ่งเป็น 4 วิธี ได้แก่ กระบวนการรับรู้ คือ กิจกรรมการเลือกรับข้อมูล การเก็บรหัสและจดจำ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ รวมถึงการรับรู้ผ่านกระบวนการตัดสินใจและการแสดงอารมณ์ ตลอดจนกลไกการป้องกันทางจิต แล้วเกิดเป็นพฤติกรรม ตอบสนองออกมาการทำงานของกลไกการควบคุม และกลไกการคิดรู้มีการทำงานร่วมกันอย่างแยกจากกันไม่ได้ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ ซึ่งตอบสนองออกมาเป็นพฤติกรรมปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1) การปรับตัวด้านร่างกาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางด้านร่างกายและสารเคมีที่เกี่ยวข้องกันในเรื่องการทำหน้าที่และกิจกรรมของ ระบบอวัยวะและระบบต่าง ๆ ในร่างกายของบุคคล เป็นการปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงด้านร่างกาย รวมถึงการทำหน้าที่ของกลไกการควบคุม คือ การรับรู้ความรู้สึกเป้าหมายสูงสุดเป็นการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สมดุลของร่างกาย

3.2.2) การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ เกิดจากความเชื่อ และความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากการรับรู้ในตนเองและจากปฏิกิริยาของ บุคคลรอบข้าง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย เป็นการประเมินตนเองด้านร่างกายของบุคคลซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะทางร่างกาย ภาวะสุขภาพและการเจ็บป่วย ลักษณะที่ปรากฏแบ่งออกเป็นด้านของการรับรู้ความรู้สึก ของร่างกาย และด้านภาพลักษณ์

อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล เป็นการประเมินของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความคาดหวัง การให้คุณค่า ความรู้สึกมีค่า ประกอบไปด้วย ความคาดหวังส่วนตัว ความมั่นคงส่วนตัว จิตวิญญาณและศีลธรรมส่วนตัว

3.3) การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองด้านการยอมรับจากสังคม เป็นการกระทำหน้าที่ตามความคาดหวังของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์นั้นๆ โดยบุคคลจะต้องปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ ตามที่สังคมคาดหวังไว้อย่างเหมาะสม หากไม่สามารถปรับตัวในด้านบทบาทหน้าที่ได้จะเกิดปัญหา คือ การไม่สามารถแสดงบทบาทใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพการแสดงบทบาทไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ความขัดแย้งในบทบาท และความล้มเหลวในบทบาท การแสดงบทบาทนี้จะสัมพันธ์กับความรู้สึกต่อบทบาทตามที่ รอยได้แบ่งบทบาทของบุคคล ออกเป็น 3 ประเภท คือ

3.3.1) บทบาทปฐมภูมิ บทบาทนี้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น บทบาทนี้จึงเป็นไปตามการเจริญเติบโตของบุคคลหรือขั้นพัฒนาการแต่ละวัย

3.3.2) บทบาททุติยภูมิ เป็นบทบาทที่สัมพันธ์กับบทบาท ปฐมภูมิ บุคคลหนึ่งอาจมีบทบาททุติยภูมิได้หลายบทบาท ทั้งบทบาทในครอบครัว เช่น บทบาท การเป็นบุตรของบิดามารดา บทบาท การเป็นพี่หรือเป็นน้อง และบทบาทตามอาชีพ

3.3.3) บทบาทตติยภูมิ เป็นบทบาทชั่วคราวที่บุคคลนั้นได้รับ บทบาทนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระยะเวลาและระยะพัฒนาการของบุคคล เช่น บทบาทการเป็นผู้ป่วย บทบาทการเป็นประธานการประชุม เป็นต้น

3.4) การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นการปรับตัวเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคม เช่นกันเป็นการตอบสนองต่อความต้องการที่จะมี สัมพันธภาพระหว่างบุคคลการให้ได้รับความรัก ความห่วงใย ก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย หาก ปฏิบัติตัวหรือปรับตัวไม่เหมาะสมจะเกิดการ

พึงพาผู้อื่นไม่เหมาะสม และการพึ่งพาตนเองไม่เหมาะสม แต่โดยปกติแล้วบุคคลจะพยายามพึ่งพาตนเองและผู้อื่นภายในขอบเขตที่เหมาะสมและให้ความเอาใจใส่ดูแล พึ่งพาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือว่าเป็นการปรับตัวด้านนี้ที่มีความเหมาะสม ซึ่งรอยแบ่งการประเมินออกได้ดังนี้

3.4.1) บุคคลสำคัญ เป็นการประเมินความรู้สึก ความผูกพัน สัมพันธภาพ และการช่วยเหลือกันระหว่างผู้รับบริการกับบุคคลที่มีความหมายต่อชีวิต

3.4.2) ระบบสนับสนุน ประเมินความรู้สึก ความผูกพัน การช่วยเหลือระหว่างผู้รับบริการกับครอบครัว เครือญาติ เพื่อนร่วมงาน รอยให้คำจำกัดความของสิ่งแวดล้อม โดยยึดตามทฤษฎีของเฮลสัน ที่กล่าวว่า “การปรับตัวเป็นการทำงานของระดับการเปลี่ยนแปลงระดับและระบบการปรับตัวของมนุษย์” รอย มองว่า สิ่งแวดล้อมเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ล้อมรอบตัวบุคคลทั้งภายในและภายนอก บุคคลมีผลกระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของบุคคล สิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยนำเข้าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นซึ่งจะกลายเป็นสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้บุคคลเกิดการปรับตัว โดยจำแนกสิ่งเร้าออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) สิ่งเร้าตรง คือ สิ่งเร้าทั้งจากภายนอกและภายในที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการปรับตัวมากที่สุดทำให้ต้องมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้น และสิ่งเร้าเปรียบเสมือนตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม เช่น การเจ็บป่วย

2) สิ่งเร้าร่วม คือ สิ่งเร้าอื่นที่มีอยู่ในขณะนั้น นอกเหนือจากสิ่งเร้ามีผลกระทบต่อบุคคลเช่นกัน ในทางบวกและทางลบ ซึ่งถ้ามีผลในทางบวกจะช่วยลดอิทธิพลของสิ่งเร้าตรงหรือช่วยลดความรุนแรงได้แต่ถ้ามีผลในทางลบจะทำให้อิทธิพลของสิ่งเร้าตรงมีอิทธิพลมากยิ่งขึ้น จะทำให้บุคคลปรับตัวได้ยากเพิ่มขึ้น

3) สิ่งเร้าแฝง คือ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ระบบบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะตัวของมนุษย์ หรืออาจเกิดจากประสบการณ์ในอดีต

สาเหตุของการปรับตัว

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545) กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัวว่า มนุษย์นั้นมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิตและเพื่อความสุขและราบรื่นในชีวิตมนุษย์โดยมีเหตุผลสำคัญดังนี้

1. เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ตลอดชั่วชีวิตของบุคคลหนึ่งๆ ย่อมผ่านช่วงชีวิตมากมายพบกับความเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนอยู่ในครรภ์มารดา จนถึงทุกวันนี้เราทุกคนต้องพบกับสภาพความเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละช่วงชีวิต เช่น เมื่อทารกแรกเกิดก็ดูดนมมารดาเพียงอย่างเดียวเมื่อโตขึ้น ราว 3 เดือน มารดาก็เริ่มจะให้อาหารอื่นทดแทน ลักษณะการปรับตัวเช่นนี้มี

เหตุผลคือ การปรับตัวเองให้เข้ากับ สภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเรา “เพื่อความอยู่รอดของชีวิต”

2. เพื่อความสุข ในที่นี้หมายถึงการปรับตัวเพื่อช่วยให้เรายอมรับสถานการณ์ รวมถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วพยายามหาวิธีการแก้ไข รวมถึงรับมือกับสภาพปัญหาที่ค่อนข้างเลวร้ายหรือสภาพการณ์ที่เลวร้ายมากๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเรา เพื่อก่อให้เกิดความสุขและความสงบขึ้นกับตัวเรา ซึ่งอาจจะพยายามแก้ไขด้วยตนเองหรือมี การแสวงหาบุคคลอื่นมาช่วยแก้ไขปัญห สูดท้ายเมื่อปัญหาคีคลายมีการแก้ไขแล้ว ความคิด ความรู้สึก ของ เราก็คงดีขึ้นผ่อนคลายความตึงเครียดลงไป เมื่อความทุกข์หายความสุขสบายใจย่อมเกิดขึ้น

นิภา นิธยาน (2530) กล่าวว่า การปรับตัวเกิดจากสาเหตุที่มนุษย์ต้องเผชิญกับแรงผลักดันที่มีอิทธิพลสำคัญกับการปรับตัว 2 ประการคือ

1. แรงผลักดันภายนอก เกิดจากข้อเรียกร้องของสังคมที่จัดแรงผลักดัน และภาพแวดล้อมหรือจากกลุ่มบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กัน

2. แรงผลักดันภายใน เป็นแรงกระตุ้นจากส่วนลึกของบุคคล เกิดจากสภาพทางกาย ได้แก่ ความต้องการสิ่งที่เป็นเบื้องต้นในการดำรงชีพ อีกประการเกิดจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตที่ผ่านมาของบุคคลนั้นๆ ซึ่งแรงผลักดันภายในดังกล่าวมีความสำคัญในการทำให้บุคคลเกิดความสุขหรือความทุกข์ และมีส่วนในการการปรับตัวของบุคคล

กันยา สุวรรณแสง (2533) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวมีดังนี้

1. แรงขับและความต้องการ (Drive and Need) ในชีวิตของบุคคลมีความต้องการพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical Need) และความต้องการทางจิต (Psychological Need) ความต้องการทั้งสองนี้ ทำให้เกิดแรงขับ เช่น การเกิดความกระหายส่งผลให้มนุษย์ต้องออกแสวงหาเพื่อสนองความอยากส่วนตน และแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อบรรเทาความความอยาก เราเรียกสิ่งนี้ว่าการปรับตัว

2. แรงกระตุ้นจากสังคม หมายถึง การที่มีสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมส่งผลให้คนเกิดปัญหาในการปรับตัว ดังนั้นมนุษย์จึงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม และมีปัญหาเข้ามาตลอดเวลาซึ่งถ้าแก้ไขปัญหานั้นได้ก็อยู่อย่างมีความสุข ถ้าแก้ไม่ได้ก็เกิดความคับข้องใจ จึงใช้วิธีปรับตัวรูปแบบต่างๆ

3. เจตคติ เมื่อความสนใจหรือจุดมุ่งหมายของตนนั้นเปลี่ยนแปลงไป มนุษย์จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมตามไปด้วย

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนีย์ ธีรดากร (2522) อธิบายถึง สาเหตุของการปรับตัวว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุดังนี้

1. การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองไม่ได้ เป็นเพราะ อุปสรรคที่มาจากตัวเอง หรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจและความไม่สบายใจ Maslow ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ข้อดังนี้

1.1 ความต้องการด้านร่างกาย ได้แก่ ความพร้อมทางกายภาพของมนุษย์ในการดำรงชีวิต

1.2 ความต้องการความปลอดภัย ได้แก่ ความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวัน

1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ความต้องการความรัก

1.4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ได้แก่ และการยอมรับจากสังคม ความต้องการชื่อเสียง

1.5 ความต้องการสัจการแห่งตน ได้แก่ ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต ต้องการใช้ความสามารถของตนเองเพื่ออุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย์

2. เกิดความขัดแย้ง หมายถึงการที่บุคคลไม่สามารถจะตัดสินใจเลือกการกระทำทั้งสองอย่างได้ในขณะเดียวกันแต่ต้องเลือกกระทำเพียงอย่างเดียว ความขัดแย้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 ความขัดแย้งในทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่จะต้องเลือกเพียงอย่างเดียวนในสิ่งที่ตัวเองชอบเท่ากัน

2.2 ความขัดแย้งในทางลบ เกิดจากการที่ตัวเองต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบเลยซึ่งจะไม่เลือกก็ได้ เลือกแล้วก็ไม่สบายใจ แต่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ความขัดแย้งในทางลบและทางบวก เกิดขึ้นในกรณีจากสิ่งที่บุคคลต้องเลือกนั้นถูกใจและไม่ถูกใจในระดับที่เท่ากัน แต่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียว

ความสำคัญของการปรับตัว

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้น ทุกชีวิตจะต้องอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และต้องอาศัยซึ่งกันและกันการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมคนเราจะต้องดิ้นรนและมีพฤติกรรมต่างๆไม่มีสิ้นสุด และการกระทำของแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะคนมีความคิดและแรงจูงใจที่แตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่าผู้ที่สามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิต จะเป็นผู้ที่มีลักษณะดังนี้ (นพมาศ ธีรเวคิน, 2551:55)

1) ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ เช่น รู้ว่าอะไรเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ รู้ว่ามนุษย์เกิดความรู้สึกละอย่างไรเมื่อไม่สามารถสนองตอบความต้องการของตนได้

2) รู้จักและเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมถึงเข้าใจในจุดเด่นจุดด้อยของตน ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1) คิดและตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ ได้ดี

2.2) การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3) การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี จะส่งผลให้การทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นไปอย่างความราบรื่น

3) รู้และเข้าใจพฤติกรรมของคนอื่นและสภาพแวดล้อม เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และวิเคราะห์สถานการณ์ ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

4) ช่วยในการปรับตัวและแก้ปัญหาทางจิตใจของตนเอง เช่น รู้วิธีการรักษาสุขภาพจิตของ ตนเอง รู้วิธีเอาชนะปมด้อย วิธีการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง และขจัดความวิตกกังวลต่าง ๆ ได้ รวมถึง รู้จักบำรุงรักษาสุขภาพของตนเองได้อย่างถูกต้อง มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและมีคุณค่า

กระบวนการปรับตัว

กระบวนการปรับตัวจะอธิบายถึงระดับและลักษณะของกระบวนการปรับตัว รวมถึงปัญหาของการปรับตัว มี 2 ข้อ ดังนี้คือ (ซูทิพย์ ปานปรีชา.2551 : 23)

1) ระดับในกระบวนการปรับตัว แบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ

1.1) การปรับตัวระดับที่เราารู้ตัว การปรับตัวแบบนี้สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ การพยายามให้มากขึ้นเพื่อเอาชนะปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เรานั้นสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.2) การปรับตัวระดับที่กระทำไปโดยไม่รู้ตัว การปรับตัวแบบนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นทางออกอย่างหนึ่งของบุคคล เมื่อเกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้ง หรือเมื่อเจอปัญหาแล้ว แก้ไขปัญหานั้นไม่ได้ บุคคลก็จะหาทางออกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งโดยใช้ กลวิธีในการป้องกันตัว ในลักษณะต่าง ๆ เรียกว่า กลวิธีทางจิต หรือกลวิธีในการป้องกันตนเอง การใช้กลไกดังกล่าว ถูกใช้เพื่อรักษา “ศักดิ์ศรี” ของตนเอง หรือเพื่อป้องกันไม่ให้ตนเอง เกิดความวิตกกังวลมากจนเกินไปสำหรับสถานการณ์นั้น ๆ หรือเพื่อต้องการจะหลบหลีกให้พ้นจากความวิตกกังวลเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ

2) ลักษณะของกระบวนการปรับตัว สามารถ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1) การปรับตัวที่สมบูรณ์ เป็นการปรับตัวเมื่อบุคคลพบปัญหาจากนั้นสามารถแก้ไขได้ ส่งผลให้เกิดความสบายใจ ส่งผลให้บุคคลนั้นพบความสุข และดำรงชีพในสังคมได้สงบสุข

2.2) การปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์ เป็นการปรับตัวเมื่อบุคคลเมื่อพบปัญหา และไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ก็มีวิธีในการทำให้ความเครียดภายในจิตใจบรรเทาลงได้บ้าง แต่ความไม่สบายใจยังคงมีอยู่ การปรับตัววิธีนี้จะอาศัยกลวิธีทางจิต หรือกลไกป้องกันตนเองเข้าช่วยในการรับมือกับปัญหา

ปัญหาของการปรับตัว

ปัญหาของการปรับตัวมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความกดดัน มีความขัดแย้ง เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเผชิญปัญหา บุคคลนั้นก็จะพยายามปรับตัวต่อสภาพปัญหาที่เขา กำลังเผชิญนั้น เพื่อให้สภาวะความกดดัน หรือ ความเครียด และความกังวลใจค่อยๆ คลี่คลายลงจนกระทั่งหมดไปในที่สุด ปัญหาต่างของการปรับตัวสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

ประเภทที่ 1 ความคับข้องใจ หมายถึง สภาพทางจิตใจ หรือ ความรู้สึกที่เป็นผลมาจากความปรารถนาที่เรามุ่งหวัง หรือสิ่งที่เราปรารถนานั้นถูกขัดขวาง ทำให้เราไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ทุก ๆ ชีวิตไม่สามารถตอบสนองความปรารถนา หรือความต้องการของตนเองได้ทุกประการ ทั้งนี้เพราะว่าชีวิตแต่ละชีวิตจะต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย และในบางโอกาส อุปสรรคบางอย่างนั้น เราสามารถผ่านพ้นได้ง่าย ๆ แต่อุปสรรค บางอย่างกลับมีอิทธิพล และขัดขวางความต้องการของเรา ผลสืบเนื่องที่เราจะได้รับคือ ความหงุดหงิด กระวนกระวายใจ กลุ้มใจ สภาวะดังกล่าวนี้เรียกว่า ความคับข้องใจ นอกจากนี้ระดับของความคับข้องใจนั้น มีทั้งระดับที่รุนแรง และไม่รุนแรง เมื่อพิจารณาสาเหตุของความคับข้องใจแล้ว สามารถแบ่งสาเหตุ ที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจได้ 2 ประการคือ (วิไลวรรณ ศรีสงคราม (2549) :239)

1.1) สาเหตุส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งรวมถึงลักษณะ ทางร่างกาย และลักษณะทางจิตใจ ซึ่งอธิบายเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1.1.1) สำหรับลักษณะทางร่างกายที่ก่อให้เกิดบุคคลบางคนเกิดความคับข้องใจนั้น ได้แก่ความบกพร่องทางร่างกาย ความพิการทางร่างกาย การเป็นโรคชนิดใดชนิดหนึ่งประจำ และยากแก่การรักษาให้หายได้ ระดับเข่ามีปัญหาต่ำ มีศัลยกรรม และความสามารถไม่เพียงพอ รวมถึง การขาดวินัยของตนเอง (Self-discipline) เป็นต้น

1.1.2) ส่วนลักษณะทางจิตใจที่เป็นอุปสรรคขัดขวางบุคคลไม่ให้บรรลุในสิ่งที่ปรารถนา และทำให้บุคคลไม่สามารถพัฒนาตนได้

1.2) สาเหตุของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางสังคม สำหรับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นสาเหตุของความคับข้องใจ ได้แก่ สถานที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน รวมถึง ภัยธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุต่างๆ ส่วนสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจ แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้แก่ ความล่าช้าในการทำงาน ทำให้บุคคลนั้นเกิดความอึดอัด และ คับข้องใจ

หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นเหตุให้เขาไม่สามารถให้การสนับสนุนค้ำจุนตนเองได้

1.3) ความคับข้องใจในสังคม ความคับข้องใจในสังคมเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ แตกต่างกันไป สำหรับในสังคมของเรานั้นสภาพการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ก่อให้เกิดความคับข้องใจได้

1.3.1) ความเชื่องช้า ปัจจุบันเราจะมีความรู้สึกว่าเวลามีค่ามาก แต่ในบางครั้งเราจำเป็นต้องอดทนรอ ซึ่งอาจจะทำให้ไม่ทันใจ ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ความคับข้องใจ ตัวอย่าง งานบางประเภท จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลอื่น จึงจะสำเร็จได้ด้วยดี แต่ บุคคลบางคนจะรอไม่ได้ ขาดความอดทนต่อสภาพการณ์ดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดความคับข้องใจแก่บุคคลนั้นๆได้

1.3.2) ความไม่มีชีวิตทุกชีวิตเกิดมามีความพร้อมแตกต่างกัน บางชีวิตสมบูรณ์พร้อมไปด้วยทุกสิ่งทุกอย่าง ขณะที่บางชีวิตนั้นต้องเผชิญต่อความไม่มี หรือขาดการสนับสนุนส่งเสริม ขาดปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต ขาดในด้านความสมบูรณ์ทางร่างกาย หรือความจำกัดของศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการขาดในเรื่องความรัก สัมพันธภาพระหว่างบุคคล สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดความคับข้องใจได้ทั้งหมด

1.3.3) การสูญเสีย การสูญเสียต่างๆ ต่อไปนี้ สามารถทำให้เกิดความคับข้องใจ ได้ เช่น การสูญเสียความรัก บุคคลที่รัก มิตรภาพ วัตถุสิ่งของที่มีคุณค่า เงินทอง อิสรภาพ ความมีชื่อเสียง ความไว้วางใจ

1.3.4) ความพ่ายแพ้ ความไม่สมหวัง การไม่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา สามารถก่อให้เกิดความคับข้องใจแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้

1.3.5) การปราศจากความหมาย สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งของความคับข้องใจนั้น เป็นผลมาจากความสามารถประสบผลสำเร็จในสิ่งที่แสวงหาที่จะช่วยให้ชีวิตมีความหมาย หรือบรรลุสิ่งที่ปรารถนา

ประเภทที่ 2 ความขัดแย้ง หมายถึง สภาวะการณ์ที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกมีความขัดแย้งในตนเอง เมื่อต้องเผชิญต่อสภาวะการณ์นั้น ๆ โดยบุคคลนั้น จะเกิดความลำบากใจ หนักใจ หรืออึดอัดใจในการตัดสินใจ ตกลงใจที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสภาวะการณ์ที่เขาเผชิญอยู่นั้น โดยสิ่งต่างๆ ในสภาวะการณ์นั้น ๆ เขาอาจจะชอบมากเท่า ๆ กัน หรือชอบน้อยมากทั้งหมด หรือไม่ชอบทั้งหมด ซึ่งความขัดแย้งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ชนิดคือ (เดมคักดี คทวนิช (2547) : 294-295)

2.1) ความขัดแย้งในใจที่สืบเนื่องจากการที่บุคคลจะต้องตกลงใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ ต้องการชอบ หรือพอใจแต่ในเวลาเดียวกันนั้น ก็ต้องการหลีกเลี่ยงผลที่จะเกิดขึ้นจากสิ่งที่เลือกนั้น ๆ ตัวอย่างผู้ชายคนหนึ่งประสงค์จะแต่งงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ต้องการจะรับผิดชอบต่อครอบครัว เนื่องจากกลัวสูญเสียอิสรภาพส่วนบุคคล ความขัดแย้งในใจในลักษณะดังกล่าวนี้ มีสภาพเป็นทั้งบวกและลบ

ความขัดแย้งลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการผสมผสานระหว่างสิ่งที่ปรารถนา และไม่ปรารถนาในเวลาเดียวกัน

2.2) ความขัดแย้งในใจที่สืบเนื่องมาจาก การที่จะต้องตกลงใจเลือกสิ่งที่พอใจ ชอบ หรือต้องการที่เหมือน ๆ กัน หรือเท่า ๆ กันในเวลาเดียวกัน ตัวอย่าง นักเรียนคนหนึ่งต้องการจะทอหนังสือ เพื่อเตรียมตัวสอบ ขณะเดียวกันก็ต้องการจะไปดู ภาพยนตร์ ในเวลาเดียวกัน

2.3) ความขัดแย้งในใจที่สืบเนื่องมาจากการจะต้องตกลงใจเลือกสิ่งที่ไม่ต้องการ หรือไม่พอใจ ทั้งสองอย่าง แต่จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่เลือกไม่ได้ หรือหากสถานการณ์นั้น ๆ มีสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความขัดแย้งในใจเช่นกัน เมื่อจะต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เขาไม่ปรารถนา

ประเภทที่ 3 ความกดดัน หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลักดันหรือบังคับให้บุคคลจำต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความกดดันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และการปรับตัวของแต่ละบุคคล (วรารักษ์ ตระกูลสุทธิ (2550) : 93-94)

สรุปการปรับตัวคือกระบวนการที่มนุษย์ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางวัฒนธรรมมนุษย์จะมีการปรับตัวไปตามการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมสถานการณ์และสภาพปัญหาที่แตกต่างกันแม้จะเป็นสิ่งแวดล้อมสถานการณ์และสภาพปัญหาเดียวกันการปรับตัวก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นไปในรูปแบบเดียวกันเนื่องจากมนุษย์แต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจการ เรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆที่แตกต่างกัน

บริบทของอุทยานสวรรค์ เทศบาลนครนครสวรรค์

“อุทยานสวรรค์” หรือที่ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์เรียก “หนองสมบุญ” เป็นสวนสาธารณะที่มีความสำคัญที่สุดในจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่แหล่งเดียวที่ตั้งอยู่ใจกลางตัวเมืองนครสวรรค์ และประชาชนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอใกล้เคียงนิยมมาใช้บริการทั้งทางด้านการออกกำลังกาย การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการนัดพบปะสังสรรค์

อุทยานสวรรค์เป็นสวนสาธารณะขนาดพื้นที่ 314 ไร่ และตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมือง จึงทำให้มีประชาชนมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังจัดให้มีการบริการหลายด้าน เช่น การเป็นสถานที่จัดกิจกรรมสำคัญ เป็นพื้นที่เพื่อการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพพลานามัย และยังเป็น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองนครสวรรค์ อีกทั้งยังได้มีการพัฒนาปรับปรุงสภาพในอุทยาน ให้มีความสวยงามตลอดมาจนรับคัดเลือกจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขให้เป็นสวนสาธารณะน่านันทรมย์ในระดับดีมาก เมื่อปี 2545 จึงทำให้เป็นที่นิยมในการมาใช้บริการของ ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์

อุทยานสวรรค์เป็นพื้นที่ที่จังหวัดนครสวรรค์จัดไว้เป็นบริการสาธารณะแก่ประชาชนทั่วไป อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองสวนสาธารณะ เทศบาลนครนครสวรรค์ ซึ่งในอนาคตการขยายตัวของสวนสาธารณะในจังหวัดนครสวรรค์อาจมีแนวโน้มลดลง (ราชภัฏนครสวรรค์, 2557 หน้า 20)

ประวัติความเป็นมา

ด้วยสภาพพื้นที่เมืองนครสวรรค์ที่มีภูเขาอยู่ตรงกลางตัวเมือง ทำให้สภาพพื้นที่จากเขาที่ลาดลงมาจะเป็นแอ่งน้ำและที่ลุ่มน้ำขัง ประกอบกับในอดีตมีลำคลองใหญ่น้อยมากมายทำให้พื้นที่ในเมืองมีสภาพเป็นหนองน้ำหลายแห่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน เช่น หนองสมบุญ หนองพุทรา หรือ หนองผักตบ ซึ่งพื้นที่ของหนองน้ำเหล่านี้เป็นพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์จากการปลูกบัวหรือการขุดดินเพื่อใช้ในการทำอิฐ

นับตั้งแต่ปี 2500 เทศบาลนครสวรรค์ได้เริ่มบูรณะและปรับปรุงหนองสมบุญ โดยเริ่มการสำรวจอย่างละเอียดจริงในปี 2502 และได้พื้นที่เขตหนองน้ำเป็นพื้นที่ 314 ไร่เศษ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีขนาดกว้างมาก การปรับปรุงและพัฒนาจึงต้องใช้เวลาและงบประมาณจำนวนมาก เทศบาลนครสวรรค์จึงดำเนินงานตามกำลังงบประมาณที่มี จนกระทั่งปี 2525 เทศบาลนครสวรรค์เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตของประชาชนในเมืองนครสวรรค์ จึงมีการปลูกต้นไม้ ทำรั้วรอบอุทยานสวรรค์ และทำถนนรอบอุทยานสวรรค์เพื่อป้องกันประชาชน บุกรุก และจากการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทำให้ในปี 2527 อุทยานสวรรค์ได้รับรางวัลสวนสาธารณะที่สวยงามที่สุดในภาคเหนือจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557, หน้า 16)

สภาพทั่วไปในปัจจุบัน

อุทยานสวรรค์ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์บริเวณริมทางหลวงสายเอเชีย บนพื้นที่ 314 ไร่ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นน้ำและมีเกาะกลางหนองน้ำขนาดเนื้อที่ 3 ไร่ ซึ่งโดยรอบบริเวณหนองน้ำมีถนนลาดยางขนาดกว้าง 6 เมตร ยาว 3,200 เมตรล้อมรอบ เปิดให้ผู้มาใช้บริการทุกวัน เวลา 04.00 - 20.00 น. และการที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ทำให้อุทยานสวรรค์ประกอบไปด้วยพื้นที่ ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายดังนี้ (เทศบาลนครนครสวรรค์, 2563, หน้า 2-3)

บริเวณเกาะกลางน้ำ

มีเวทีน้ำพุที่มีเบื้องหลังเป็นภูเขาจำลอง น้ำตกจำลองที่ปกคลุมด้วย แมกไม้ หอพักรับรอง และสวนไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมการรำมวยจีนแบบไทเก็ก นอกจากนี้ประชาชนยังนิยมเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจในโอกาส ต่างๆ เนื่องจากมีความสวยงาม ร่มรื่น เหมาะกับการพบปะสังสรรค์

บริเวณรอบหนองน้ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่ง บริเวณพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินแอโรบิก การรำมวยจีน แบบ ห้วยต้นกง การรำกระบอง กลุ่มเซปักตะกร้อ และทางเทศบาลยังได้จัดสร้างสนาม วอลเลย์บอล สนามบาสเกตบอล สนามเปตอง และสนามตะกร้อลอดบ่วงเพิ่มเติม นอกจากนี้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรม เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความ เพลิดเพลิน มิตรภาพ เช่น เป็นแหล่งพบเพื่อนเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเป็นสถานที่ สร้าง ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัวจากการเข้ามาพักผ่อนรับประทานอาหารในบริเวณรอบหนองน้ำ

ส่วนที่สอง บริเวณถนนโดยรอบหนองน้ำที่มีความยาว 3,200 เมตร เป็นส่วนที่มีประชาชนมา เดินและวิ่งเพื่อออกกำลังกายมากมาย ซึ่งจะเห็นได้จากกลุ่มนักเดินและนักวิ่งที่ตั้งเป็น ชมรมหลายๆ ชมรม เช่น ชมรมเดินเพื่อสุขภาพ ชมรมวิ่ง630 ชมรมวิ่งเสียดอ ชมรมวิ่งปากน้ำโพ และชมรมอุทยาน สวรรค์ โดยพื้นที่ข้างถนนยังเต็มไปด้วยต้นไม้ต่างชนิดที่ให้ความสวยงามและเพลิดเพลินแก่ผู้พบเห็น เช่น ตะแบก ทองกวาว ชัยพฤกษ์ ชี้เหล็ก พุทธรักษา เข็ม กุหลาบ และ เฟื่องฟ้า เป็นต้น

บริเวณหนองน้ำ

มีการให้บริการเรือถีบ ซึ่งมีความปลอดภัยมากเนื่องจากมีพนักงานคอยดูแลความปลอดภัย อย่างใกล้ชิด จึงเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากประชาชนที่มาหาความสุขจากการเล่นเรือถีบ นอกจากกิจกรรมเรือถีบแล้วยังสามารถสร้างความเพลิดเพลินจาก หนองน้ำด้วย การให้อาหารปลาได้ อีกด้วยไม่ว่าจากเรือหรือจากบนสะพานแขวนที่เชื่อมระหว่าง เกาะกลางน้ำกับพื้นที่บริเวณรอบหนอง น้ำ

ในการศึกษาครั้งนี้อุทยานสวรรค์จัดเป็นได้ทั้งสวนสาธารณะระดับชุมชนและระดับเมืองซึ่ง ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนที่อาศัยในจังหวัดนครสวรรค์ในด้านต่าง ๆ มากมายดังที่กล่าวมา ข้างต้น เช่น เป็นสถานที่ช่วยส่งเสริมความสมบูรณ์แก่ประชาชนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งพิจารณา ได้จากการเข้าใช้บริการอุทยานสวรรค์ของประชาชนจำนวนมากในจังหวัดนครสวรรค์เพื่อ ออกกำลังกาย หรือประโยชน์ในด้านเป็นสถานที่สำหรับศึกษาและให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องพันธุ์ ไม้ต่างๆที่ปลูกในอุทยานสวรรค์ และถ้าพิจารณาผลประโยชน์ในด้านการพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจ ของชุมชน อุทยานสวรรค์ก็ช่วยให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่รอบๆ อุทยานสวรรค์ได้ อาชีพในการ จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น (เทศบาลนครสวรรค์,2563,หน้า 76)

วิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ

บุณิกา ทองโสม (2561) ได้ศึกษานโยบายการจัดระเบียบทางเท้าของกรุงเทพมหานครกับ การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ผลการศึกษา พบว่า นโยบายการจัดระเบียบทางเท้าของ กรุงเทพมหานคร ส่งผลกระทบบ่อยมากต่อเศรษฐกิจและชีวิตครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

จากการที่มีรายได้ลดลง ในขณะที่ยังคงมีการระบายจ่ายในครอบครัวเท่าเดิม และ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย มีการปรับตัว จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

ก) กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีศักยภาพ สามารถหาสถานที่ขายสินค้าใหม่ทดแทนสถานที่ค้าเดิมได้

ข) กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ไม่สามารถหาสถานที่ขายใหม่ได้ จึงไม่ยอมที่จะเปลี่ยนแปลงที่ขาย ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่เห็นว่า การใช้วิธีการยกเลิก การขาย เป็นวิธีที่ได้ผลตอบรับดีที่สุด แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงตามสภาพความเป็นจริง เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่ แผงลอย มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ

นภัสวรรณ สุภาวรรณ (2559) ศึกษาประสิทธิภาพของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษาพื้นที่ปากคลองตลาด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการตามนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือผลของการดำเนินนโยบายสามารถเคลื่อนย้ายผู้ค้าออกจาก พื้นที่ทั้งหมด ทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดสวยงาม และประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะได้อย่างเหมาะสม ทางกรุงเทพมหานครได้จัดพื้นที่สำหรับแก้ปัญหาจากผู้ค้าทั้งระยะสั้นที่เป็นพื้นที่ในจุดผ่อนผันและโครงการปากคลองตลาดในพื้นที่จัดสรรให้ใหม่ในระยะยาว

มธุรส หาญสมสกุล (2554) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความชัดเจนและความสอดคล้องต่อสภาพปัญหาของวัตถุประสงค์ ปัจจัยด้านสมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ ปัจจัยด้านมาตรการเพื่อให้การบังคับใช้มีผล ปัจจัยด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในพื้นที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยด้านการยอมรับและต่อต้านจากผู้ค้าและประชาชน ล้วนมีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ ในส่วนการศึกษาเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของนโยบายของประชาชน พบว่า ภาครัฐเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมไม่มากเพียงพอซึ่งอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะมีผลต่อความยั่งยืนในอนาคตของ การดำเนินนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยได้

ศุภกษมา อุวอง (2556) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษา สำนักงานเขตหลักสี่ ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ของสำนักงานเขตหลักสี่ มีความชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ผู้บริหาร สำนักงานเขตหลักสี่ ให้ความสำคัญ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและงบประมาณที่ได้รับ ทำให้ไม่พอเพียงเมื่อเทียบกับปริมาณ ทำให้การดำเนินการและการพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบาย

การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษา สำนักงานเขตหลักสี่ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

วรรณวิศา รัตนบุรี (2559) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีในพื้นที่เขต บางรักกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีในพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนทั้งหมดหกรูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 พื้นที่จุดผ่อนผันให้ทำการค้าในช่วงเวลาเดิม

รูปแบบที่ 2 พื้นที่นอกจุดผ่อนผันกำหนดรอบเวลาขาย 2 รอบ

รูปแบบที่ 3 พื้นที่นอกจุดผ่อนผันยกเลิกทำการค้าทั้งหมด ตลอด 24 ชั่วโมง

รูปแบบที่ 4 พื้นที่นอกจุดผ่อนผันให้ ปรับเปลี่ยนเวลาทำการค้า โดยการยกเลิกทำการค้าในช่วงเวลากลางวัน

รูปแบบที่ 5 พื้นที่นอกจุด ผ่อนผันให้ปรับเปลี่ยนเวลาทำการค้า โดยการยกเลิกทำการค้าในช่วงเวลากลางคืน

รูปแบบที่ 6 พื้นที่ห้ามตั้งวางสินค้าเด็ดขาด ตลอด 24 ชั่วโมง

ซึ่งรูปแบบที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสามารถนำไปใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีในพื้นที่เขตบางรักได้ มีจำนวน 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 4 และรูปแบบที่ 5 ทั้งนี้การนำแต่ละรูปแบบไปใช้จะขึ้นอยู่กับบริบทและข้อจำกัด ของพื้นที่ทำการค้าแต่ละจุด ที่ต้องพิจารณาทั้งในเรื่องของสถานที่ ผู้ค้า และผู้ใช้บริการ จึงสรุปได้ว่า ไม่สามารถใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีในพื้นที่เขตบางรักทั้งหมดได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความสำคัญคือ ทุกรูปแบบจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือผลกระทบเชิงลบต่อประชาชนผู้ใช้ทางเท้า ประชาชนผู้พักอาศัย ผู้ประกอบการ ผู้ใช้บริการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ

วรากล อดุมประมวล (2558) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ:ศึกษาเฉพาะกรณีเขตมีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความชัดเจน ของนโยบายการบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอย การบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอย พื้นที่เขตมีนบุรี ตามหลักธรรมาภิบาล ความเพียงพอของทรัพยากรต่อการบริหารจัดการตาม และ นโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของสำนักงานเขตมีนบุรี รวมถึง การมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยพื้นที่เขตมีนบุรี พบว่า ข้อมูลทั้งหมดมีความสอดคล้องกับการดำเนินการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่เขตมีนบุรีเป็นอย่างมาก ในด้านความชัดเจนของนโยบายรัฐบาล นโยบายกรุงเทพมหานคร และแผนงานที่ถูกกำหนดขึ้นจากสำนักงานเขตมีนบุรีเพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นว่าเป็น นโยบายที่มีความชัดเจน ครอบคลุมต่อการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่ดีและเกิดความพอใจต่อทุกฝ่าย ส่วนการบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยตามหลักธรรมาภิบาล และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีความเชื่อมโยง

ต่อการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ สำหรับความเพียงพอของทรัพยากรในการบริหารจัดการตามนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้น ประกอบด้วย งบประมาณและบุคลากร มีความเพียงพอ สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ซึ่งมีผลต่อการบังคับใช้ในทางปฏิบัติและเกิดความเป็นระเบียบพื้นที่ตลาดมินิบูรี และประการสุดท้ายการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการปัญหา หาบเร่แผงลอย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยการเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ องค์ประกอบที่พบได้จากการวิจัยนี้ คือ พื้นที่มีความเป็นระเบียบดีขึ้น และประชาชนได้รับความสะดวกสบายกว่าเดิม

เอนก ตาดอไร (2559) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า

(1) ปัญหาในการบริหารจัดการ คือ เทคโนโลยีหรือสื่อไม่ถูกเทศบาลนำมาใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

(2) แนวทางส่งเสริมการบริหารจัดการ คือ เทศบาลควรใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

(3) การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ควรปฏิบัติโดยอิงจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านคุณธรรม และด้านการมีภูมิคุ้มกัน

อำไพ อิมชาโตะ (2562) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 25 ไปจนถึง 34 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษานุปริญญา หรือ ปวส. มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,000 -14,999 บาท ด้านปัจจัยด้านการงานเกี่ยวกับด้านบุคลากรพบว่าส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ มีการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกัน ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน เจ้าหน้าที่มีวิทยุสื่อสารเพียงพอ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ของฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้คือ ด้านนโยบาย ด้านกฎหมาย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ของฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

วีระพงษ์ วรภัทร์ธีระกุล และ สืบพงศ์ สุขสม (2564) การบริหารจัดการการค้าข้างทางที่เหมาะสมของกรุงเทพมหานคร สู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองที่ยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า

1) การค้าขายบริเวณริมทางเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรม และสะท้อนถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในพื้นที่และการค้ารูปแบบจัดเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังผู้คนในชุมชน

2) กรุงเทพมหานคร มีนโยบายการปฏิบัติงานในการจัดระเบียบผู้ค้าริมทาง โดยอิงจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ปี 2535 ที่มีความชัดเจนครอบคลุมต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ แต่ประสบปัญหาในด้านงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และ จำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพไม่เต็มที่

เอกรินทร์ ศิริรัตนชัย (2563) ศึกษาเรื่อง ชีตความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ผลการศึกษาพบว่า

1) การดำเนินนโยบายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของผู้มีอำนาจบริหาร กรุงเทพมหานคร และปัจจุบันมีการปฏิบัติงานโดยอิงจาก พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ปี 2535

2) ปัญหาที่พบการดำเนินนโยบาย พบว่าประชาชนขาดความสะดวกในการใช้งานพื้นที่สาธารณะ และประสบปัญหาการจราจรติดขัด

3) แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ กรุงเทพมหานคร ได้แก่

(1) มีการร่วมมือกันระหว่างองค์กรที่มีอำนาจและความเข้มแข็งในการปฏิบัติ
นโยบาย

(2) ชีตความสามารถของหน่วยงานข้าราชการ

(3) แนวทางการปฏิบัติงานจากผู้มีอำนาจบริหารกรุงเทพมหานคร

(4) แก้ไขปัญหาด้านบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ เพื่อส่งผลต่อผลลัพธ์จากการดำเนินนโยบาย

อุดมพร ตรีภักดิ์ (2555) ได้ศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ในการจัดการด้านระเบียบหาบเร่-แผงลอย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจในการจัดการด้านระเบียบหาบเร่แผงลอย ของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่าเจ้าหน้าที่เทศกิจส่วนใหญ่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท และพบว่า ปัญหาของเจ้าหน้าที่เทศกิจในการปฏิบัติงานการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในกรุงเทพมหานคร

แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านกฎหมาย ด้านการมีส่วนร่วมประชาชน ด้านอิทธิพล ด้านบุคลากร ด้านนโยบาย และด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการทำงาน

ปิยพัชร์ ภักดี, จิตาภา พรยิ่ง ,กรกฎ ทองชะโชค (2566) ศึกษาเรื่อง การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงานนอกระบบ: หาบเร่แผงลอย ผลการศึกษาพบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่ แผงลอย ถือเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศแต่ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดรองรับสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงานนอกระบบที่เกี่ยวกับมาตรฐานด้านรายได้ การว่างงาน และสงเคราะห์บุตร ส่งผลให้ขาดการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอาชีพจากภาครัฐ ขาดหลักประกันความมั่นคงในชีวิต ด้วยเหตุนี้ รัฐเห็นถึงความสำคัญจึงได้กำหนด "ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาแรงงานนอกระบบแห่งชาติ พ.ศ." โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาแรงงานนอกระบบ แต่ยังไม่มีความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แต่อย่างใด

สามารถ กองยอด และ วราภรณ์ จุลปานนท์ (2563) การศึกษาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า

1) การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ควรมีการจัดระเบียบหาบ เร่แผงลอยแบบประนีประนอม ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ค้าหาบเร่ แผงลอย การประชาสัมพันธ์ การสร้าง การรับรู้ การสร้างความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม การว่ากล่าว ตักเตือน ควบคุมไปกับการบังคับใช้ กฎหมายกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้วยการกำหนดพื้นที่สาธารณะ จัดทำเป็นจุดผ่อนผัน ชั่วคราว เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ การสร้างงาน การสร้างอาชีพ การส่งเสริม เศรษฐกิจ ฐานรากของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ลดความเหลื่อมล้ำของประชาชน เพื่อเป็นการ ช่วยเหลือผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในการดำรงชีวิตหาเลี้ยงครอบครัว

2) ปัญหาและอุปสรรคการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานถูกมองในภาพลบมาโดยตลอด รังแกคน ยากจน รังแกประชาชนผู้ทำมาหากินสุจริต เรียกรับผลประโยชน์ เอื้อประโยชน์แต่กับกลุ่ม นายทุน อะไรก็แล้วแต่ที่ไปเกี่ยวกับเรื่องปากท้องของประชาชน ภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ก็ จะถูกมองในทางไม่มี ซึ่งในทางตรงกันข้าม เจ้าหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติหน้าที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือมีส่วนได้ส่วนเสียเกิดการร้องเรียนขึ้น

3). แนวทางการแก้ไขปัญหการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ต้องหันหน้ามาคุยกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจนเป็นที่พึงพอใจกันทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อควบคุมกำกับดูแล ให้เกิด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พร้อมทั้งจัดอบรมให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กฎกติกา การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมสัญจรระหว่างเจ้าหน้าที่

กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และประการสุดท้ายการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับรู้ และร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยการ เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องที่พบได้จากการวิจัย คือ มีความเป็น ระเบียบดีขึ้น และประชาชนได้รับความสะดวกสบาย

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

วนิดา คชสาร (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะในเมือง ผลการศึกษาพบว่า ด้านพื้นที่สาธารณะในเมืองทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย พบว่าระหว่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้วยกันมีข้อตกลงร่วมกันในการเข้าใช้พื้นที่สาธารณะตามช่วงเวลา ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนร้านค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเศรษฐกิจนอกระบบเกิดความหลากหลายทางอาหาร และการเพิ่มช่องทางเลือกให้กับผู้ซื้อ และด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่าง ผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า จากมาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชน พบว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เป็นผู้ซื้อที่สไค้ญต่อการกระจายสินค้าวัตถุดิบขึ้นต้นของผู้ขายสินค้า และทำให้เกิดการจ้างแรงงานภายในตลาดกลุ่มผู้ซื้อที่มีรายได้มีรายได้น้อยมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

นวนลักษณ์ ประภัสสรกุล (2554) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้ขายสินค้าแบบหาบเร่และแผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสแล้ว มีอายุในช่วงระหว่าง 41 ไปจนถึง 50 ปี มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีคุณภาพด้านชีวิตและด้านร่างกาย รวมถึง คุณภาพชีวิตด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมจัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านจิตใจจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง

บวร ทรัพย์สิงห์ และ วิชยา โกมินทร์ (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหาบเร่แผงลอย ในย่านสีลม ผลการศึกษาพบว่าหลังมีการจัดระเบียบทางเท้าจำนวนผู้ค้าหาบเร่ จำนวนคนเดินเท้า จำนวนผู้ซื้อสินค้าและบริการลดลง รวมถึงมีรายได้จากการประกอบธุรกิจของตนเองลดลง ในขณะที่สภาพการจราจร ความสะอาด ความสะดวกและความปลอดภัยในการใช้ถนนและทางเท้าไม่แตกต่างจากเดิม นอกจากนี้ กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมการค้าของหาบเร่แผงลอย ในย่าน สีลม เห็นว่าแผงลอยยังมีความจำเป็นต่อกรุงเทพมหานคร หากไม่มีแผงลอย จะมีผลกระทบมากต่อตนเอง รวมถึงมีผลกระทบต่อธุรกิจการค้า ต่อตัวผู้ซื้อ และประชาชน

สุจิตรา สามัคคีธรรม (2560) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหาบเร่แผงลอย: กรณีศึกษาเขตบางเขน ผลการศึกษาพบว่า สถานะทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจัดอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ คือ อายุ ประสบการณ์การทำงาน รวมถึง ประเภทของสินค้า

ที่จำหน่าย รวมถึง จำนวนชั่วโมงในการทำงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายจ่าย คือ การศึกษา สถานภาพสมรส รวมถึง รายได้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมและเป็นหนี้ คือ รายได้

ณัฐพงศ์ เปรมพลสวัสดิ์ และ จาตุรงค์ โปะะรัตน์ศิริ (2561) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การค้าหาบเร่แผงลอยกับลักษณะเชิงพื้นที่ของเมือง กรณีศึกษา: ย่านรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า การแบ่งแยกกระจายตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากตัวอาคาร โดยเฉพาะด้านพาณิชย์กรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประเภทสินค้าของ หาบเร่แผงลอยในพื้นที่มากที่สุด โดยหาบเร่แผงลอยที่ขายสินค้าประเภทเครื่องแต่งกายและของใช้ มักรวมตัวใกล้แหล่งพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่

ชนบท บัวหลวง (2565) ศึกษาเรื่อง นโยบายสาธารณะ : การพัฒนารูปแบบการจัดการ อาหารริมบาทวิถีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาคือ

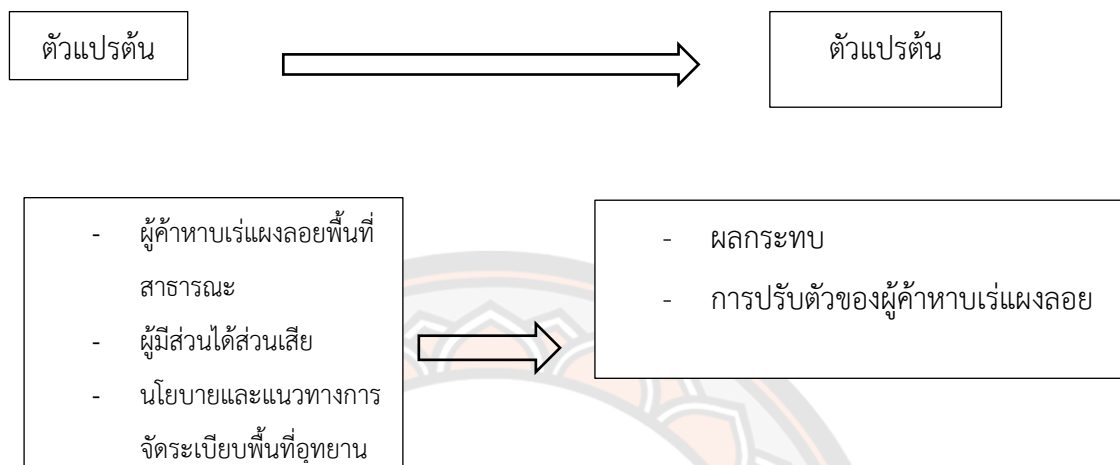
(1) สภาพปัจจุบันอาหารริมบาทวิถีจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ผู้ประกอบการไม่ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์และไม่ได้รับการอบรมด้านสุขาภิบาลอาหารจากภาครัฐ รวมถึงการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีวิธีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยริมทางที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร้านอาหารริมทางยังมีไม่มาก

(2) รูปแบบการพัฒนาอาหารริมบาทวิถีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 4 มิติ คือ

- 1) มิติด้านสุขภาพโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจุดศูนย์กลางจัดแผนพัฒนา จัดตั้งกลุ่มของผู้ประกอบการจัดบริการและสนับสนุนอุปกรณ์รวมถึงพัฒนากฎข้อบังคับ
- 2) มิติด้านเศรษฐกิจ มีการปฏิบัติงานแบบบูรณาการและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน
- 3) มิติด้านสังคมมีจุดบริการข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัย
- 4) มิติด้านวัฒนธรรมมีการจำหน่ายอาหารพื้นบ้านและการแต่งกายประจำถิ่น

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

รูปภาพ 9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่องรูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อทราบถึงการดำเนินงานของเทศบาลนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติในบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อทราบถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นกับทางผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์จากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และ ศึกษาว่าทางผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์มีรูปแบบการปรับตัวอย่างไรกับนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่เทศบาลนครสวรรค์นำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติโดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ผู้วิจัยทำการเลือกเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามภายในบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครสวรรค์ เนื่องจากหลังทำการศึกษาและสำรวจพบว่าบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใจกลางเมืองของจังหวัดนครสวรรค์มาทำกิจกรรมต่างๆอยู่ตลอดเวลาเป็นจำนวนมากในแต่ละวันเนื่องจากตำแหน่งดังกล่าวตั้งอยู่ใจกลางเมืองของจังหวัดนครสวรรค์ แลยังเป็นสถานที่ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงโด่งดังสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดในการมาทำกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น ออกกำลังกาย หรือ มาถ่ายรูป ในบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมากซึ่งทำให้บริเวณนี้จึงมีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมาวางขายสินค้าอยู่เป็นจำนวนมากกว่าบริเวณอื่นในจุดผ่อนผันที่ทางเทศบาลนครสวรรค์กำกับดูแลอยู่จึงส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบในพื้นที่ขึ้นมากที่สุด

ส่งผลให้ทางเทศบาลนครสวรรค์ต้องมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เป็นระเบียบในบริเวณนี้มากกว่าบริเวณอื่นที่ตนนั้นดูแลอยู่ จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ค้าหาบเร่แผงลอยภายในบริเวณรอบๆอุทยานสวรรค์โดยเลือกพวกเขาเป็นกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยชิ้นนี้เนื่องจากบริเวณนี้มีจำนวนผู้ค้ามากที่สุด ในจุดที่เทศบาลนครสวรรค์ดูแลอยู่จากการสำรวจลงพื้นที่ และศึกษาจำนวนผู้ค้าจากเอกสารของหน่วยงานภาครัฐ และผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเขตเทศบาลนครสวรรค์จากเจ้าหน้าที่เทศกิจของทางเทศบาลนครสวรรค์ รวมไปถึงการศึกษาผ่านเอกสารจากทางเว็บไซต์ บนอินเทอร์เน็ต เพิ่มเติม โดยการเก็บข้อมูลนั้น จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลักและมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบจำเพาะเจาะจง โดยจะมีการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสัมภาษณ์

เกี่ยวกับผลกระทบที่ตนได้รับจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณนี้ได้รับผลกระทบจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในด้านใดบ้าง และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณนี้มีรูปแบบวิธีการปรับตัวอย่างไรจากนโยบายดังกล่าว และสอบถามผู้ค้าหาบเร่แผงลอยและเจ้าหน้าที่เทศกิจของทางเทศบาลนครนครสวรรค์ ว่ามีรูปแบบแนวทางการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างไรและศึกษาว่าได้นำหลักแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติมาดำเนินการในส่วนนี้หรือไม่อีกด้วย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งในขณะนี้ผู้วิจัยสามารถระบุจำนวนที่แน่ชัดออกมาได้จากการสำรวจคร่าวๆ และศึกษาข้อมูลตัวเลขจากเอกสารของภาครัฐทำให้ได้ทราบจำนวนของกลุ่มประชากรที่เป็นจำนวนที่ค่อนข้างแน่ชัดในตอนนี้เป็นกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณจุดต่างๆ ที่ทางเทศบาลนครนครสวรรค์กำกับดูแลอยู่ ในส่วนนี้ทางผู้วิจัยได้ทราบว่าจำนวนของผู้ค้าโดยรอบพื้นที่อุทยานสวรรค์ว่ามีจำนวน 60 รายซึ่งมากที่สุดจากทุกจุดผ่อนผันของทางเทศบาลนครนครสวรรค์ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอยโดยการแบ่งครึ่งจากจำนวนกลุ่มประชากรซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นจำนวนที่มีความเหมาะสมในการทำวิจัยเชิงคุณภาพฉบับนี้

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผ่านแบบสัมภาษณ์ที่ทางผู้วิจัยเตรียมมาโดยนำมาเก็บข้อมูลจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์ ซึ่งคำถามจะเน้นไปที่ผลกระทบที่ได้รับจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ว่าผู้ค้าหาบเร่ที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมีความคิดเห็นอย่างไร และมีรูปแบบการปรับตัวอย่างไรจากผลกระทบดังกล่าวที่ตนได้รับ และสอบถามถึงรูปแบบของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยจากเจ้าหน้าที่ของทางเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยจะมีถามคำถามในแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ เป็น หัวข้อหลัก และมีแยกเป็นประเด็นย่อยข้างในหัวข้ออีกที

จากนั้นผู้วิจัยจะทำการศึกษาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของจังหวัดนครสวรรค์ ผ่านเอกสารทางราชการ และข่าวสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง โดยแบ่งประเภทของเอกสารที่ศึกษาได้ดังนี้ คือ เอกสารชั้นต้น ยกตัวอย่างเช่น แผนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐของเทศบาลนครนครสวรรค์ที่ดำเนินการรับผิดชอบในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ และศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่มาจากหน่วยงานราชการซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ผู้วิจัยจะศึกษา เอกสารชั้นรอง ยกตัวอย่างเช่น บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ งานวิจัย หนังสือ วิทยานิพนธ์ และข่าวสารเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอยในปัจจุบันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในรูปแบบของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยและช่วยให้เกิดความเข้าใจปัญหาความไม่เป็นระเบียบของหาบเร่แผงลอยที่เกิดขึ้นภายในจังหวัดนครสวรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อมุ่งศึกษา รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์และศึกษารูปแบบการดำเนินการจัดระเบียบแผงลอยของเทศบาลนครนครสวรรค์ว่ามีรูปแบบการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างไรและมีการนำแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติมาใช้ในการดำเนินงานหรือไม่ทั้งนี้

เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยหลักที่ตั้งไว้ สำหรับ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล อาศัย การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ ประวัติศาสตร์จาก คำบอกเล่า การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึก และใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยเป็นการตรวจสอบข้อมูลจาก เอกสาร เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้จากเอกสารหลายแหล่ง มีความสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทาง เดียวกันหรือไม่ และตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งตรวจสอบแหล่งเวลา ตรวจสอบด้าน สถานที่ รวมถึงตรวจสอบบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยหลังได้รับการรับรอง จริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร รวมถึงมีการ ปกปิดข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับโดยจะไม่เปิดเผยชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลเพื่อป้องกันและ เป็น การเก็บความลับของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ ดังนี้

1.) เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามในการสัมภาษณ์เพื่อเป็นการ บันทึกข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างที่ทางผู้วิจัยไปลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการสรุปผลการวิจัยใน งานชิ้นนี้

2.) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ขายอยู่ในบริเวณอุทยานสวรรค์ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามในการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการบันทึก ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างที่ทางผู้วิจัยไปลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการสรุปผลการวิจัย

จำนวนประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยสามารถระบุจำนวนประชากรของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่ทำงานในส่วนของการจัดการ กำกับดูแลหาบเร่แผงลอยและผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในแต่ละจุดที่เทศบาลนครนครสวรรค์ดูแลอยู่ จากการรวบรวมข้อมูลผ่านการสำรวจเบื้องต้นและจากข้อมูลจำนวนผู้ค้าเชิงตัวเลขที่ได้รับจากเอกสาร จากเจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์และพบว่าจำนวนประชากรในบริเวณอุทยานสวรรค์ มีจำนวนมากที่สุดจากทุกจุดที่ทางเทศบาลนครนครสวรรค์กำกับดูแลอยู่โดยรายละเอียดข้อมูลจะ แสดงอยู่ในภาคผนวก ผู้วิจัยสรุปจำนวนประชากรออกมาในการทำวิจัยได้ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

จำนวนประชากรเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดูแลในส่วนของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดูแลใน ส่วนของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเขต เทศบาลนครนครสวรรค์
4 คน	2 คน

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 1 จำนวนประชากรของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดูแลในส่วนของการจัดระเบียบหาบเร่ แผงลอยในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์พบว่ามีจำนวน 4 รายและพบว่ามีเพียง 2 รายที่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและสะดวกในการให้ข้อมูลแก่ทางผู้วิจัยดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของ ภาครัฐจำนวนไม่เกิน 2 รายเท่านั้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในงานวิจัยฉบับนี้

จำนวนประชากรของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณอุทยานสวรรค์ จากการสำรวจพบว่าผู้ค้า ในบริเวณนี้ มีจำนวนประมาณ 60 รายขึ้นไป และ แยกประเภทจากสินค้าที่ขายได้ตามตารางดังนี้ คือ

ตาราง 2 ข้อมูลประชากรผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ประเภทของสินค้า	จำนวนร้านค้า
อาหาร	25
ผลไม้	5
ขนมหวาน	3
เครื่องดื่ม	10
เสื้อผ้า	11
แผงพระเครื่อง	4
สินค้ามือสอง	1
สินค้าทั่วไป	1
รวม	60

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 ข้อมูลตัวเลขที่สรุปออกมาได้ทางผู้วิจัยจึงจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรโดยเลือกจากวิธีการแบ่งครึ่งจำนวนประชากร จากประเภทสินค้าที่มีจำนวนผู้ค้าแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะแบ่งครึ่งในการเก็บข้อมูลจากประเภทของสินค้าที่มีผู้ค้าตั้งแต่ 10 รายขึ้นไปและประเภทของสินค้าที่มีจำนวนผู้ค้าไม่ถึง 10 รายทางผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยไม่แบ่งครึ่งและสรุปออกมาได้ตามแผนผังดังนี้ คือ

จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณอุทยานสวรรค์จากการใช้วิธีแบ่งครึ่งจากประเภทของสินค้าที่มีผู้ค้าตั้งแต่ 10 รายขึ้นไปซึ่งในกรณีที่ผู้ค้าบางรายไม่สะดวกใจในการให้เก็บข้อมูลทางผู้วิจัยก็จะไม่ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ค้าประเภทนั้นแต่ทางผู้วิจัยจะมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในส่วนนี้ไม่ต่ำกว่า 30 รายเพื่อให้ต่ำกว่าเกณฑ์ในการแบ่งครึ่งที่กำหนดไว้ และแสดงตารางกลุ่มตัวอย่างออกมาได้ดังตารางที่ 3 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ประเภทของสินค้า	จำนวนร้านค้า
อาหาร	12
ผลไม้	5
ขนมหวาน	3
เครื่องดื่ม	5
เสื้อผ้า	5
แผงพระเครื่อง	4
สินค้านมือสอง	1
สินค้าทั่วไป	1
รวม	36

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยนำมาเก็บข้อมูลจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์ จำนวน 30 ชุด และ เจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์ จำนวน 2 ชุดซึ่งหัวข้อในแบบสอบถามจะมีการแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ และจะมีคำถามภายในแต่ละหัวข้อแยกย่อยออกไปซึ่งข้อมูลรายละเอียดจะอยู่ในภาคผนวกของงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสาร วารสาร หนังสือที่เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอย การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าไปสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย บริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ ผ่านการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างในบริเวณดังกล่าว และสอบถามเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยผ่านการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์เช่นเดียวกันโดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลตามวันเวลาที่กำหนด โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยถึงปัญหา หาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจะนำมาสู่การจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอย และผลของการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในส่วนนี้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งก็คือผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอย และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอย ว่ามีแนวทางหรือความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องนี้ โดยมีถามคำถามที่เตรียมไว้ เป็น หัวข้อ และแยกเป็นประเด็นไปในแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลผ่าน วิธีการสัมภาษณ์ผ่านแบบสัมภาษณ์ที่ทางผู้วิจัยได้จัดทำไว้

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอย มาวิเคราะห์สรุปผลและผ่านการตีความของผู้ศึกษาวิจัย โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติในบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ และศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายมาปฏิบัติของเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบไปด้วยผู้ค้าหาบเร่แผงลอย จำนวน 30 ราย และเจ้าหน้าที่เทศกิจ จำนวน 2 ท่าน ผ่านแบบสัมภาษณ์ที่ทางผู้วิจัยได้เตรียมไว้ และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายที่จำแนก หัวข้อหลักออกมาได้ดังนี้

หัวข้อแบบสัมภาษณ์ของเทศกิจเทศบาลนครนครสวรรค์

รูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐและผลกระทบต่อผู้ค้า

ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์

1. เพศชาย ทั้งสองราย
2. อายุ 40-50 ปี ทั้งสองราย
3. การศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไปทั้งสองราย

ตาราง 4 รูปแบบการดำเนินงานและผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

เจ้าหน้าที่ บุคคลที่ 1

ลำดับ	แบบสัมภาษณ์	ผลสัมภาษณ์
1	อยากทราบที่มาของปัญหาที่นำมาซึ่งการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์	- สมัยเทศบาลยุคทักษิณ มีนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เพื่อช่วยเหลือประชาชน มีการขายสินค้าเป็นเพื่อประกอบอาชีพ ทำให้คนมาประกอบอาชีพมากขึ้น จึงมีการให้เจ้าหน้าที่มากำกับดูแลในส่วนนี้

2	เจ้าหน้าที่มีรูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อใช้ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ มีลักษณะและวิธีการดำเนินการอย่างไร	- ดำเนินงานผ่านการ ตัดสินใจของผู้บริหาร (นายกเทศบาล)มีคณะกรรมการมาตัดสินใจในเรื่องนี้)
3	ปัญหาที่พบ และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์	- ปัญหาผู้ค้าไม่เก็บแผงสินค้ากลับ เมื่อถึงเวลาที่กำหนด/ปัญหาผู้ค้าให้เช่าร้านต่อพื้นที่ขายโดยไม่รับอนุญาต
4	ท่านคิดว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย บริเวณ บริเวณอุทยานสวรรค์ อย่างไร	- ส่งผลกระทบเชิงบวก ในด้านผู้ค้าสามารถมีอาชีพ มีรายได้ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย - ส่งผลกระทบเชิงลบ ในด้านพื้นที่สาธารณะทัศนียภาพเสียหาย
5	ท่านคิดว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ ส่งผลกระทบในด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด	- ส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นที่โดยรวม ทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่
6	ท่านมีแนวทาง หรือวิธีการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างไร	- ทางเจ้าหน้าที่มีการพยายามจัดการโดยการประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อลดปัญหาความไม่เป็นระเบียบที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่
7	ท่านคิดว่าการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ รูปแบบการทำงานในลักษณะใดเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการนี้ประสบผลสำเร็จ	- คำนึงถึงผู้ค้าเป็นหลัก ทางเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งคัด
8	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์	- ขอความร่วมมือจากผู้ค้าให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ตาราง 5 รูปแบบการดำเนินงานและผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย
เจ้าหน้าที่ บุคคลที่ 2

ลำดับ	แบบสัมภาษณ์	ผลสัมภาษณ์
1	อยากทราบที่มาของปัญหาที่นำมาซึ่งการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์	- ประชาชนร้องเรียน - ช่วงปี พ.ศ.2547 นโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทำให้ประชาชนหันมาประกอบอาชีพนี้มากขึ้น จึงต้องมีการจัดระเบียบ
2	ทางเจ้าหน้าที่มีรูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อใช้ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ มีลักษณะและวิธีการดำเนินการอย่างไร	- ประชาสัมพันธ์ เช่น มีรถประกาศ, เรียกผู้ค้ามาประชุม และทำแผ่นพับไปปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์ - ตักเตือนผู้ค้าเรื่องระเบียบในการขาย - ผู้ค้าไม่ปฏิบัติตาม ก็จะมีสิ่งของไปเลย (ดำเนินคดีภายหลัง)
3	ปัญหาที่พบ และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์	- ผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามเพราะไม่รู้กฎระเบียบ/ผู้ค้ารู้กฎระเบียบแต่ไม่ปฏิบัติตาม - ปัญหาการแทรกแซงจากสื่อมวลชน ที่เสนอข่าวสารคดีเคลื่อนไหวส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
4	ท่านคิดว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณ บริเวณอุทยานสวรรค์ อย่างไร	- กระทบต่อวิถีชีวิตที่ปฏิบัติดั้งเดิมของผู้ค้า/ความเคยชิน แล้ววันหนึ่งโดนกฎระเบียบมาจำกัด เช่น ขายเสร็จแล้วต้องเก็บอุปกรณ์กลับหรือขายในแนวเส้นที่กำหนดเรื่องความสะดวก
5	ท่านคิดว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ส่งผลกระทบในด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด	- ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการในอุทยานสวรรค์(ประชาชน) ทางเท้าหรือที่จอดรถมีความสะดวกมากขึ้น - ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าในการความเคยชินของผู้ค้า

6	ท่านมีแนวทาง หรือวิธีการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างไร	- การสร้างความเข้าใจในกฎระเบียบให้ผู้ค้าและประชาชนเข้าใจถึงกฎระเบียบ แล้วประเมินว่า ผลลัพธ์ที่ได้เป็นอย่างไร แล้วนำมาปรับปรุงในการทำงาน
7	ท่านคิดว่าการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ รูปแบบการทำงานในลักษณะใดเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการนี้ประสบผลสำเร็จ	- เน้นการประสานงานกับชมรมกลุ่มผู้ค้า แจ้งประธานชมรมกลุ่มผู้ค้า แล้วทำการประกาศผ่านรถประกาศข่าว
8	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์	- ใช้โซเชียลให้เป็นประโยชน์ ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชมรมผู้ค้าในเรื่องของการสร้างความเข้าใจ (หลักฐานการแจ้ง)

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 4 และ 5 ที่มาของปัญหาซึ่งนำมาซึ่งการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ เริ่มต้นมาจากนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน สมัยของรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ที่มีแนวคิดต้องการให้ประชาชนผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์และไม่มีหลักทรัพย์รูปแบบที่ดิน แต่มีสินทรัพย์อย่างอื่น ซึ่งสามารถที่จะนำมาแปลงทำให้เป็นหลักทรัพย์ทำนองเดียวกับอสังหาริมทรัพย์แบบโฉนดที่ดินได้ ซึ่งผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีสิทธิในการได้รับอนุญาตให้วางของจำหน่ายบนพื้นที่สาธารณะ รวมถึงสิทธิในการเช่าแผงขายในตลาดทั่วไป จึงมีการนำสิทธิดังกล่าวมาจดทะเบียนจำนองไว้กับสถาบันการเงินของภาครัฐเพื่อจะได้นำเงินกู้ไปเป็นทุนประกอบอาชีพต่อไป และ อีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่ประชาชนร้องเรียนภาครัฐในการขอให้เข้ามาจัดการความไม่เป็นระเบียบที่เกิดขึ้นจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในบริเวณอุทยานสวรรค์

ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้นำแนวคิดเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อใช้ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ มีลักษณะและดำเนินการโดยใช้วิธีประชาสัมพันธ์ มีรถประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสาร ทางเจ้าหน้าที่จะทำการเรียกผู้ค้าเข้ามาประชุม และมีการจัดทำแผ่นพับใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์ ตักเตือนผู้ค้าเรื่องระเบียบ ในการขาย ถ้าผู้ค้าไม่ปฏิบัติตาม เจ้าหน้าที่ก็จะทำการยึดสิ่งของไปเลย (รวมถึงดำเนินคดีภายหลัง) และการดำเนินงานของทางเจ้าหน้าที่เทศกิจจะลงมือปฏิบัติ

ผ่านการตัดสินใจของผู้บริหาร (นายกเทศบาล) รวมถึงมีคณะกรรมการเข้ามาตัดสินใจในเรื่องนี้ก่อนจะนำนโยบายไปปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่เทศกิจ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะลงมือผ่านการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจและไม่สามารถกระทำได้โดยพลการ

ปัญหาที่พบและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่ บริเวณอุทยานสวรรค์ วิเคราะห์ได้ว่า เจ้าหน้าที่จะพบปัญหาผู้ค้าไม่เก็บแผงสินค้ากลับ เมื่อถึงเวลาที่กำหนด รวมถึงพบปัญหาผู้ค้าโอนสัญญาเช่าพื้นที่ร้านค้าต่อผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ตามด้วยปัญหาผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามเพราะไม่รู้กฎระเบียบ หรือ รู้กฎระเบียบแต่ไม่ปฏิบัติตาม และยังพบปัญหาการแทรกแซงจากสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวสารคลาดเคลื่อนส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการนำนโยบายมาปฏิบัติ

การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณ บริเวณอุทยานสวรรค์ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่เทศกิจ วิเคราะห์ได้ว่า การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่ปฏิบัติมาเป็นเวลานานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในการที่มีกฎระเบียบเข้ามาจำกัด ส่งผลให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยต้องเปลี่ยนแปลงความเคยชินดั้งเดิม และเจ้าหน้าที่เทศกิจมองว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยยังส่งผลกระทบเชิงบวกที่ทำให้ผู้ค้าสามารถมีอาชีพ มีรายได้ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ว่าก็ส่งผลกระทบเชิงลบ ในด้านพื้นที่สาธารณะ คือการค้าในลักษณะนี้เจ้าหน้าที่มองว่าส่งผลทำให้ทัศนียภาพในพื้นที่อุทยานสวรรค์เสียหายและในมุมมองของเจ้าหน้าที่เทศกิจ

การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการในอุทยานสวรรค์อันหมายถึงประชาชน คือช่วยให้ทางเท้าหรือที่จอดรถมีความสะอาดมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อผู้ค้าในการความเคยชินดั้งเดิมของผู้ค้าที่อาจไม่คุ้นชินกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แล้วยังส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นที่โดยรวม คือการจัดระเบียบจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่มากกว่าเดิม

เจ้าหน้าที่เทศกิจมีแนวทาง หรือวิธีการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย โดยผ่านการสร้างความเข้าใจในกฎระเบียบให้กับทางตัวผู้ค้าและประชาชน เพื่อให้เข้าใจถึงกฎระเบียบ แล้วจากนั้นจึงประเมินว่า ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาเป็นอย่างไร จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงในการทำงานต่อไป รวมไปถึงทางเจ้าหน้าที่เองก็มีการพยายามจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยการประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อลดปัญหาความไม่เป็นระเบียบที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั่นเองและวิเคราะห์ได้ว่าในมุมมองของเจ้าหน้าที่เทศกิจการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ รูปแบบการทำงานในลักษณะที่คำนึงถึงฝั่งผู้ค้าเป็นหลัก โดยทางเจ้าหน้าที่จะมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด รวมถึงเน้นการประสานงานกับชมรมกลุ่มผู้ค้าที่มีการ

จัดตั้งขึ้น และแจ้งข่าวสารไปยังประธานชมรมกลุ่มผู้ค้า เป็นอันดับแรก แล้วจากนั้นจึงทำการประกาศผ่านรถประกาศข่าวของทางเจ้าหน้าที่ ซึ่งกล่าวได้ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการนี้ประสบผลสำเร็จ

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่เทศกิจออกมาได้ดังนี้ คือทางเจ้าหน้าที่มีข้อเสนอแนะแก่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชมรมผู้ค้าในเรื่องของการสร้างความเข้าใจในเรื่องข้อมูลข่าวสาร กฎระเบียบต่างๆ รวมถึงมีหลักฐานการแจ้งข้อมูลบันทึกเอาไว้ด้วย และทางเจ้าหน้าที่นั้นก็มีข้อเสนอแนะอีกอย่างคืออยากขอความร่วมมือจากผู้ค้าให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้อย่างเคร่งครัดเพื่อความเป็นระเบียบของพื้นที่

แนวคิติดการนำนโยบายไปปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ตาราง 6 นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเจ้าหน้าที่ บุคคลที่ 1

ลำดับ	แบบสัมภาษณ์	ผลสัมภาษณ์
9	เจ้าหน้าที่ได้ใช้แนวคิติดการนำนโยบายไปปฏิบัติในเชิงการของการทำงานที่เข้าใจในปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาแนวทางของการสร้างกลยุทธ์รวมไปถึงความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้สามารถจัดการและดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่วางไว้ ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ หรือไม่อย่างไร	- ทางเจ้าหน้าที่มีการคำนึงถึงหลักคุณธรรม มีการอ่อนน้อม ไม่ได้เคร่งครัดจนเกินไป มองในหลักนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ผสมกัน ไม่ตึงไม่หย่อนจนเกินไป ให้เจ้าหน้าที่กับผู้ค้าอยู่กันอย่างมีความสุข
10	เจ้าหน้าที่ได้มีการแนวคิติดการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันหมายถึงการเล็งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมองว่า ภาครัฐควรให้ความสำคัญ ในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินนโยบายหรือโครงการต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายโดยตรง มีการกำหนดและสรุปความต้องการสังคมออกมา เพื่อหาจุดสนใจร่วมกันและมองถึงความต้องการที่สอดคล้อง	- เจ้าหน้าที่เล็งเห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีการจัดตั้งชมรมผู้ค้าขึ้น และมีการแต่งตั้งประธานชมรม เพื่อให้ช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่เรื่องกฎระเบียบ และช่วยกำกับดูแลคนในชมรมระดับหนึ่ง ถ้าการดูแลเกินความสามารถทางเทศกิจจะเข้าไปดำเนินการต่อ มีการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ค้าก่อนมาขายและรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย

ต้องกันของผู้คนในสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติจาก
การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณ
อุทยานสวรรค์หรือไม่อย่างไร

11	เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	- เจ้าหน้าที่เข้าไปพูดคุยอธิบายถึงกฎระเบียบให้ผู้ค้าก่อนแล้วถ้ายังมีปัญหา ก็จะตักเตือนด้วยวาจาแล้วถ้ายังไม่จบปัญหาก็จะทำหนังสือบังคับให้ปฏิบัติหรือจับกุมเรียกค่าปรับ/ยึดของเรียกค่าปรับ
----	--	--

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ตาราง 7 นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเจ้าหน้าที่ บุคคลที่ 2

ลำดับ	แบบสัมภาษณ์	ผลสัมภาษณ์
9	เจ้าหน้าที่ได้ใช้แนวคตินำนโยบายไปปฏิบัติในเชิงการของการทำงานที่เข้าใจในปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาแนวทางของการสร้างกลยุทธ์รวมไปถึงความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่ นำนโยบายไปปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้สามารถจัดการและดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่วางไว้ ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ หรือไม่อย่างไร	- คำนี้ถึงโดยการดูกฎระเบียบก่อน ดูขอบเขตของนโยบายก่อนว่า ชัดความสามารถของผู้ค้าว่าทำได้มากน้อยแค่ไหน เช่น การยกแผงกลับ
10	เจ้าหน้าที่ได้มีการแนวคตินำนโยบายไปปฏิบัติ มีการกำหนดและสรุป ความต้องการสังคมออกมา เพื่อหาจุดสนใจร่วมกันและมองถึงความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของผู้คนในสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติจาก การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์หรือไม่อย่างไร	- ทางเจ้าหน้าที่มองการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักมีการสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายและเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย มีการสรุปความต้องการของสังคมออกมาเพื่อนำมาวิเคราะห์และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

- 11 เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไรใน - มีคนกลางมาเจรจาไกล่เกลี่ย เช่นผู้บริหารเทศบาล
กรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับ มาอธิบายและชี้แจง หาข้อสรุปที่ตรงกัน
ผู้ค้าหาบเร่ แผงลอย

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

เจ้าหน้าที่เทศกิจได้ใช้แนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติในเชิงการของการทำงานที่เข้าใจในปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาแนวทางของการสร้างกลยุทธ์โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้สามารถจัดการและดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่วางไว้ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ โดยทางเจ้าหน้าที่มีการคำนึงถึงหลักคุณธรรม มีการผ่อนผัน ไม่ได้เคร่งครัดจนเกินไป แล้วยังมองในหลักนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ผสมกัน ไม่ตึงไม่หย่อนจนเกินไปในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้เจ้าหน้าที่กับผู้ค้าอยู่กันอย่างมีความสุขสุขรวมไปถึงทางเจ้าหน้าที่มีการคำนึงถึงผู้ค้าหาบเร่แผงลอย โดยการดูกฎระเบียบ ดูขอบเขตของนโยบายก่อนว่าขีดความสามารถของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะส่งผลทำให้นโยบายมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนในการบังคับใช้ เช่น การให้ผู้ค้าเก็บแผงกลับในทุกสัปดาห์ ก็ต้องมีการประเมินก่อนว่ากฎดังกล่าวถ้านำมาใช้จริงแล้วจะมีประสิทธิภาพในระดับใดและเหมาะสมหรือไม่

เจ้าหน้าที่ได้มีการแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันหมายถึงการเล็งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและมองถึงความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของผู้คนในสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ โดยพบว่าเจ้าหน้าที่เล็งเห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีการจัดตั้งชมรมผู้ค้าขึ้น และมีการแต่งตั้งประธานชมรม เพื่อให้ช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่เรื่องกฎระเบียบ และช่วยกำกับดูแลคนในชมรมระดับหนึ่ง ถ้าการดูแลเกินความสามารถทางเทศกิจจะเข้าไปดำเนินการต่อ แสดงถึงการเปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน และยังมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ค้าก่อนมาขายและรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายมาโดยตลอด รวมไปถึงอีกทั้งทางเจ้าหน้าที่ยังมองถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ทำให้ในการปฏิบัติงานทางเจ้าหน้าที่เองก็มีการสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายและเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นประชาชน หรือ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย จากนั้นเจ้าหน้าที่ก็จะมีการสรุปความต้องการของสังคมออกมาแล้วนำมาปรับปรุงหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานต่อไปนั่นเอง

เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการแก้ปัญหากรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ดังนี้ คือพบทางเจ้าหน้าที่ว่าจะมีการนำคนกลางมาเจรจาไกล่เกลี่ย เช่นผู้บริหารเทศบาลมาอธิบายและชี้แจง หาข้อสรุปที่ตรงกัน ในกรณีที่ตกลงกับทางผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเบื้องต้นไม่ลงตัวซึ่งปกติเจ้าหน้าที่จะเข้าไปพูดคุยอธิบายถึงกฎระเบียบให้ผู้ค้าก่อนแล้วถ้ายังมีปัญหา ก็จะมีการ

ตกเตือนด้วยวาจาแล้วถ้ายังไม่จบปัญหาก็จะทำหนังสือบังคับให้ปฏิบัติหรือจับกุมเรียกค่าปรับ หรือทำการยึดของเพื่อเรียกค่าปรับจากทางผู้ค้าที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้นั่นเอง

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

ตาราง 8 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ บุคคลที่ 1

ลำดับ	แบบสัมภาษณ์	ผลสัมภาษณ์
1	เจ้าหน้าที่อยากเสนอแนะให้ทางภาครัฐ ในด้านการพัฒนาแก้ไขในการจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอยว่าอย่างไร หน่วยงาน ภาครัฐควรจะมีการพัฒนาหรือมีการ ปรับปรุงการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย อย่างไร	- ภาครัฐควรกำหนดจุดใหม่ในการวางแผง ขายสินค้า อย่างเหมาะสมกว่านี้เพื่อแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม
2	ท่านมีคำแนะนำในส่วนของผู้ค้าหาบเร่ แผงลอยว่าอย่างไร	- อยากให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ เน้นความสะอาด เก็บของกลับ หลังขายเสร็จ

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ตาราง 9 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ บุคคลที่ 2

ลำดับ	แบบสัมภาษณ์	ผลสัมภาษณ์
1	เจ้าหน้าที่อยากเสนอแนะให้ทางภาครัฐ ในด้านการพัฒนาแก้ไขในการจัดระเบียบ หาบเร่แผงลอยว่าอย่างไร หน่วยงาน ภาครัฐควรจะมีการพัฒนาหรือมีการ ปรับปรุงการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย อย่างไร	- ไม่อยากให้ภาครัฐไปปรับกฎระเบียบเพิ่ม เพราะเป็นภาระกับทุกฝ่ายในการสร้างความ เข้าใจให้กับผู้ค้า
2	ท่านมีคำแนะนำในส่วนของผู้ค้าหาบเร่ แผงลอยว่าอย่างไร	- ถ้าผู้ค้าเผลอทำผิดกฎโดยไม่ได้เจตนา ทาง เจ้าหน้าที่ยินดีผ่อนปรนให้กับผู้ค้า

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

เจ้าหน้าที่เทศกิจอยากเสนอแนะให้ทางภาครัฐ แก้ไขในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยซึ่งมองว่า ภาครัฐควรกำหนดจุดใหม่ในการวางแผงขายสินค้าในอนาคตอย่างเหมาะสมกว่านี้เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เพราะมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นที่ทำให้ต้องมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยจะไม่หมดไปหากยังมีการวางแผงขายในบริเวณนี้ และทางเจ้าหน้าที่ มีข้อเสนอแนะกับภาครัฐคือ ในตอนนี้ไม่อยากให้ภาครัฐไปปรับเปลี่ยนกฎระเบียบเพิ่ม เพราะเป็นภาระกับทุกฝ่ายในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ค้าใหม่อีกรอบ

หัวข้อแบบสัมภาษณ์ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับจากการนโยบายนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่ แผงลอยมาปฏิบัติ

การวิเคราะห์แนวคิดเรื่องรูปแบบการปรับตัวที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับผลกระทบจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

หัวข้อแบบสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศกิจเทศบาลนครนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานของภาครัฐและผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

การวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

หัวข้อแบบสัมภาษณ์ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 32 ราย แบ่งเป็นผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์จำนวน 30 ราย และผู้ตอบแบบสอบถามอีก 2 ราย ที่เป็นเจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เพียงข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 เพศของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์

เพศ	จำนวน (ราย)
หญิง	25
ชาย	5
รวม	30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 25 รายและผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเพศชาย มีจำนวนเพียง 5 รายเท่านั้น

ตาราง 11 อายุของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์

อายุ	จำนวน (ราย)
20-30 ปี	4
31-40 ปี	8
41-50 ปี	9
51-60 ปี	5
61-70 ปี	4
รวม	30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ ที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มีจำนวน 9 ราย รองลงมาคือ มีอายุในช่วง 31-40 ปี มีจำนวน 8 ราย เรียงตามลำดับลงมาคือช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 5 ราย ช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 4 ราย กับ ช่วงอายุ 61-70 ปี ที่มีจำนวน 4 ราย เช่นเดียวกัน

ตาราง 12 ระดับการศึกษาของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์

การศึกษา	จำนวน (ราย)
ป.4-ป.6	12
ม.1-ม.3	4
ม.4-ม.6	7
ปวช-ปวส	5
ปริญญาตรีขึ้นไป	2
รวม	30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ระดับการศึกษาของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ป.4-ป.6 ซึ่งมีจำนวน 12 ราย รองลงมาคือ มีระดับการศึกษาช่วง ม.4-ม.6 จำนวน 7 ราย และเรียงตามลำดับลงมาคือ มีระดับการศึกษาช่วง ปวช-ปวส จำนวน 5 ราย มีระดับการศึกษาช่วง ม.1-ม.3 จำนวน 4 ราย และ สุดท้าย มีระดับการศึกษาช่วงปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 2 ราย

ผลกระทบที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับ

ตาราง 13 สภาพพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิตก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน (ราย)
1	ตั้งร้านค้าบนถนน โอกาสเกิดอุบัติเหตุสูง	5
2	ร้านค้าไม่เป็นระเบียบ วางขายได้อิสระ	3
3	ไม่มีพื้นที่ขายประจำ ไม่มีสัญญาเช่าพื้นที่กับทางเทศบาล	2
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ สภาพพื้นที่ในการค้าขายบริเวณแห่งนี้ และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย จะมีลักษณะเป็นการตั้งร้านค้าบนถนน และมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุสูง โดยมีผู้ตอบจำนวน 5 ราย รองลงมาคือ ลักษณะร้านค้าจะไม่มีระเบียบ โดยมีผู้ตอบจำนวน 3 ราย และสุดท้ายคือ ผู้ค้าจะไม่มีพื้นที่ขายประจำ และ ไม่มีการทำสัญญาเช่ากับภาครัฐ โดยมีผู้ตอบจำนวน 2 ราย จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า ก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ สภาพพื้นที่ในการค้าขาย และ วิถีการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะมีลักษณะคือ ผู้ค้าจะตั้งร้านค้าบนถนนเป็นส่วนมากและมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุสูงตามมา รวมถึง ก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ร้านค้าในพื้นที่จะวางขายกันอย่างอิสระไม่มีข้อบังคับใดๆ ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ และเมื่อผู้ค้าไม่ได้มีการทำสัญญาจองพื้นที่ขายกับทางเทศบาลนครนครสวรรค์ส่งผลให้ผู้ค้าไม่มีพื้นที่ตั้งร้านเป็นจุดประจำทำให้มีการโยกย้ายอยู่ตลอดเวลาเพราะผู้ค้าทุกรายสามารถจับจองพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ส่วนไหนก็ได้ในการวางขายสินค้า

ตาราง 14 สภาพพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิตหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน (ราย)
1	มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย วางขายบนฟุตบาท	12
2	มีพื้นที่ขายประจำ มีการทำสัญญาเช่ากับทางเทศบาล	13
3	พื้นที่สะอาดกว่าเดิม มีเจ้าหน้าที่ช่วยทำความสะอาด และมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น	5
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ สภาพพื้นที่ในการค้าขายบริเวณนี้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเปลี่ยนมาวางขายบนฟุตบาทแทนการขายบนถนน มีผู้ตอบจำนวน 12 ราย มีพื้นที่ขาย

ประจำ มีการทำสัญญาเช่าพื้นที่กับทางเทศบาล มีผู้ตอบจำนวน 13 ราย สุดท้ายคือมีพื้นที่สะอาดกว่าเดิม มีเจ้าหน้าที่ช่วยทำความสะอาด และมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น มีผู้ตอบจำนวน 5 ราย

ตาราง 15 ผลตอบรับจากลูกค้าหลังจากมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน (ราย)
1	ลูกค้าจอดรถซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น	11
2	พื้นที่การตั้งร้านค้าดูเป็นระเบียบมากกว่าเดิม	10
3	ลูกค้ารู้สึกไม่เปลี่ยนแปลงมาก	9
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าได้รับความเห็นหรือผลตอบรับจากลูกค้าที่มาซื้อของหลังจากมีการดำเนินการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย เรียงตามลำดับคือ ลูกค้าสามารถจอดรถซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น จำนวน 11 ราย ลูกค้ากล่าวว่าพื้นที่การตั้งร้านค้าดูเป็นระเบียบมากกว่าเดิม จำนวน 10 รายและสุดท้าย ลูกค้ารู้สึกไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก จำนวน 9 ราย

ตาราง 16 ผลกระทบเชิงบวกและลบของนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	(เชิงบวก) ผู้ค้ามีพื้นที่ขายประจำและพื้นที่จอดรถลูกค้าสะดวกขึ้น	18
2	(เชิงลบ) ผู้ค้าต้องเก็บแผงกลับทุกสัปดาห์ ซึ่งบ่อยครั้งกว่าแต่ก่อน	12
	(เชิงบวก) พื้นที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ลูกค้าเห็นร้านง่ายขึ้น	
	(เชิงลบ) ภาครัฐไม่มีการสร้างหลังคาให้ผู้ค้า	
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีความเห็นในเรื่องนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ มีผลกระทบเชิงบวกและลบ แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ มีผู้ตอบในเชิงบวกว่า ผู้ค้ามีพื้นที่ขายประจำและพื้นที่จอดรถลูกค้าสะดวกขึ้น และ ในเชิงลบ คือ ผู้ค้าต้องเก็บแผงกลับทุกสัปดาห์ บ่อยครั้งกว่าแต่ก่อน จำนวน 18 ราย ตามมาด้วย มีผู้ตอบในเชิงบวกว่า พื้นที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ลูกค้าเห็นร้านง่ายขึ้น และในเชิงลบคือ ภาครัฐไม่มีการสร้างหลังคาให้ผู้ค้า จำนวน 12 ราย

ตาราง 17 ความปลอดภัยของผู้ค้าก่อนมีนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	โดนขโมยของบ่อยตอนกลางคืน	3
2	ไม่ปลอดภัย	5
3	เกิดอุบัติเหตุบ่อย	2
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีมุมมองในเรื่องความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของผู้ค้าก่อนมีนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยว่า มีความไม่ปลอดภัย เพราะก่อนมีการจัดระเบียบผู้ค้าจะมีรูปแบบการขายคือวางแผงขายบนถนนเป็นส่วนใหญ่ส่งผลทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยตามมา และพบว่าผู้ค้าจะรู้สึกในช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไม่มีความปลอดภัยอีกสาเหตุคือเนื่องจากการโดนขโมยของเกิดขึ้นบ่อยครั้งในตอนกลางคืนในกรณีที่ทางตัวผู้ค้าบางครั้งไม่ได้นำอุปกรณ์กลับบ้านหลังเลิกขายโดยวางไว้ที่แผงขายของตน อาทิเช่น แก้ว อี โตะ ในตอนกลางคืนจะมีการสูญหายจากการถูกขโมยบ่อยๆ

ตาราง 18 ความปลอดภัยของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน (ราย)
1	อุบัติเหตุลดน้อยลง	13
2	อุบัติเหตุเท่าเดิม	10
3	โดนขโมยของในตอนกลางคืน	7
รวม		30

ที่มา ผู้วิจัย

ผลกระทบด้านความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ส่งผลให้ผู้ค้าได้รับอุบัติเหตุลดน้อยลงกว่าเดิม จากกฎในการห้ามผู้ค้าวางขายบนถนนแต่เปลี่ยนไปวางขายบนพื้นที่ทางเท้า และผู้ค้าบางส่วนก็มองว่าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย อุบัติเหตุก็มีเท่าเดิมซึ่งเป็นผลมาจากทำเลที่ตั้งของร้านค้าของผู้ค้าบางรายมีทำเลวางขายอยู่บนพื้นที่ทางเท้าตรงช่วงทางโค้งของถนนที่เสี่ยงเกิดอุบัติเหตุอย่างเลี่ยงไม่ได้แม้จะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย แต่ปัญหาในเรื่องของการโดนขโมยของในตอนกลางคืนก็เป็นสิ่งที่ผู้ค้าได้รับผลกระทบมาตั้งแต่ช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาจนถึง หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ตาราง 19 สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ภาครัฐไม่ได้มาช่วยอำนวยความสะดวกหรือดูแล	6
2	ภาครัฐมาช่วยทำความสะอาดและเก็บขยะบ้างบางครั้ง	4
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ในช่วงก่อนที่จะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางรัฐจัดเตรียมให้ผู้ค้าพบว่าภาครัฐจะไม่ได้มาอำนวยความสะดวกให้กับทางผู้ค้าหรือเข้ามาดูแลผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมากนัก แต่จะมาช่วยทำความสะอาดและเก็บขยะให้ผู้ค้าเท่านั้น

ตาราง 20 สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	อำนวยความสะดวกเรื่องที่จอดรถดีขึ้น	16
2	อำนวยความสะดวกเรื่องการช่วยเก็บขยะทุกวัน และทำความสะอาดเป็นประจำทุกสัปดาห์	9
3	ไม่อำนวยความสะดวกอะไรมากนัก	5
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

หลังจากมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางรัฐจัดเตรียมให้ผู้ค้า คือ จะเข้ามาช่วยดูแลในเรื่องของการอำนวยความสะดวกในเรื่องที่จอดรถให้ดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ และจะมีรูปแบบการทำความสะอาดที่เป็นประจำทุกสัปดาห์แถมยังช่วยเก็บขยะในทุกวันให้กับผู้ค้าด้วย และพบว่ามีผู้ค้าอีกกลุ่มที่มองว่าการอำนวยความสะดวกที่ทางภาครัฐจัดเตรียมให้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ค้าซึ่งพวกเขามองว่าภาครัฐควรต้องมีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ค้ามากกว่านี้

ตาราง 21 ผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	รับผลกระทบอย่างหนัก ยอดขายลดลง รัฐช่วยเหลือเยียวยาโดยไม่เก็บค่าแผง 2 ปี และค่าทำความสะอาด3เดือน	22
2	รับผลกระทบไม่หนัก ยอดขายดีขึ้น รัฐเยียวยาเพียงพอต่อความต้องการของผู้ค้า	8
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ในช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19 ในปัจจุบันนี้ ช่วงหลังการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ผู้ค้าได้รับผลกระทบหนักมากส่งผลให้ยอดขายลดลงกว่าเดิม และทางภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาโดยไม่เก็บค่าแผง 2 ปี และยกเว้นค่าทำความสะอาด3เดือน กับทางผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบในช่วงโควิด และมีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยอีกกลุ่มให้ข้อมูลว่า ทางร้านของพวกเขาไม่รับผลกระทบมากนักในช่วงโควิดระบาด แถมยังมียอดขายดีขึ้นกว่าเดิมด้วยซ้ำ ผู้ค้ากลุ่มนี้มองว่าภาครัฐเยียวยาเพียงพอต่อความต้องการของผู้ค้าไม่มีปัญหา

ตาราง 22 อาชีพของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ขายอาหาร	7
2	ขายเครื่องดื่ม	2
3	ขายเสื้อผ้า	1
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

อาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในบริเวณอุทยานสวรรค์จะมี 3 อาชีพหลักๆ คือ การขายอาหาร ที่มีผู้ค้ามากที่สุด ตามมาด้วย มีผู้ขายเครื่องดื่ม และเสื้อผ้า ตามลำดับ

ตาราง 23 อาชีพของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ขายอาหาร	21
2	ขายเครื่องดื่ม	7
3	ขายผลไม้	1
4	ขายเสื้อผ้า	1
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย มีการประกอบอาชีพขายอาหาร มากที่สุด ตามมาด้วย มีผู้ขายเครื่องดื่ม ขายผลไม้ และ ขายเสื้อผ้า เรียงลำดับลงมาตามจำนวนประเภทที่มีผู้ค้ามากที่สุด

ตาราง 24 ผลกระทบของผู้ค้าที่ไม่เปลี่ยนอาชีพหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	รายได้ลดน้อยลง	11
2	รายได้ปกติ	19
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

กรณีที่ไม่เปลี่ยนแปลงอาชีพหลังการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย จะแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก จะมีผู้ค้าได้รับผลกระทบในด้านรายได้ที่ลดน้อยลง และ อีกกลุ่มคือผู้ค้าที่มีรายได้จากการขายในบริเวณนี้ปกติ ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงก่อนจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยซึ่งผู้ค้ากลุ่มนี้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบเรื่องรายได้ที่ลดลงจากเดิม

ตาราง 25 สาเหตุการเปลี่ยนแปลงอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	อาชีพใหม่รายได้ดีกว่า	1
2	อาชีพใหม่เหนื่อยน้อยกว่า	1
รวม		2

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

กรณีที่มีการเปลี่ยนอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ ผู้ค้ามีปัจจัยในการเปลี่ยนอาชีพของตนเพราะว่าทางผู้ค้ามองว่า อาชีพใหม่มีรายได้ดีกว่า อาชีพเดิม และ อาชีพใหม่มีความเหนื่อยน้อยกว่าอาชีพเดิมของตนในการประกอบอาชีพค้าขายในบริเวณนี้

ตาราง 26 รายได้ของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	น้อยกว่า 10,000 บาท	0
2	10,001 - 20,000 บาท	1
3	20,001 - 30,000 บาท	4
4	มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป	5
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

รายได้จากการประกอบอาชีพ ก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ผู้ค้าได้รับประมาณต่อเดือน ไม่ต่ำกว่า 10000 บาทเลยซักรายและรายได้จะเริ่มตั้งแต่ 10001-20000 หมื่นบาทต่อเดือน และผู้ค้าส่วนมากจะมีรายได้ในช่วง 20001-30000 บาท เป็นส่วนใหญ่ และพบว่าผู้ค้าบางรายมีรายได้สูงสุดถึง 40000 บาทขึ้นไปต่อเดือนเลยทีเดียว

ตาราง 27 รายได้ของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	น้อยกว่า 10,000 บาท	0
2	10,001 - 20,000 บาท	10
3	20,001 - 30,000 บาท	9
4	มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป	11
รวม		30

ที่มา ผู้วิจัย

รายได้จากการประกอบอาชีพ หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณ อุทยานสวรรค์ พบว่า ไม่มีผู้ค้ารายใดมีรายได้ต่ำกว่า 10000 บาทแม้แต่รายเดียวและรายได้ของผู้ค้าจะเริ่มตั้งแต่ 10001-20000 หมื่นบาทต่อเดือน ผู้ค้าส่วนมากจะมีรายได้ในช่วง 10001-20000 บาท เป็นส่วนใหญ่และพบว่าผู้ค้าบางรายมีรายได้สูงสุดถึง 40000 บาทขึ้นไป ต่อเดือน

ตาราง 28 พื้นที่ขายของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	มีพื้นที่ประจำจุดเดิม	4
2	ไม่มีพื้นที่ประจำ	6
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเวลานั้นจะไม่มีพื้นที่ประจำเป็นส่วนใหญ่และพบว่าบางรายจะมีพื้นที่ประจำจุดเดิมในการวางขายสินค้า

ตาราง 29 พื้นที่ขายของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	มีพื้นที่ประจำจุดเดิม	17
2	มีพื้นที่ประจำจุดใหม่	13
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มซึ่งกลุ่มแรกจะมีพื้นที่ประจำจุดเดิมในการวางขายเป็นส่วนใหญ่ และ ผู้ค้าอีกกลุ่มจะมีพื้นที่ประจำจุดใหม่วางขายช่วงหลังจากมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย วิเคราะห์ได้ว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมีการส่งผลให้เกิดการย้ายพื้นที่ในการวางขายสำหรับผู้ค้าบางรายเพื่อปรับตัวจากนโยบายดังกล่าวในการประกอบอาชีพ

รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ตาราง 30 รูปแบบการค้าช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ตั้งร้านค้าบนถนน ไม่มีการจองแผง	4
2	ร้านค้าไม่เป็นระเบียบ เวลาขายไม่แน่นอน	3
3	ไม่มีพื้นที่ขายประจำ ไม่มีสัญญาเช่า	3
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการค้าขายก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยคือ ผู้ค้าจะตั้งร้านค้าบนถนน ไม่มีการจองพื้นที่ขาย และในเวลานั้นร้านค้าจะมีการวางขายที่ไม่เป็นระเบียบ มีเวลาเปิดขายไม่แน่นอน รวมถึงในช่วงก่อนมีการจัดระเบียบผู้ค้าจะไม่มีพื้นที่ขายประจำ ไม่มีสัญญาเช่ากับทางภาครัฐ

ตาราง 31 รูปแบบการค้าช่วงหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ตั้งร้านค้าบนฟุตบาท แทนการขายบนถนน	12
2	ร้านค้าเป็นระเบียบ มีเวลาขายแน่นอน	10
3	มีพื้นที่ขายประจำ มีสัญญาเช่า	8
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการค้าขายหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในลักษณะของการตั้งร้านค้าบนพื้นที่ทางเท้า แทนการวางขายบนถนนแบบช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และผู้ค้ามีการจองแผงวางขายกับทางเทศบาลนครนครสวรรค์ หลังจากมีการจัดระเบียบ ส่งผลให้ ร้านค้าในบริเวณอุทยานสวรรค์มีความเป็นระเบียบ มีเวลาขายแน่นอน และผู้ค้ามีพื้นที่ขายประจำ มีสัญญาเช่ากับทางภาครัฐ

ตาราง 32 การเตรียมพร้อมของผู้ค้าในการปรับตัวจากนโยบาย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	มีการเตรียมตัวล่วงหน้า 1 สัปดาห์ เพราะเจ้าหน้าที่แจ้ง	9
2	ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า	1
รวม		10

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเตรียมพร้อมในการปรับตัวจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยล่วงหน้าเป็นเวลา 1 สัปดาห์เป็นส่วนใหญ่ เพราะมีการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐว่าจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยขึ้นในเวลานั้น ส่งผลให้ผู้ค้าจึงต้องเตรียมปรับตัวกับนโยบายที่กำลังจะนำมาปฏิบัติ เพื่อมิให้เกิดปัญหากับทางเจ้าหน้าที่ และพบว่าผู้ค้าส่วนน้อยที่จะไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าในการปรับตัวจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ตาราง 33 รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ทำตามกฎระเบียบ และรักษาความสะอาด	12
2	ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ และไม่สร้างปัญหา	8
3	มีการเปิดปิดเป็นเวลา เก็บแผงกลับตามเวลาที่กำหนด	10
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้ามีรูปแบบการปรับตัวภายหลังจากที่มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย โดยส่วนใหญ่จะเป็น การทำตามกฎระเบียบของที่กำหนดไว้ และช่วยกันรักษาความสะอาดในพื้นที่ รวมถึงมีการให้ความ ร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ ไม่สร้างปัญหา และอีกรูปแบบการปรับตัวที่พบคือผู้ค้าจะมีการวางแผงขายเป็น เวลา ต้องเก็บแผงกลับตามเวลาที่กำหนด เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย นั้นเอง

ตาราง 34 หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยรูปแบบและวิธีการปรับตัว

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ทำตามกฎระเบียบ	15
2	ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ และไม่สร้างปัญหา	15
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

หลังการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยรูปแบบและวิธีการปรับตัวลักษณะของการปฏิบัติตาม กฎระเบียบที่ทางภาครัฐตั้งไว้และไม่ทำตัวมีปัญหากับทางเจ้าหน้าที่คือวิธีการปรับตัวที่ผู้ค้ามองว่าเป็น การปรับตัวที่มีประสิทธิภาพที่สุดในตอนนี้

ตาราง 35 ผลดีและผลเสียจากนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ผลดี ค้าขายเป็นหลักแหล่งกว่าเดิม ผลเสีย เก็บแผงกลับบ่อย เหนือกว่าเดิม	13
2	ผลดี มีลูกค้าประจำ มีรายได้มากขึ้น ผลเสีย ไม่พบข้อเสีย	7
3	ผลดี ผู้ค้ามีระเบียบในการขายมากขึ้น ผลเสีย ทำเลในการขายไม่ดี	10
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

จากมุมมองผู้ค้า การปรับตัวจากผลกระทบที่ตนได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ สามารถแบ่งกลุ่มของผู้ที่ได้รับผลกระทบในด้านผลดีและเสียออกมาได้สามกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ค้ามองว่าจากการที่ภาครัฐนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ส่งผลดีกับตนคือช่วยให้ผู้ค้ามีพื้นที่ประจำในการขายสินค้า แต่ส่งผลกระทบเชิงลบกับตนคือ ผู้ค้าต้องเก็บแผงกลับบ่อยอย่างเลียงไม่ได้ทำให้ทางผู้ค้าเห็นดเหนือกว่าเดิมในการขนย้ายแผงสินค้าบ่อยครั้งกว่าแต่ก่อน

ผู้ค้ากลุ่มที่ 2 มองว่า การที่ภาครัฐนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลดีกับตนทำให้ ผู้ค้ามีลูกค้าประจำและ มีรายได้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน และมองว่าพวกเขาไม่ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ และ

กลุ่มที่3 ผู้ค้ากลุ่มนี้มองว่าการปรับตัวจากผลกระทบที่ตนได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลส่งผลกระทบเชิงบวกทำให้ ผู้ค้ามีระเบียบในการขายมากขึ้นกว่าแต่ก่อน และผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับผู้ค้ากลุ่มนี้ คือ จากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลให้ทำเลที่ตั้งร้านของผู้ค้าไม่ดีแบบช่วงก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ตาราง 36 ความพึงพอใจต่อการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	พอใจ	25
2	ไม่พอใจ	5
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

หลังจากมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ มีผู้ค้าที่พอใจกับนโยบายดังกล่าวเป็นจำนวนมาก และพบว่ามีผู้ค้าจำนวนน้อยซึ่งไม่พอใจกับนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ตาราง 37 สิ่งที่ผู้ค้าต้องการให้หน่วยงานรัฐช่วยเหลือ หรือช่วยแก้ปัญหา

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	ลดการให้ผู้ค้าเก็บแผงกลับแผงกลับในทุกสัปดาห์	11
2	ติดตั้งน้ำประปาให้ผู้ค้า	4
3	สร้างหลังคาให้ผู้ค้าแบบถาวร	13
4	ลดค่าเก็บขยะรายเดือน	2
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าต้องการให้หน่วยงานรัฐช่วยเหลือ หรือช่วยแก้ปัญหาให้มากที่สุดคือเรื่อง ต้องการให้ภาครัฐดำเนินการสร้างหลังคาให้ผู้ค้าแบบถาวร และต้องการให้ภาครัฐลดการเก็บแผงกลับในทุกสัปดาห์ลง ตามมาด้วย ต้องการให้ภาครัฐอำนวยความสะดวกติดตั้งน้ำประปาให้ผู้ค้า รวมถึงต้องการให้ภาครัฐลดค่าเก็บขยะรายเดือนลง

ตาราง 38 สิ่งที่ผู้ค้าต้องการให้หน่วยงานรัฐอำนวยความสะดวก

ลำดับที่	ผลลัพธ์ที่ได้	จำนวน
1	แก้ปัญหาเสาไฟฟ้าให้แสงสว่างไม่เพียงพอในตอนกลางคืน	13
2	ติดตั้งน้ำประปาให้กับผู้ค้า	9
3	ไม่ต้องการสิ่งใดเพิ่มเติม	8
รวม		30

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ผู้ค้าต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ ในด้านของ การอยากให้ภาครัฐแก้ปัญหาเสาไฟฟ้าที่ให้ความสว่างไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ค้าตอนกลางคืน และ ต้องการให้ภาครัฐช่วยติดตั้งน้ำประปาให้กับผู้ค้า และผู้ค้าบางส่วนไม่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมจากภาครัฐ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องรูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์ และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารต่าง ๆ เช่น บทความงานวิจัย วิทยานิพนธ์ในฐานข้อมูลออนไลน์ ข่าวสาร และเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และการนำนโยบายหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ รวมถึง การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย โดยในส่วนแรกจะอธิบายเกี่ยวกับการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ และในส่วนที่สองจะอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายมาปฏิบัติของเทศบาลนครนครสวรรค์ ตามด้วยผลกระทบจากนโยบายหาบเร่แผงลอยที่ผู้ค้าได้รับ ดังนี้

การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติบริเวณอุทยานสวรรค์

1.การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยช่วงปี 2547-2560

ก่อนการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ช่วงปี.2547-2560 วิธีการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะมีลักษณะเป็นการตั้งร้านค้าอย่างอิสระบนถนน และไม่มีระเบียบหรือรูปแบบในการขาย ส่งผลให้ผู้ค้ามีโอกาสเกิดอุบัติเหตุสูง สอดคล้องกับนิชพันธุ์ พิرونันต์พร (2562) ที่ศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food ในเขตกรุงเทพมหานครกล่าวว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยต้องประสบกับความเสี่ยงที่จะอาจเกิดขึ้นต่อชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากบริเวณจุดวางขายสินค้าของอาชีพนี้จะเลือกประกอบการค้าขายตามบริเวณริมทางเท้าหรือริมถนนที่มีผู้คนสัญจรอย่างคับคั่ง การขายของร้านค้าจะไม่มีระเบียบ ผู้ค้าจะไม่มีพื้นที่ในการขายประจำรวมถึงมีเวลาเปิดขายไม่แน่นอน ไม่มีการทำสัญญาเช่ากับทางภาครัฐ ร้านค้าในพื้นที่นี้จะวางขายกันอย่างอิสระไม่มีข้อบังคับใดๆ ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ และ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวริศร์ ฉวีอินทร์ (2564) ที่ศึกษาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีผลการศึกษาว่าผู้ค้าหาบเร่ แผงลอยมีการตั้งแผงลอยบนทางเท้าละเมิดสิทธิของประชาชนทำให้พื้นที่ทางเท้าไม่สามารถสัญจรได้สะดวกมีการตั้งร้านบนผิวถนนส่งผลให้การจราจรติดขัด ต่อมาใน ปี 2547 เทศบาลนครนครสวรรค์ จึงเริ่มมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยขึ้น มีการสร้างพื้นที่ทางเท้าเพื่อให้ผู้ค้ามาวางขายแทนการวางแผงขายบนถนน และมีรูปแบบคือ เจ้าหน้าที่จะรับแจ้งจากผู้ค้าว่ามีความต้องการวางแผง

ขายสินค้าตรงจุดใด จากนั้นจึงจะมาทำการตีเส้นแบ่งให้ตามความต้องการของผู้ค้าและมีการประเมินความเหมาะสมของขนาดพื้นที่จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และมีรูปแบบคือเส้นแบ่งพื้นที่จะอยู่คงเดิมจนกว่าผู้ค้าจะแจ้งขอย้ายที่ในการวางขายจึงจะมีการปรับเปลี่ยน เจ้าหน้าที่เทศกิจจะมาคอยตรวจตราในพื้นที่เป็นประจำ ในบางครั้งหากพบว่ากำแพงของอุทยานสวรรค์ หรือ เส้นที่ขีดไว้ให้ผู้ค้า มีสีที่ไม่ชัดเจนก็จะมีประสานงาน และลงมาแก้ไขอย่างรวดเร็ว การตีเส้นจะตีบนพื้นที่ทางเท้าโดยตีออกมาห่างจากกำแพงอุทยานสวรรค์ 2 เมตร โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาช่วยดูแลในส่วนของการช่วยตีเส้นพื้นที่ให้กับผู้ค้า รวมถึงดูแลเรื่องการมาช่วยทำความสะอาดทุกสัปดาห์ มาเก็บขยะในทุกวัน โดยเก็บค่าบริการเป็นรายวัน จากนั้นผู้ค้าจึงเริ่มมีการทำสัญญาเช่าพื้นที่กับเทศบาลนครนครสวรรค์

ในปี 2554 บริเวณอุทยานสวรรค์ เกิดการจัดตั้งชมรมผู้ค้าขึ้นในการประสานงานระหว่างเหล่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกับเทศกิจของเทศบาลนครนครสวรรค์ผ่านประธานชมรมผู้ค้าซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนชมรมในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแจ้งข้อเสนอนะ ข้อร้องเรียน รวมถึง แจ้งปัญหาข่าวสาร ไปยังหน่วยงานภาครัฐอย่างมีระบบกว่าช่วงก่อนหน้านี้ที่ไม่มีการรวมกลุ่มของผู้ค้าส่งผลให้ยามเกิดปัญหาหรือข้อพิพาทจะมีการแก้ไขที่ล่าช้าเนื่องจากการส่งเรื่องไปยังหน่วยงานรัฐดำเนินไปอย่างไม่เป็นทางการ รวมถึงเป็นอีกช่องทางในการนำข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่เทศกิจเพื่อแจ้งไปยังผู้ค้าในพื้นที่

2.การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยช่วงปี 2560-2566

การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในปี พ.ศ.2560 เป็นต้นมา เทศบาลนครนครสวรรค์ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคิดค่าทำความสะอาดโดยมีการคิดค่าบริการเป็นแบบรายเดือน เดือนละ 600 บาท จากเดิมที่เป็นการเก็บค่าบริการแบบรายวันเนื่องจากพบว่ามีผู้ค้าบางรายอาศัยช่องโหว่ในระยะเวลาในการไม่ชำระค่าบริการ และ ชมรมผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็ได้มีการปรับรูปแบบ โดยจะมีการจัดประชุมระหว่าง ประธานชมรม กับ ตัวแทนผู้ค้า ในทุกเดือนเพื่อสรุปข้อเรียกร้องของผู้ค้าและรวบรวมปัญหาจากผู้ค้า หรือข้อเสนอนะ เพื่อแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึง มีการจัดตั้งกรรมการหรือทีมงานซึ่งมาจากผู้ค้าในพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อช่วยเหลือประธานชมรมผู้ค้าในการประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่เทศกิจ และ ช่วยเหลือรับฟังหรือให้คำแนะนำกับเหล่าผู้ค้าบริเวณอุทยานสวรรค์เบื้องต้นในกรณีที่ประสบปัญหาต่างๆ

ต่อมาช่วงปี.2562-2564 เกิดปัญหาผู้ค้าหลายรายเลิกเช่าพื้นที่และไม่ต่อสัญญาเนื่องจากเกิดโรคโควิดระบาดในช่วงเวลานั้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในการปรับลดค่าเช่าให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจากเทศบาลนครนครสวรรค์ เพื่อเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นจากโรคระบาด โดยจะไม่มีมีการเก็บค่าเช่าพื้นที่ผู้ค้าในระหว่างปี 2562 จนถึง 2563 แต่ค่าทำความสะอาดกับค่าเก็บขยะยังมีการเก็บเหมือนเดิม

ในปี 2565-2566 มีการปรับเปลี่ยนระเบียบข้อบังคับของนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คือ เจ้าหน้าที่เทศกิจได้มีการผ่อนผันให้กับผู้ค้าในการไม่ต้องเก็บแผงกลับในช่วงฤดูฝนของช่วงสองปีนี้เนื่องจากปริมาณฝนที่ตกหนักกว่าหลายปีที่ผ่านมา

สรุปได้ว่า หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ส่งผลให้เกิดความเป็นระเบียบมากขึ้น โดยเปลี่ยนการวางขายบนถนนมาเป็นวางขายบนพื้นที่ทางเท้าแทนทำให้อุบัติเหตุลดลงจากช่วงก่อนจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่ผู้ค้าวางขายบนถนนเป็นส่วนใหญ่ผู้ค้าเริ่มมีการทำสัญญาเช่าพื้นที่กับเทศบาลนครนครสวรรค์ผู้ค้าจึงมีพื้นที่ประจำในการวางแผงขายสินค้าเป็นหลักแหล่งมีระยะเวลาในการขายที่ชัดเจน ทำให้การรักษาความสะอาดในพื้นที่ของผู้ค้ามีมากกว่าช่วงก่อนจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยส่งผลให้พื้นที่ที่มีความสะอาดลูกค้ามีความต้องการเข้ามาซื้อสินค้าจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงเจ้าหน้าที่เทศกิจมีการเข้ามาตรวจตราในบริเวณพื้นที่เป็นประจำ เพื่อตรวจความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ ตรวจความสะอาด รวมถึงตรวจสอบว่า ร้านค้าวางขายเป็นเวลาหรือไม่ หากมีข้อมูลข่าวสารที่ต้องแจ้งแก่ผู้ค้าเจ้าหน้าที่จะทำการประสานงานเบื้องต้นไปยังประธานชมรมกลุ่มผู้ค้าที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นอีกช่องทางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ค้ารายย่อยต่างๆ

จากนั้นทางเจ้าหน้าที่เทศกิจจะเข้ามาประกาศข่าวสารอีกรอบ เจ้าหน้าที่เทศกิจมีการคำนึงถึงหลักคุณธรรม มีการผ่อนผัน ไม่ได้เคร่งครัดกับทางผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจนเกินไป มีการประนีประนอมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเบื้องต้น พบว่าเจ้าหน้าที่เทศกิจได้มีการทำงานโดยใช้แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติอันเล็งถึงความสอดคล้องต้องกันของผู้คนในสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ โดยมีชมรมผู้ค้าขึ้นในพื้นที่ที่มีการแต่งตั้งประธานชมรมผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพื่อให้เข้ามาช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่เทศกิจเรื่องการแจ้งกฎระเบียบให้กับผู้ค้าในบริเวณ รวมถึงมีการชมรมผู้ค้าเข้ามาช่วยเหลือกำกับดูแลผู้ค้าในชมรมระดับหนึ่งหรือช่วยรับฟังข้อร้องเรียนจากกลุ่มผู้ค้าแสดงถึงการเปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายของภาครัฐแสดงถึงเจ้าหน้าที่เทศกิจมีการปฏิบัติงานอันเล็งถึงการสร้างความเข้าใจและเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง

การดำเนินงานของเทศบาลนครนครสวรรค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติในบริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์สามารถสรุปได้ว่ามีผลลัพธ์ออกมาเป็นที่น่าพึงพอใจและประสบความสำเร็จในการนำนโยบายมาปฏิบัติ โดยมีสาเหตุดังนี้ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครสวรรค์มีรูปแบบการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติงานคือ

ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะมีการวิเคราะห์ความต้องการที่จะใช้พื้นที่ทางเท้าออกมาเพื่อให้สามารถตีเส้นได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยและไม่ส่งผลกระทบต่อกรจำหน่ายสินค้าของผู้ค้า รวมถึงประชาชนสามารถสัญจรได้อย่างสะดวกในบริเวณดังกล่าว นอกจากนี้

เจ้าหน้าที่เทศกิจจะมีรูปแบบการทำงานคือจะมีการส่งเจ้าหน้าที่มาคอยตรวจตราในบริเวณพื้นที่เป็นประจำอย่างเข้มงวด เพื่อตรวจความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่รวมถึงตรวจว่ามีร้านค้าวางแผงขายสินค้าออกมานอกพื้นที่ทางเท้าหรือไม่ โดยการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลนครนครสวรรค์จะไม่ปล่อยให้ผู้ค้าวางจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าหรือบนผิวจราจร อย่างเด็ดขาด อีกปัจจัยในความสำเร็จของการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์เกิดจากเจ้าหน้าที่เทศกิจมีการปฏิบัติงานร่วมกับประธานชมรมกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ ในการรับทราบข้อเสนอนะหรือปัญหาที่ผู้ค้าแจ้งเข้ามาเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงถึงการรับฟังข้อเรียกร้องจากผู้ค้าเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือและรับฟังข้อคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของนโยบาย

การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติของเทศบาลนครสวรรค์สรุปได้ว่าผลลัพธ์ที่ออกมามีประสิทธิภาพ สาเหตุจากการมีขั้นตอนแบบแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานมีความเข้าใจในนโยบายก่อนนำไปปฏิบัติ ส่งผลเทศบาลนครสวรรค์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติเพื่อสร้างเรียบร้อยในพื้นที่ อ้างอิงจากการมีระเบียบ และ ระบบ เกิดขึ้นในบริเวณอุทยานสวรรค์ ซึ่งเป็นจุดที่เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมากที่สุดในเขตเทศบาลนครสวรรค์ดูแลพบว่าระเบียบข้อบังคับจากนโยบายสามารถบังคับใช้ได้จริงกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ แสดงถึงความสำเร็จของการนำนโยบายมาปฏิบัติของหน่วยงาน

รูปแบบการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบ

การค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบปรับตัวหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยคือในการตั้งร้านค้าบนพื้นที่อุทยานสวรรค์ทางเท้าผู้ค้าจะมีการทำสัญญาเช่าจองพื้นที่ประจำในการวางขายและจ่ายค่าทำความสะอาดในทุกเดือนกับเทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการปรับตัวจากนโยบายในลักษณะการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ทางภาครัฐได้ตั้งไว้อย่างเคร่งครัด มีระยะเวลาในการวางขายที่แน่นอน รวมถึงมีพื้นที่จอดรถสำหรับลูกค้าที่สะดวกขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้พื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและลูกค้าแวะเวียนเข้ามาซื้อสินค้าได้มากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบเชิงบวกต่อรายได้ของผู้ค้าที่เพิ่มขึ้น ภายหลังการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยยังส่งผลดีกับผู้ซื้อและผู้ค้าคือทั้งสองฝ่ายได้รับอุบัติเหตุที่น้อยลงกว่าเดิมเนื่องจากปรับเปลี่ยนจุดวางขายสินค้าบนถนนไปเป็นวางขายบนพื้นที่ทางเท้าตามข้อกำหนดของนโยบายแทน ทำให้โอกาสเกิดอุบัติเหตุจึงน้อยลงกว่าเดิม ส่งผลให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่ช่วยกันรักษาความสะอาดในพื้นที่ รวมถึงให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ไม่สร้างปัญหาเพิ่มเติม และผู้ค้ายังต้องปรับตัวโดยการเก็บแผงกลับตามเวลาที่ทางเจ้าหน้าที่กำหนด เนื่องจากรูปแบบของการค้าบริเวณ

อุทยานสวรรค์ มีลักษณะเป็นพื้นที่วางแผงร้านช่วงกลางวันและช่วงหัวค่ำซึ่งมีระยะเวลาแบ่งเป็นสองช่วงดังนี้คือช่วงแรกจะเริ่มมีการวางขายสินค้าของผู้ค้าตั้งแต่ระยะเวลา 10.00 น.-15.00 น.และ 16.00 น.-21.00 น. โดยผู้ค้าต้องปรับตัวตามเวลาในการขายดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

รูปแบบดังกล่าวเป็นวิธีการปรับตัวที่ผู้ค้าเห็นพ้องว่าเป็นรูปแบบการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพที่สุดในตอนนี้โดยสาเหตุมาจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลดีกับผู้ค้ามีส่วนให้ผู้ค้าสามารถค้าขายเป็นหลักแหล่งมีพื้นที่ประจำในการขายมีรูปแบบหรือระบบการขายที่ดีขึ้นกว่าเดิมรวมถึงทางผู้ค้าหาบเร่แผงลอยพบว่า เป็นอาชีพที่มีความยืดหยุ่นสูงในการปรับตัวให้เข้ากับนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่นำมาปฏิบัติ เนื่องจากผู้ค้าสามารถกำหนดเวลารวมถึงสถานที่ในการขายด้วยตนเองได้ โดยอ้างอิงจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นผู้กำหนดจุดวางขายสินค้าในขั้นตอนการทำสัญญาจองแผงและกำหนดระยะเวลาในการวางแผงขายกับเทศบาลนครนครสวรรค์ นอกจากนี้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยสามารถเคลื่อนย้ายร้านได้สะดวกในเวลาที่ต้องการไปค้าขายบริเวณพื้นที่อื่นในอนาคต แสดงถึงความยืดหยุ่นและความสะดวกในการค้าขาย สอดคล้องกับ สุจิตรา สามัคคีธรรม (2560) โดยมีผลการศึกษาคือ หาบเร่แผงลอยคืออาชีพที่มีความยืดหยุ่นคล่องตัวสูงส่งผลให้ผู้ค้านั้นสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว และเป็นธุรกิจนอกระบบที่ใช้เงินทุนต่ำในการเริ่มต้นทำให้ผู้ค้าทั่วไปสามารถเริ่มประกอบการไม่ยากนัก สอดคล้องกับ บวร ทรัพย์สิงห์ และวิชา โกมินทร์ (2562) กล่าวว่าอาชีพ หาบเร่แผงลอย เป็นอาชีพอิสระที่เริ่มต้นง่าย ทางผู้ค้าไม่ต้องมีทักษะหรือต้นทุนมาก รวมถึงมีความเป็นอิสระสูง

สรุปได้ว่า การปรับตัวผู้ค้าหาบเร่แผงลอยสามารถปรับตัวให้เข้ากับนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากรูปแบบการค้าขายดั้งเดิมมีความยืดหยุ่นคล่องตัวสูงผู้ค้าจึงสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตได้โดยใช้เวลาไม่นานและการปรับตัวให้เข้ากับนโยบายดังกล่าวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะเป็นผลดีกับทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลกระทบของนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ ส่งผลกระทบเชิงบวกในด้านความปลอดภัยเนื่องจากนโยบายทำให้ผู้ค้าซึ่งมีพื้นที่วางขายประจำไม่สามารถวางขายบนถนนดังเดิมได้ จึงส่งผลให้ความปลอดภัยของผู้ค้าเพิ่มมากขึ้นและส่งผลให้พื้นที่ในการตั้งร้านบริเวณอุทยานสวรรค์มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากกว่าแต่ก่อน และทำให้ผู้ซื้อสามารถมองเห็นร้านค้าได้ง่ายขึ้นกว่าแต่ก่อนและมีโอกาสเข้ามาซื้อสินค้าได้มากขึ้น จัดว่าเป็นผลกระทบเชิงบวกในด้านรายได้แก่ผู้ค้าที่รับผลจากการนำนโยบายหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติและการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยส่งผลให้ผู้ค้า

มีระเบียบในการขายมากขึ้นกว่าเดิม มีรูปแบบการขายที่มีระบบชัดเจนมากขึ้น เป็นการส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้ค้า

ผลกระทบเชิงลบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เกิดขึ้นตามมาต่อผู้ค้าคือเมื่อมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ส่งผลให้ผู้ค้าที่มีพื้นที่ประจำต้องเก็บแผงขายสินค้ากลับในทุกสัปดาห์เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่และง่ายต่อการทำความสะอาดของเจ้าหน้าที่ในแต่ละสัปดาห์ และผลกระทบเชิงลบที่มีผลต่อผู้ค้าจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยคือการที่ภาครัฐไม่ทำการสร้างหลังคาแบบถาวรให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ส่งผลให้เสียเวลาและเงินทุนในการนำมาติดตั้งเองจากผู้ค้ารวมถึงต้องขนย้ายในทุกสัปดาห์ทำให้เกิดผลกระทบด้านความปลอดภัยของผู้ค้าบางรายอีกด้วย และผลกระทบต่อมาคือผู้ค้าได้รับผลกระทบในด้านรายได้ที่ลดน้อยลง และ อีกกลุ่มคือผู้ค้าที่มีรายได้จากการขายในบริเวณนี้ปกติ ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงก่อนจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับผู้ค้ากลุ่มนี้ คือ จากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลให้ทำเลที่ตั้งร้านของผู้ค้าไม่ดีแบบแต่ก่อนสมัยมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ในมุมมองของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าวส่งผลเกิดการปรับตัวในรูปแบบของการยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวมถึงการปฏิบัติตามข้อระเบียบของนโยบายอย่างเคร่งครัดไม่สร้างปัญหาในพื้นที่อุทยานสวรรค์เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในการค้าขาย อีกทั้งผู้ค้าที่มีข้อเสนอแนะต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในกรณีที่พบปัญหาหรืออยากให้แก้ไขนโยบายในจุดใดก็สามารถแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐได้ผ่านหัวหน้าชมรมผู้ค้าซึ่งเป็นชมรมที่จัดตั้งขึ้นร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ แสดงถึงการเปิดกว้าง ในการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายของนโยบาย ทำให้สถานะของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมิใช่เพียงต้องยอมจำนนต่อนโยบายอย่างไม่มีปากมีเสียง แต่ยังสามารถร่วมกับภาครัฐในการพัฒนานโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปด้วยกัน ผู้วิจัยสรุปว่าการแก้ไขปัญหาคือปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย และมีความเข้าใจอย่างแท้จริงในการนำนโยบายมาปฏิบัติของเทศบาลนครนครสวรรค์ส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

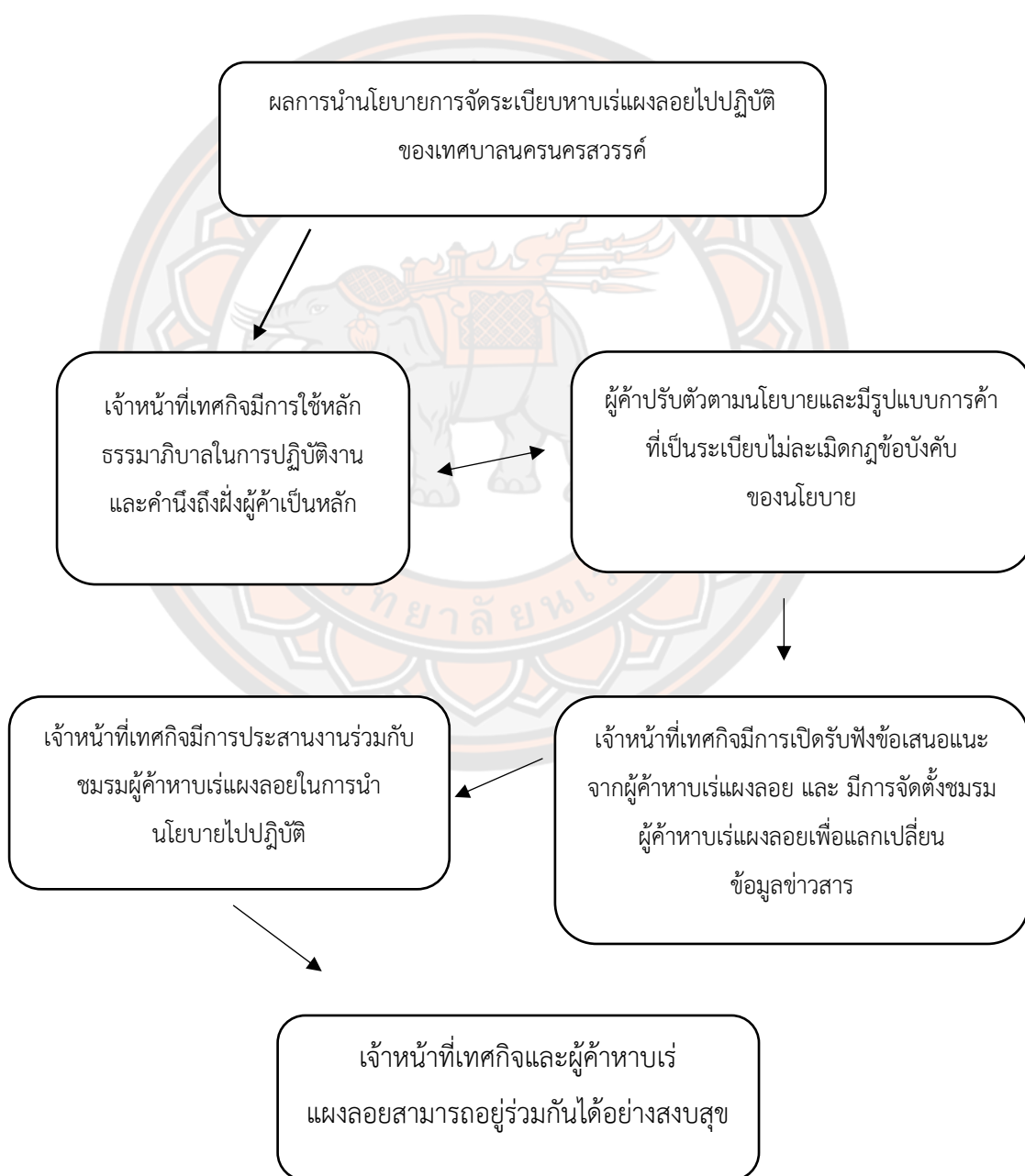
ในระดับจังหวัดควรจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนร่วมกันกับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยและกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ค้าในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเพื่อสร้างธรรมาภิบาลและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการศึกษาในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพ 10 องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษารูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่อุทยานสวรรค์ เขตเทศบาลนครนครสวรรค์องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่เทศกิจรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่อุทยานสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีรูปแบบ การทำงานที่มีระเบียบจริงจังเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลให้เกิดความเป็นระเบียบ ภายในพื้นที่ และการน่านโยบายไปปฏิบัติเจ้าหน้าที่เทศกิจมีการคำนึงถึงหลักคุณธรรม ในการดำเนินงาน รวมถึง การประสานงานร่วมกับชมรมผู้ค้าในการน่านโยบายไปปฏิบัติส่งผลให้เจ้าหน้าที่กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เนื่องจากมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกัน และกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กานต์ เสกขุนทด. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันสุขภาพการศึกษาไป ปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กันยา สุวรรณแสง. (2550). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา
- กันยา สุวรรณแสง. (2536) บุคลิกภาพและการปรับตัว (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา
- กันยา สุวรรณแสง.(2533).การพัฒนาบุคลิกภาพ.กรุงเทพฯ.บำรุงสาส์น:83
- จุมจินต์ สลัดทุกข์. (2543). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม, จิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุมพล หนีพานิข. (2547) การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .
- ชูชาติ ปุษะนาวัน.(2555) “การนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร.” ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ชูதிய ปานปรีชา. (2551). จิตวิทยาทั่วไป หน่วยที่ 9. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชนบท บัวหลวง (2565).นโยบายสาธารณะ : การพัฒนารูปแบบการจัดการอาหารริมบาทวิถีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดลพบุรี วารสารสาธารณะสุขและวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ 1(1) :175-189.
- ชาญชัย คุ่มปัญญา. (2560). กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) ทางการเมือง, สืบค้นจาก <http://www.chanchaiworldvision.com/ดูบทความ-50857-กลุ่มผลประโยชน์-interest-group-ทางการเมือง.html>
- ชรัส ปุณณัสสะ. (2553). ความสำเร็จในการนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษานิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) :มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ฐิติชญาณ์ ทรัพย์ญาณกรณ์ (2560) ผลกระทบของนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่ แผงลอยพื้นที่บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์) : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐพงศ์ เปรมพูลสวัสดิ์ และ จาตุรงค์ โภะรัตน์ศิริ. (2561), การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้า
หาบเร่แผงลอยกับลักษณะเชิงพื้นที่ของเมือง กรณีศึกษา: ย่านรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.
วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม การผังเมือง, 15(2) :1-16.

ณิชาพันธ์ พิرونันต์พร .(2562). รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขาย
อาหารริมทาง Street Food ในเขตกรุงเทพมหานคร .กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ คณะเศรษฐศาสตร์). :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2547). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ถวัลย์ วรเทพพุดพิงษ์. เอกสารประกอบการสอนกระบวนวิชา รัช.การนํานโยบายไปปฏิบัติ.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537.

เทศบาลนครสวรรค์.(2563).แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561-2565) เพิ่มเติมครั้งที่5

ประจำปี 2562 .นครสวรรค์:ฝ่ายวิชาการและวางแผนเทศบาลนครนครสวรรค์.

ธัญวัฒน์ รัตนลัก. (2546), นโยบายสาธารณะ, เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ...

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ธนบวร สิริคุณากรกุล. (2563). ปัจจัยการจัดการทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภค
อาหารประเภทฟาสต์ฟู้ดของประชาชนในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.

วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(4) :193-204.

นิวัฒน์ ไชยมิ่ง, (2545) ทศนคติของผู้ค้าต่อการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร,
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคม), :สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นฤมล นิราทร.(2548) หาบเร่แผงลอยอาหาร : ความสำเร็จและตัวบ่งชี้, (ดุสิตบัณฑิตปริญญา คณะ
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์), :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นฤมล นิราทร. (2557). การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร: วารสารสังคมวิทยา

มานุษยวิทยา 33(2) :47-68

นฤมล นิราทร. (2560). การบริหารจัดการการค้าข้างทาง (Street Vending) ในประเทศไทย :

สถานการณ์และทิศทางนโยบายที่ควรจะเป็น (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นฤมล นิราทร (2562) องค์การของผู้ค้าแผงลอย: เส้นทางสู่การคุ้มครองทางสังคมแนวเปลี่ยนรูป, หนังสือรวมบทความสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม: การปลดล็อกความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน :359-376
- นวลลักษณ์ ประภัสสรกุล (2554) คุณภาพชีวิตของผู้ขายสินค้าแบบหาบเร่และแผงลอยในเขตกรุงเทพมหานครวารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร 8(7):24-35.
- นภัสวรรณ สุภาวรรณ. (2559). ประสิทธิภาพของการนํานโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษา พื้นที่ปากคลองตลาด. (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์) :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิภา นิธยาน.(2530).การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต.กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- นพมาศ ชีระเวทิน.(2551).ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์:55
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. เอกสารประกอบการสอน กระบวนวิชาสัมมนานโยบายการจัดการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.
- บวร ทรัพย์สิงห์ และ วิชยา โกมินทร์ (2562), การเปลี่ยนแปลงของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหาบเร่แผงลอยในย่านสีลมวารสารวิจัยสังคม 42 (7) :201-230.
- บันลือ สุทธารมณ. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมแนวคิดทฤษฎีสังคม. คณะพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เบญจมาศ สุขศรีเพ็ง.(2555). ทฤษฎีการปรับตัวของรอย สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/115432>
- ปัทมา ศรีสำอางค์.(2555).หาบเร่แผงลอย ในกรุงเทพมหานคร.กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร,2-3.
- ปฐนิกา ทองโสม.(2561).นโยบายการจัดระเบียบทางเท้าของกรุงเทพมหานครกับการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย. (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์) : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยพัชร์ ภักดี จิตาภา พรยิ่ง กรกฎ ทองชะโชค (2566) การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงานนอกระบบ:หาบเร่แผงลอย,วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ,11(6):65-88.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2563), ถอดรหัสนโยบายสาธารณะและการวางแผน: เครื่องมือวิเคราะห์สำหรับศตวรรษที่21.เชียงใหม่ :โครงการผลิตตำราวิทยาลัยการเมืองการปกครองและสถาบันนโยบายสาธารณะ.

- ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ. (2542). การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปวรสิริ ฉวีอินทร์. (2561). การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร,(สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย),มหาวิทยาลัยสยาม.
- พิทยา บวรพัฒนา (2529). รัฐประศาสนศาสตร์ : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีร แพรพวนิต.(2537),งานเทศกาลกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณีหาบเร่แผงลอย, (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์), :มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มธุรส หาญสมสกุล.(2554),การบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะ กรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร.(ภาคานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต , คณะรัฐศาสตร์): มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2556). นโยบายสาธารณะ, กรุงเทพฯเอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, (2552), “แผนที่และการเดินทาง” ข้อมูลจังหวัดนครสวรรค์, แหล่งที่มา: <http://www.rink.ac.th/nakhonsawan/travel.html>,
- รัชนิ ผันนะทัย (2562) บทเรียนของความสำเร็จในการบริหารจัดการ หาบเร่แผงลอย กรณีศึกษา : เขียวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร.การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2551). การนำนโยบายไปปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร: โอเอส พรินต์ติ้ง เฮาส์
- ลักษณ์ เสี่ยงมจิต ,(2542), ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม จากการดำเนินนโยบายสร้างทางหลวงพิเศษ (มอเตอร์เวย์) สายกรุงเทพฯ-ชลบุรี สายใหม่.ปัญหาพิเศษ. ร.บ.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา):35.
- วรรณวิศา รัตนบุรี.(2559),รูปแบบการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีในพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร,(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ), :มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรารณ ตระกูลสฤณี. (2545). ความหมายของการปรับตัว. จิตวิทยาการปรับตัว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- วรารณ ตระกูลสฤณีและคณะ. (2550). จิตวิทยาการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- ไวภพ วัฒนะ. (2561). การนํานโยบายจัดระเบียบอาหารริมทางไปปฏิบัติ กรณีศึกษา ย่านถนน
 เยาวราช สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรเดช จันทรศร. ทฤษฎีการนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (2554). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :
 บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด .
- วรเดช จันทรศร. การนํานโยบายไปปฏิบัติ.(2546), พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
 สำนักพิมพ์สหยาบบล็อก และการพิมพ์.
- วรากุล อุดมประมวล.(2558), ประสิทธิภาพในการนํานโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย
 ไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
 คณะรัฐศาสตร์), :มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันชัย คุ่มตลอด และ วราภรณ์ จุลปานนท์. (2562). การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่เมือง
 พัทยาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
 รัฐศาสตร์), :มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วนิดา คชสาร (2562) การศึกษาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะในเมือง (บทความ สาขาวิชา
 เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์),:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม (2549). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล กรู๊ป.
- วีระพงษ์ วรภัทร์ธีระกุล สืบพงศ์ สุขสม (2564) การบริหารจัดการการค้าข้างทางที่เหมาะสมของ
 กรุงเทพมหานคร สู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองที่ยั่งยืน, วารสารสังคมศาสตร์และ
 มานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(2):394-406.
- วรเดช จันทรศร, ทฤษฎีการนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (2551) พิมพ์ครั้งที่ 3,กรุงเทพมหานคร :
 สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย:135.
- วรเดช จันทรศร, การนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ, (2545) พิมพ์ครั้งที่ 5 .กรุงเทพมหานคร : ห้าง
 หุ้นส่วนจำกัดสหยาบบล็อกและการพิมพ์.
- วีระยุทธ วิเชียรโชติ, นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม, (2516), พิมพ์ครั้งที่ 8 .กรุงเทพมหานคร :
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรเดช จันทรศร.(2554).ทฤษฎีการนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ.พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพฯ:
 พริกหวาน กราฟฟิค.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนีย์ อีรดากร. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ:
 วิทยาลัยครูพระนคร.
- ศุภัชมา อูวงศ์, (2556) ,การนํานโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ :
 กรณีศึกษา สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะ
 รัฐศาสตร์), : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2533),นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริปัญญา ตุงคะสมิต.(2538) ,การจัดการด้านการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร : ปัญหา และแนวทางแก้ไข, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะศิลปศาสตร์) : มหาวิทยาลัยเกริก.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2545). นโยบายสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 4), กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิชา สืบแสง. (2550), นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ, ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2544) นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

สุรพล สุดารา และคณะ. (2525). ประวัติปัญหาสภาวะแวดล้อมในสมัยรัตนโกสินทร์ (รายงานผลการวิจัย) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ สังข์ในเมือง. (2558). ความคิดเห็นการดำเนินงานแก้ไขปัญหahาบเร่แผงลอย และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย (การศึกษาดูงานอิสระปริญญาตรีรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ ปกครองท้องถิ่น) : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุจิตรา สามัคคีธรรม. (2560). พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหาบเร่แผงลอย: กรณีศึกษาเขตบางเขน. วารสารร่วมพฤษ, 35(3):158-176.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553. “อุทยานสวรรค์” สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์, แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/prowweb/cwdweb/nakornsawan/tour1.html>,

สามารถ กองยอด และ วราภรณ์ จุลปานนท์. (2563). การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. (ปริญาโทหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). :มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สัญญา เคนาภูมิ และ บุรฉัตร จันทรแดง. (2562). ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ.วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.3(1):97-99,106-107

เสถียร เหลืองอร่าม, (2538) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจสังคม . กรุงเทพมหานคร : สารมวลชน:1.

แสวง รัตนมงคลมาศ, (2538), ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม .กรุงเทพมหานคร :

สารมวลชน :16-17.

สุชา จันทรเฒ. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
 สุวัฒน์ อินทรประไพ.(2555) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ:

กรณีศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว อำเภอป่าสัก
 จังหวัดเพชรบูรณ์ . มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา.

สุวิทย์ เจริญผล. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปรับตัวทาง

การเรียนรู้ของนักเรียน มัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสถาบันราชภัฏในเขต
 กรุงเทพมหานคร (ปริญญาโทมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ:

สมนึก สกลหงส์โสภณ. (2540).ประสิทธิภาพผลการพยาบาลตามแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของ

รอยต่อการลดความเครียดและเพิ่มความสามารถการปรับตัวของผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งระยะ
 สุดท้าย.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรสิทธิ์ วชิรจร. (2549). นโยบายสาธารณะเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ธเนศวร (1999) พรินต์.

อารี สุทธิบุญ.(2540),ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จากการเปลี่ยนแปลงภาค

เกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม, (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม),:
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อนันต์ เกตุวงศ์.(2532). หลักเทคนิคและการวางแผน.(พิมพ์ครั้งที่3),กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อลงกต แผนสนธิ.(2557). การนำนโยบายไปปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของราชการส่วน

ภูมิภาคในจังหวัดนครราชสีมา.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

เอนก ตาตุไร. (2559), การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของเทศบาลใน

จังหวัดนนทบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารพยาบาลทหารบก17(5):107-115

อำไพ อิมามาโตะ (2562) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของฝ่าย

เทศกิจ สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ,วารสารรัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา,2(1) :41-47

อุดมพร ตรีภักดิ์. (2555). ปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจในการจัดการด้านระเบียบ

หาบเร่-แผงลอย กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต),:
 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

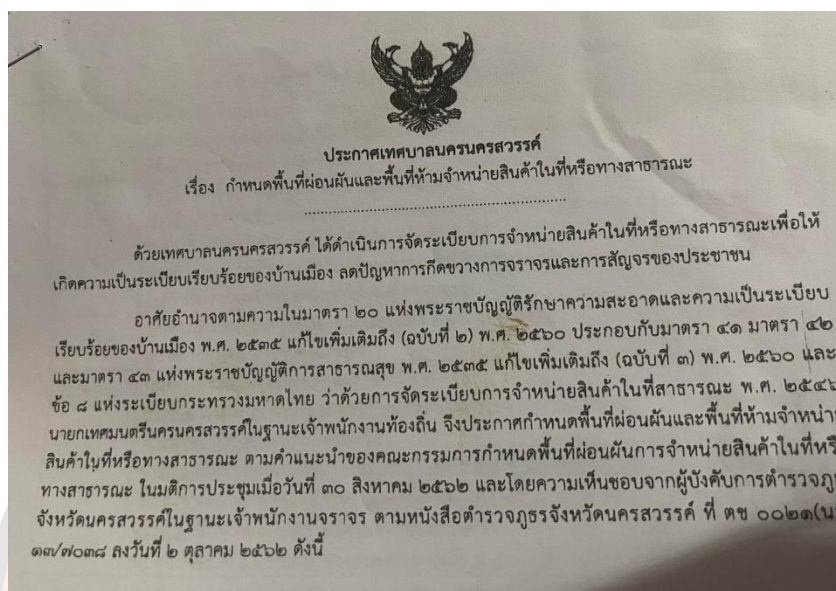
อุบลวรรณ บุญธง,(2546) ,การศึกษาความแตกต่างทางชีวิสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และการปรับตัวของพนักงานสื่อสารแห่งประเทศไทย, (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย) :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกรินทร์ ศิริรัตนชัย. (2563). ชีตความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษา ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง.วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 9(2) :84-100.

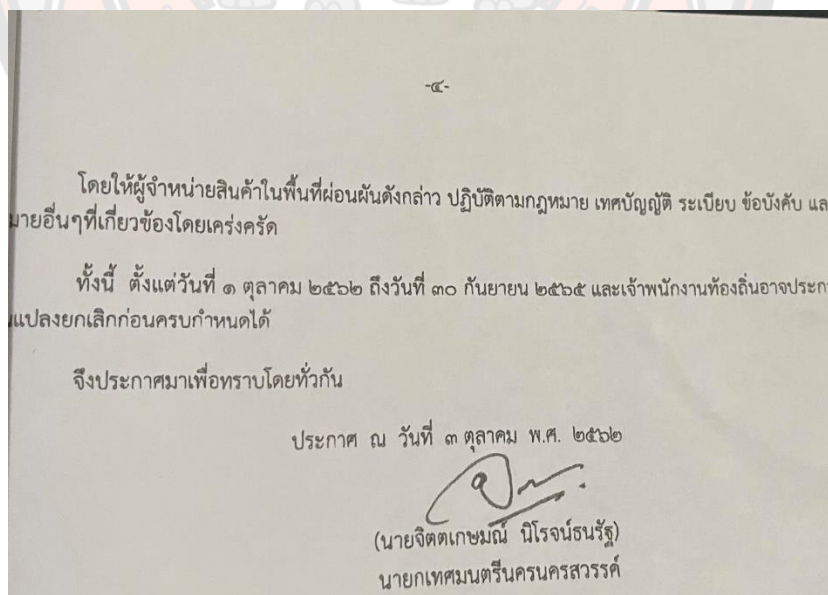

ภาคผนวก

ประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

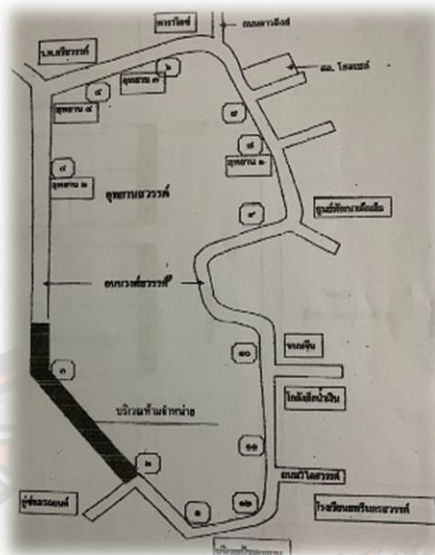

ที่มา ประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ 2562

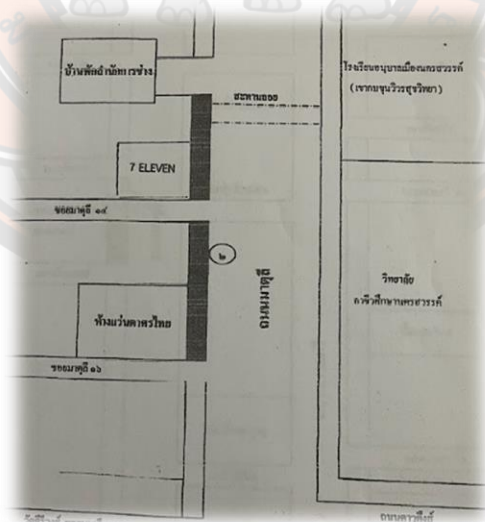
ที่มา ประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี 2562

จำนวนผู้ค้าบริเวณพื้นที่จุดผ่อนผันในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์

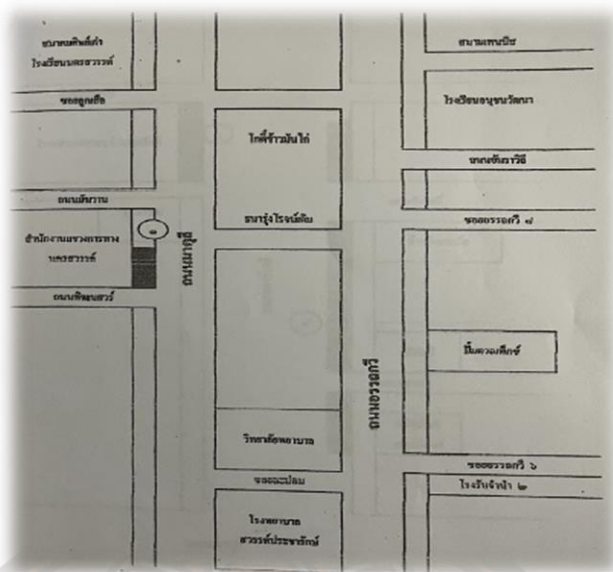
ที่มา แผนผังจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี 2565

จุดที่ 1 มีจำนวนผู้ค้า 60 ราย และบริเวณจุดผ่อนผันนี้เป็นพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ที่มีบริเวณการกำหนดจุดผ่อนผันที่ใหญ่ที่สุดที่ทางเทศบาลนครนครสวรรค์ดูแลอยู่ และมีจำนวนผู้ค้าในพื้นที่มากที่สุดจากการสำรวจและจากการสอบถามข้อมูลจากทางเจ้าหน้าที่เทศกิจรวมไปถึงศึกษาจากเอกสารของหน่วยงานภาครัฐ

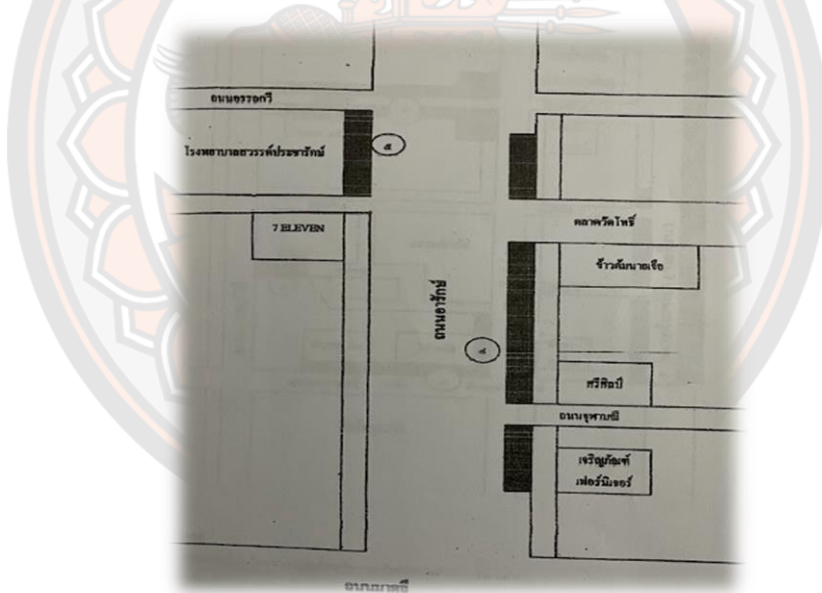
ที่มา แผนผังจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี.2565

จุดที่ 2 มีจำนวนผู้ค้า 5 ราย ซึ่งถือว่าจำนวนผู้ค้าไม่มากในบริเวณนี้และพบว่าบริเวณนี้จุดผ่อนผันตั้งอยู่ตรงข้ามกับสถานศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์บริเวณริมถนนมาตุลี

ที่มา แผนผังจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี 2565

จุดที่ 3 มีจำนวนจำนวนผู้ค้า 0 ราย และตั้งอยู่บริเวณริมถนนมาตุลีหน้าสำนักงานแขวงการทางนครสวรรค์

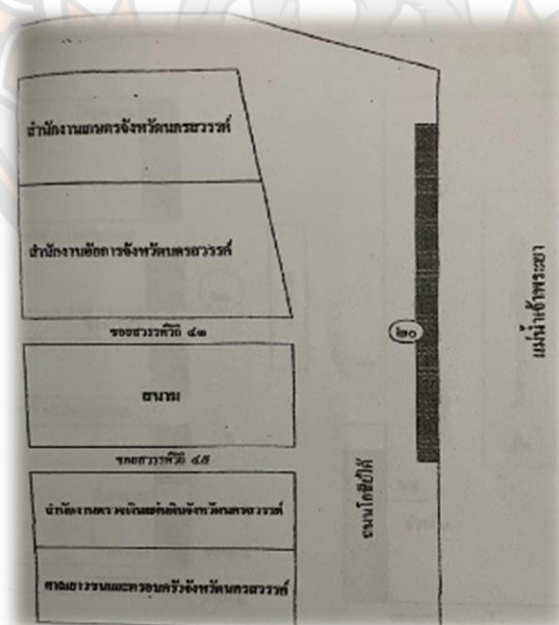
ที่มา แผนผังจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี 2565

จุดที่ 4 มีจำนวนผู้ค้า 26 ราย และตั้งอยู่บริเวณริมถนนอารักษ์ซึ่งอยู่ใกล้กับร้านอาหารชื่อดังของนครสวรรค์อย่าง ข้าวต้มนายเจือ

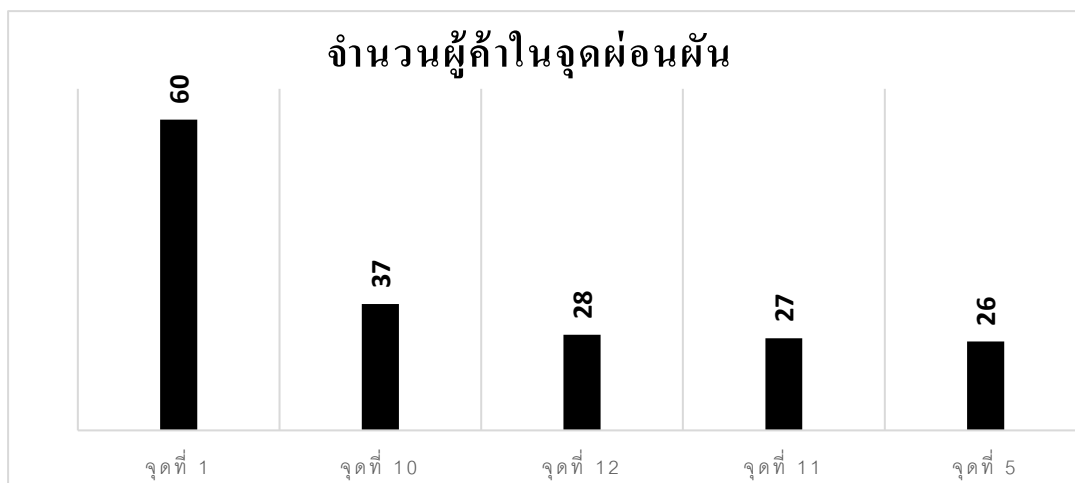
จุดที่ 5 มีจำนวนผู้ค้า 7 ราย และตั้งอยู่บริเวณริมถนนอารักษ์ซึ่งอยู่ตรงหน้าโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์

ที่มา แผนผังจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี 2565
จุดที่ 19 มีจำนวนผู้ค้า 1 ราย และตั้งอยู่บริเวณริมถนนสวรรค์วิถีตรงหน้า สำนักงานพื้นที่การศึกษา
นครสวรรค์ เขต1 ใกล้กับโรงเรียนเทศบาลวัดพระ

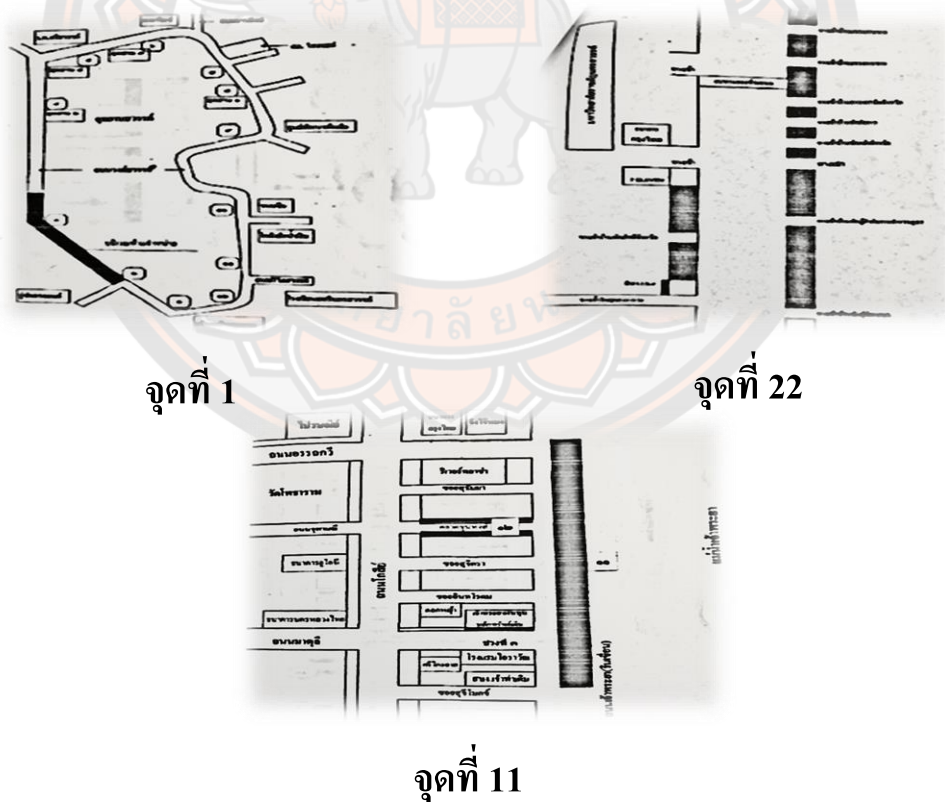

ที่มา แผนผังจุดผ่อนผันของเทศบาลนครนครสวรรค์ ปี 2565
จุดที่ 20 มีจำนวนผู้ค้า 2 ราย และตั้งอยู่ริมถนนโกสีย์ใต้ซึ่งทางซ้ายจะเข้าสู่ซอยสวรรค์วิถี 43

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ขนาดพื้นที่บริเวณที่ใหญ่ที่สุดที่ทางเทศบาลนครนครสวรรค์กำกับดูแลอยู่

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ตารางแสดงรายละเอียดพื้นที่และระยะเวลาวางขายสินค้าของแต่ละจุด

กลุ่มที่ 1 บริเวณที่กำหนดให้เปิดขายตั้งแต่เวลาเช้ามีดไปจนถึงเที่ยงวัน โดยมีเวลาเริ่มขายตั้งแต่ 04.00 น. ไปจนถึงเวลาเลิกขาย 24.00 น.

จุดที่	กำหนดพื้นที่ผ่อนผันและพื้นที่ห้ามจำหน่ายสินค้า	เวลา
6	บนถนนอรุณทั้ง 2 ฝั่ง ห่างจากขอบทางเท้า 1.80 เมตร เริ่มจากจุดตัดถนนสวรรค์วิถีถึงบ้านเลขที่ 28/3	04.00-12.00 น.
7	บนทางเท้า ถนนรามสูร ทั้ง 2 ฝั่ง โดยเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 0.50 เมตร เริ่มจากจุดตัดถนนโกสีย์ถึงบ้านเลขที่ 1/15-16 (หน้าสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เดิม)	04.00-18.00 น.
12	บนทางเท้าและถนนจุฬามณี ทั้ง 2 ฝั่ง เริ่มจากจุดตัดถนนโกสีย์จุดตัดถนนเจ้าสี่พระยาโดยบนถนนให้ห่างจากทางเท้า 1.60 เมตร	05.00-18.00 น.
1	บนทางเท้า ถนนวงสวรรค์ ห้ามจำหน่ายสินค้า หน้าป้ายอุทยานสวรรค์และประตูทางเข้า-ออก โดยให้ตั้งวางสินค้าห่างจากประตูในระยะ 1 เมตร และห่างจากแนวรั้วอุทยานสวรรค์ไม่เกิน 2 เมตร และห้ามจำหน่ายสินค้า ตั้งแต่ประตู 2 ถึงประตู 3 และจากประตู 3 และจากประตู 3 ไปอีก 100 เมตร	05.00-24.00 น.
5	บนทางเท้า ถนนอารักษ์ (แนวรั้วโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์)ห่างจากขอบทางเท้า 1 เมตร และประตูทางเข้า-ออก 1 เมตร	05.30-21.00 น.
8	ช่วงนี้ 2 บนทางเท้า ถนนโกสีย์ ห่างจากแนวรั้วที่ทำการไปรษณีย์ 1.80 เมตร เริ่มจากจุดตัดถนนอรุณกวีถึงจุดตัดถนนอรุณ	05.00-24.00 น.

ที่มา เอกสารประกาศ ข้อกำหนดพื้นที่ผ่อนผันของเทศบาลนคร นครสวรรค์ ปี.2562

กลุ่มที่ 2 บริเวณที่กำหนดให้เปิดขายตั้งแต่เวลาเช้าไปจนถึงเช้ามืดของอีกวัน โดยมีเวลาเริ่มขายตั้งแต่ 06.00 น. ไปจนถึงเวลา 3.00 -ของวันถัดไปที่เป็นเวลาเลิกขาย

จุดที่	กำหนดพื้นที่ผ่อนผันและพื้นที่ห้ามจำหน่ายสินค้า	เวลา
4	บนถนนอารักษ์ (ฝั่งร้านข้ามต้มนายเจือ)ห่างจากขอบทางเท้า 2.00 เมตรเริ่มจากจุดตัดถนนอรุณกวีถึงหน้าร้านเจริญภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์	06.00-03.00 น.

ที่มา เอกสารประกาศ ข้อกำหนดพื้นที่ผ่อนผันของเทศบาลนคร นครสวรรค์ ปี.2562

กลุ่มที่ 3 บริเวณที่กำหนดให้เปิดขายตั้งแต่เวลาเช้าไปจนถึงเที่ยงวัน โดยมีเวลาเริ่มขายตั้งแต่ 06.00 น. ไปจนถึงเวลา 24.00 น. ที่เป็นเวลาเลิกขาย

จุดที่	กำหนดพื้นที่ผ่อนผันและพื้นที่ห้ามจำหน่ายสินค้า	เวลา
3	บนถนนมาตุลี 6 (ซอยละม่อมมนตรี) ฝั่งกำแพงโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์เริ่มจากจุดตัด ถนนอรรถกวีถึงประตูด้านหลังทางเข้า-ออกโรงพยาบาลฯ ห่างจากแนวกำแพง 2.00 เมตร ห้ามจำหน่ายสินค้า บนเส้นห้ามจอดตรงข้ามประตูทางเข้า-ออก วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ และประตูทางเข้า-ออก โรงพยาบาลฯ	06.00-17.00 น.
21	บนทางเท้า ถนนอรรถกวี ตรงข้ามโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ <u>ช่วงที่ 1</u> เริ่มจากป้อมตำรวจถึงป้ายรถประจำทาง ห้ามจำหน่ายสินค้าทางเข้า-ออกหอพักแพทย์-พยาบาล	06.00-17.00 น.
11	<u>ช่วงที่ 3</u> บนทางเท้า ถนนมาตุลีด้านข้างบริษัทเจ้าพระยาเงินทุนหลักทรัพย์เดิม	06.00-18.00 น.
13	<u>ช่วงที่ 1</u> บนทางเท้า ถนนเจ้าสีพระยาเริ่มจากจุดตัดถนนสุขุมวิท (ตรงข้ามโรงแรมวังนคร) ถึงจุดตัดซอยรมชัย ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางขึ้น-ลงท่าเรือ	06.00-20.00 น.
2	บนทางเท้า ถนนมาตุลี โดยให้ห่างจากขอบทางเท้า 1.60 เมตร ตรงข้ามวิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ เริ่มจากจุดตัดซอยมาตุลี 16 ถึงหน้าบ้านพักข้าราชการสำนักงานชลประทานนครสวรรค์	06.00-24.00 น.
10	บนทางเท้า ถนนเจ้าสีพระยา แบ่งออกเป็น 3 ช่วง <u>ช่วงที่ 1</u> เริ่มจากสะพานนิมมานรดีถึงจุดตัดถนนอรรถกวี (แยกจิ้งจอก) ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางขึ้น-ลงท่าเรือ	07.00-15.00 น.
11	บนทางเท้า ถนนเจ้าสีพระยาเริ่มจากจุดตัดถนนอรรถกวี (แยกจิ้งจอก) ถึงจุดตัดถนนสุขุมวิท (สำนักงานกรมเจ้าท่าเดิม) ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางขึ้น-ลงท่าเรือ <u>ช่วงที่ 1</u>	07.00-15.00 น.
8	ข้างที่ทำการไปรษณีย์นครสวรรค์ แบ่งเป็น 2 ช่วง <u>ช่วงที่ 1</u> บนทางเท้า ถนนอรรถกวี ห่างจากแนวรั้วที่ทำการไปรษณีย์ 1.80 เมตร เริ่มจากหน้าบ้านพักไปรษณีย์ถึงจุดตัดถนนโกสีย์	07.00-17.00 น.
22	บนทางเท้า ถนนสวรรค์วิถีฝั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เริ่มจากร้านเซเว่น-อีเลฟเว่น ถึงป้ายโรงเรียนเทศบาลวัดสุทธวราราม ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางเข้า-ออก บ้านพักสัสดีจังหวัดนครสวรรค์ และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1.00 เมตร บนทางเท้า ถนนสวรรค์วิถีฝั่งตรงข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เริ่มจากบ้านพักแขวงทางถึงทางเข้าบ้านพักผู้พิพากษา ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางเข้าบ้านพักราชการ และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1.00 เมตร <u>โดยบริเวณจุดนี้จะถูกแบ่งเป็น 2 ช่วง โดยช่วงที่ 1 จะมีระยะเวลาขายตั้งแต่ 07.00 ไปจนถึง 15.00 น.</u>	07.00-15.00 น.

19	บนทางเท้า ถนนสวรรควิถี เริ่มจากทางเข้าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ถึงรั้วด้านหลังโรงเรียนเทศบาลวัดพรหมจริยา วาส และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1 เมตร	08.00-17.00 น.
16	บนถนนสุชาดา (ตรงข้ามห้างวิทีเทพสรรพสินค้า) ห่างจากขอบทางเท้า 2 เมตร เริ่มจากจุดตัดถนนนิติธรรมจุดตัดซอยฉัตรชัย (ร้านการ์นย์)	09.00-19.00 น.

ที่มา เอกสารประกาศ ข้อกำหนดพื้นที่ผ่อนผันของเทศบาลนคร นครสวรรค์ ปี 2562

กลุ่มที่ 4 บริเวณที่กำหนดให้เปิดขายตั้งแต่เวลาเย็นไปจนถึงเที่ยงคืน โดยมีเวลาเริ่มขายตั้งแต่ 16.00 น. ไปจนถึงเวลา 24.00น. ที่เป็นเวลาเลิกขาย

จุด ที่	กำหนดพื้นที่ผ่อนผันและพื้นที่ห้ามจำหน่ายสินค้า	เวลา
10	<u>ช่วงที่ 2</u> เริ่มจากสะพานนิมมานรดีถึงซอยโกสีย์ 3 ห้ามจำหน่ายสินค้าทางขึ้น <u>ห้าม</u> จำหน่ายสินค้า ทางขึ้น-ลงเรือและบนถนนเจ้าสี่พระยาห่างจากขอบทางเท้า 3.30 เมตร	16.00-23.00 น.
	<u>ช่วงที่ 3</u> เริ่มจากซอยโกสีย์ 3 ถึงจุดตัดถนนอรรถกวี (แยกจิ้งจอก) และบนถนน ห่างจากขอบทางเท้า 2.50 เมตร	16.00-23.00 น.
11	<u>ช่วงที่ 2</u> เริ่มจากจุดตัดถนนอรรถกวี (แยกจิ้งจอก) ถึงจุดตัดถนนสุขุมวิทและบน ถนนห่างจากขอบทางเท้า 2.50 เมตร	16.00-23.00 น.
22	บนทางเท้า ถนนสวรรควิถีฝั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เริ่มจากร้านเซเว่น- อีเวฟเว่น ถึงป้ายโรงเรียนเทศบาลวัดสุทธวราราม ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางเข้า-ออก บ้านพักสัสดีจังหวัดนครสวรรค์ และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1.00 เมตร บน ทางเท้า ถนนสวรรควิถีฝั่งตรงข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เริ่มจากบ้านพัก แขวงทางถึงทางเข้าบ้านพักผู้พิพากษา ห้ามจำหน่ายสินค้าทางเข้าบ้านพัก ราชการ และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1.00 เมตร โดยบริเวณจุดนี้จะถูก แบ่งเป็น 2 ช่วง โดยช่วงที่ 2 จะมีระยะเวลาขายตั้งแต่ 17.00 ไปจนถึง 23.00 น.	16.00-23.00 น.
21	<u>ช่วงที่ 2</u> เริ่มจากป้อมตำรวจถึงซอยอรรถกวี 6 ห้ามจำหน่ายสินค้าทางเข้า-ออก หอพักแพทย์-พยาบาล	17.30-23.00 น.

ที่มา เอกสารประกาศ ข้อกำหนดพื้นที่ผ่อนผันของเทศบาลนคร นครสวรรค์ ปี 2562

กลุ่มที่ 5 บริเวณที่เปิดขายตั้งแต่เวลาเย็นไปจนถึงเช้ามืดของอีกวัน โดยมีเวลเริ่มขายตั้งแต่ 04.00 น.ไปจนถึงเวลาเลิกขายภายใน 24.00 น.

จุดที่	กำหนดพื้นที่ผ่อนผันและพื้นที่ห้ามจำหน่ายสินค้า	เวลา
20	บนถนนเลียบบ้านเจ้าพระยา (ฝั่งแม่น้ำ) เริ่มจากหน้าสำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ถึงจุดตัดหน้าสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินโดยห่างจากขอบทางเท้า 4 เมตร	17.00-02.00 น.
17	บนทางเท้า ถนนสวรรค์วิถี เริ่มจากบิมน้ำมันเอสโซ่ถึงหน้าบริษัท นครสวรรค์ โฮมบิลเดอร์ จำกัด (ศูนย์รับสร้างบ้าน พีดีเฮาส์) และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1 เมตร	18.00-02.00 น.
18	บนทางเท้า ถนน สวรรค์วิถี เริ่มจากหน้าโชว์รูมบริษัท ส.เสนียยนต์ถึงหน้าโชว์รูมบริษัทสยามนิสสัน และเว้นทางเดินด้านหน้าทางเท้า 1 เมตร	18.00-02.00 น.

ที่มา เอกสารประกาศ ข้อกำหนดพื้นที่ผ่อนผันของเทศบาลนคร นครสวรรค์ ปี.2562

กลุ่มที่ 6 บริเวณที่เปิดขายตั้งแต่เวลากลางคืนไปจนถึงเวลาเช้าของอีกวัน โดยมีเวลเริ่มขายตั้งแต่ 21.00 น. ไปจนถึงเวลา 7.00 น. ที่เป็นเวลาเลิกขาย

จุดที่	กำหนดพื้นที่ผ่อนผันและพื้นที่ห้ามจำหน่ายสินค้า	เวลา
13	ช่วงที่ 2 ถนนเจ้าสี่พระยาเริ่มจากจุดตัดถนนสุขุมวิท (ตรงข้ามโรงแรมวังนคร) ถึงจุดตัดซอย รณชัย ห้ามจำหน่ายสินค้า ทางขึ้น-ลงท่าเรือ	21.00-07.00 น.
14	บนถนนศรีวิชาติ 1 เริ่มจากจุดตัดถนนเจ้าสี่พระยาถึงจุดตัดถนนเทพหัสดินทร์ (ด้านข้างตลาดสดเทศบาลนครนครสวรรค์)	21.00-07.00 น.
15	บนถนนศรีวิชาติ 2 เริ่มจากจุดตัดถนนเจ้าสี่พระยาถึงจุดตัดถนนเทพหัสดินทร์ (ด้านข้างตลาดสดเทศบาลนครนครสวรรค์)	21.00-07.00 น.

ที่มา เอกสารประกาศ ข้อกำหนดพื้นที่ผ่อนผันของเทศบาลนคร นครสวรรค์ ปี.2562

จำนวนร้านค้าบริเวณอุทยานสวรรค์

ประเภทของสินค้า	จำนวนร้านค้า
อาหาร	25
ผลไม้	5
ขนมหวาน	3
เครื่องดื่ม	10
เสื้อผ้า	11
อื่นๆ	6

ที่มา ประมวลผลโดยผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่เทศกิจ เทศบาลนครนครสวรรค์

เรื่อง รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

บริเวณอุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครสวรรค์

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล.....

ตำแหน่งงาน

ภูมิลำเนา.....

อายุ.....

ระดับการศึกษา.....

ประสบการณ์.....

สังกัด.....

ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการดำเนินงานและผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

1. อยากทราบที่มาของปัญหาที่นำมาซึ่งการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่
บริเวณอุทยานสวรรค์

.....

.....

.....

.....

.....

2. ทางเจ้าหน้าที่รูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อใช้ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่
บริเวณอุทยานสวรรค์ มีลักษณะและวิธีการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

3. ปัญหาที่พบ และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่
บริเวณอุทยานสวรรค์

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์
ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณ บริเวณอุทยานสวรรค์ อย่างไร

.....

.....

5. ท่านคิดว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์
ส่งผลกระทบในด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

6. ท่านมีแนวทาง หรือวิธีการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างไร

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ ในพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยาน
สวรรค์ รูปแบบการทำงานในลักษณะใดเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการนี้ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.

8. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์

.....

.....

.....

แนวคิดเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

9. เจ้าหน้าที่ได้ใช้แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติในเชิงการของการทำงานที่เข้าใจในปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาแนวทางของการสร้างกลยุทธ์รวมไปถึงความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้สามารถจัดการและดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่วางไว้ ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์ หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

10. เจ้าหน้าที่ได้มีการแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันหมายถึงการเล็งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมองว่า ภาครัฐควรให้ความสำคัญ ในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินนโยบายหรือโครงการต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายโดยตรง มีการกำหนดและสรุปความต้องการสังคมออกมา เพื่อหาจุดสนใจร่วมกันและมองถึงความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของผู้คนในสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

11.เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไรในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1. เจ้าหน้าที่อยากเสนอแนะให้ทางภาครัฐ ในด้านการพัฒนาแก้ไขในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย
ว่าอย่างไร และหน่วยงานภาครัฐควรมีการพัฒนาหรือมีการปรับปรุงการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย
อย่างไร

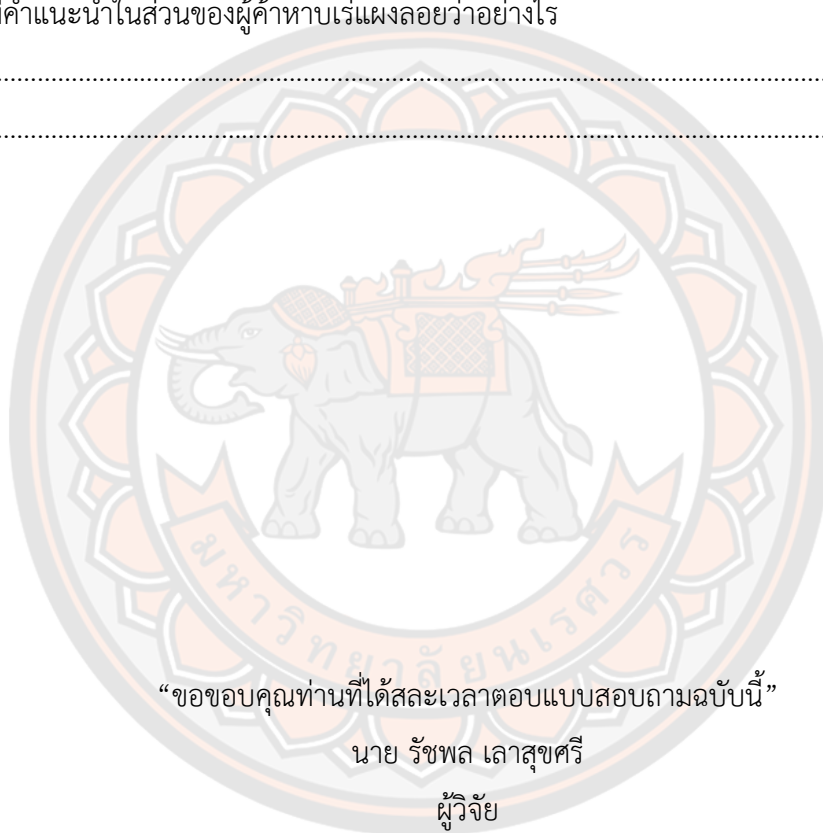
.....

.....

2. ท่านมีคำแนะนำในส่วนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยว่าอย่างไร

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบริเวณอุทยานสวรรค์
เรื่อง รูปแบบและการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย
บริเวณอุทยานสวรรค์ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ

เพศอายุ

ภูมิลำเนา

การศึกษา

อาชีพ.....

การเดินทาง.....

ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปฏิบัติ

1. ก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์ สภาพพื้นที่ในการค้าขายบริเวณแห่งนี้เป็นอย่างใด และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่อุทยานสวรรค์ สภาพพื้นที่ในการค้าขายบริเวณแห่งนี้เป็นอย่างใดและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

3. ผู้ค้าได้รับความเห็นหรือผลตอบรับจากลูกค้าที่มาซื้อของหลังจากมีการดำเนินการจัดระเบียบหาบเร่งแผงลอยอย่างไรบ้าง

.....

.....

4. ท่านคิดว่านโยบายการจัดระเบียบหาบเร่งแผงลอยพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ มีผลกระทบเชิงบวกและลบ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของผู้ค้าก่อนมีนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่งแผงลอยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

6. ผลกระทบด้านความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่งแผงลอยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

7. ก่อนหน้าที่จะมีการจัดระเบียบหาบเร่งแผงลอยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางรัฐจัดเตรียมให้ผู้ค้าเป็นอย่างไรและมีความเหมาะสมหรือไม่ อาทิเช่น ที่จอดรถ

.....

.....

.....

8. หลังจากมีการจัดระเบียบหาบเร่งแผงลอยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางรัฐจัดเตรียมให้ผู้ค้าเป็นอย่างไรและมีความเหมาะสมหรือไม่ อาทิเช่น ที่จอดรถ

.....

.....

9. ช่วงเกิดโรคระบาดโควิด-19 ในปัจจุบันนี้และมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ผู้ค้าได้รับผลกระทบ
 มากน้อยเพียงใดและหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาเหลียวแลเยียวยาปัญหาในส่วนนี้หรือไม่

.....

.....

.....

10. ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของผู้ค้าก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

11. ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพของผู้ค้าหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

12. ก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์
 ท่านประกอบอาชีพประเภทใด

- ☐ 1. ขายอาหาร ☐ 2. ขายเครื่องดื่ม
- ☐ 3. ขายผลไม้ ☐ 4. ขายเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย
- ☐ 5. ขายสินค้าเบ็ดเตล็ด ☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ)

13. หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์
 ท่านประกอบอาชีพประเภทใด

- ☐ 1. ขายอาหาร ☐ 2. ขายเครื่องดื่ม
- ☐ 3. ขายผลไม้ ☐ 4. ขายเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย
- ☐ 5. ขายสินค้าเบ็ดเตล็ด ☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ)

14. กรณีที่ไม่เปลี่ยนแปลงอาชีพ หลังการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ท่านได้รับผลกระทบในเรื่องใดมากที่สุด

- ☐ 1. รายได้ลดลง ☐ 2. หนี้สินเพิ่มขึ้น
☐ 3. ความสัมพันธ์ในครอบครัวน้อยลง ☐ 4. ปัญหาสุขภาพ (ร่างกาย, จิตใจ)
☐ 5. อื่น ๆ (ระบุ)

15. กรณีที่มีการเปลี่ยนอาชีพ ท่านเปลี่ยนอาชีพเพราะ

- ☐ 1. อาชีพใหม่รายได้ดีกว่า ☐ 2. ย้ายภูมิลำเนาไปที่ใหม่
☐ 3. พื้นที่ค้าขายเปลี่ยนไป ☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ)

16. รายได้จากการประกอบอาชีพ ก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ประมาณต่อเดือน

- ☐ 1. น้อยกว่า 10,000 บาท ☐ 2. 10,001 - 20,000 บาท
☐ 3. 20,001 - 30,000 บาท ☐ 4. มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป

17. รายได้จากการประกอบอาชีพ หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ ประมาณต่อเดือน

- ☐ 1. น้อยกว่า 10,000 บาท ☐ 2. 10,001 - 20,000 บาท
☐ 3. 20,001 - 30,000 บาท ☐ 4. มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป

18. ก่อนจะมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์ ท่านประกอบอาชีพในพื้นที่แบบใด

- ☐ 1. มีพื้นที่ประจำจุดเดิม ☐ 2. ไม่มีพื้นที่ประจำ

19. หลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณพื้นที่บริเวณบริเวณอุทยานสวรรค์
ท่านประกอบอาชีพในพื้นที่แบบใด

- ☐ 1. มีพื้นที่ประจำจุดเดิม ☐ 2. มีพื้นที่ประจำจุดใหม่
☐ 3. ไม่มีพื้นที่ประจำ ☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ)

**แนวคิดเรื่องรูปแบบการปรับตัวที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับผลกระทบจากการจัดระเบียบหาบเร่
แผงลอย**

20. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการค้าขายก่อนมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างไร

.....

.....

.....

21. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการค้าขายหลังมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างไร

.....

.....

.....

22. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีการเตรียมพร้อมในการปรับตัวจากการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยล่วงหน้า
หรือไม่

.....

.....

.....

23. ผู้ค้ามีรูปแบบการปรับตัวภายหลังจากที่มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างไร

.....

.....

.....

24. จากมุมมองของผู้ค้าภายหลังจากการที่มีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยรูปแบบและวิธีการปรับตัว
ลักษณะใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

.....

.....

25. จากมุมมองของผู้ค้า การปรับตัวจากผลกระทบที่ตนได้รับจากการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่
แผงลอยมาปฏิบัติส่งผลดีหรือเสียต่อการดำเนินวิถีชีวิตในด้านใดบ้างและมากน้อยเพียงใด

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

26. หลังจากการมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์
ท่านมีข้อเสนอแนะและต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ แก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

- ☐ 1. จ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ค้าที่ได้รับผลกระทบ
- ☐ 2. จัดหาพื้นที่ค้าขายให้ใหม่ ในบริเวณใกล้เคียง
- ☐ 3. อนุญาตให้ค้าขายได้เหมือนเดิม
- ☐ 4. ไม่มีความเห็น
- ☐ 5. อื่น ๆ (ระบุ)

27. หลังจากการมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่บริเวณอุทยานสวรรค์
ท่านมีความพึงพอใจหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

28. สิ่งที่คุณต้องการให้หน่วยงานรัฐช่วยเหลือ หรือช่วยแก้ปัญหาให้มากที่สุดคือเรื่อง
ใด และเพราะเหตุใด

.....

.....

.....

29. ในมุมมองผู้ค้าอยากใหหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามามีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพหรือไม่ อาทิเช่น การติดตั้งเสาไฟ เพื่อให้ผู้ค้าได้รับความสะดวก หรือปลอดภัย ตอนประกอบอาชีพ เวลากลางวัน

.....

.....

.....

30. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

“ขอขอบคุณท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้”

นาย รัชพล เลาสุขศรี

ผู้วิจัย

